

MIKSI LIIKUNTAHARRASTUS PÄÄTTYY MURROSIÄSSÄ?

Drop out -ilmiö yksilön ja organisaation näkökulmasta

**Jyväskylän yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Liikuntatieteellinen tiedekunta**

Pro gradu -tutkielma

2024

**Tekijä: Veera Törmä
Oppiaineet: Johtaminen & Liikunnan yhteiskuntatieteet
Ohjaaja: Monika von Bonsdorff & Hannele Harjunen**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIIVISTELMÄ

Tekijä Veera Törmä	
Työn nimi Miksi liikuntaharrastus päättyy murrosiässä? Drop out -ilmiö yksilön ja organisaation näkökulmasta	
Oppiaine Johtaminen, liikunnan yhteiskuntatieteet	Työn laji Pro gradu -tutkielma
Aika (pvm.) 7.6.2024	Sivumäärä 113
<p>Murrosiässä lasten ja nuorten urheiluseuraharrastaminen vähenee merkittävästi, mistä voidaan käyttää termiä drop out -ilmiö. Ilmiö on kansainvälisesti tunnistettu ja aiheuttaa huomattavia haittoja niin yhteiskunnalle kuin yksilön terveydelle. Viime aikoina keskustelu on laajentunut käsittämään myös termin throw out, joka viittaa harrastuksen päättymisen rakenteelliseen näkökulmaan. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä drop out -ilmiöstä, ja syventyä harrastuksen lopettaneiden yksilöiden sekä organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien kokemuksiin aiheesta. Lisäksi tavoitteena on laajentaa drop out -ilmiön tarkastelu kattamaan vahvemmin myös rakenteellisen näkökulman.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu liikunnan drop out -ilmiötä käsittelevästä kansallisesta ja kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta sekä sidosryhmäajattelusta, jota sovelletaan tutkimuksen kontekstiin. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin haastattelujen avulla. Haastatteluja suoritettiin yhteensä 16 kappaletta, joista kymmenen oli harrastuksen lopettaneiden yksilöiden haastatteluja ja kuusi urheiluseurojen johtajien haastatteluja. Haastatteluaineisto analysoitiin teoriasidonnaisen sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Tulokset korostavat, että drop out -ilmiö on moniulotteinen kokonaisuus, joka näyttäytyy harrastuksen lopettaneiden yksilöiden ja urheiluseurojen johtajien kokemuksissa eri tavoin. Yksilöiden kertomukset harrastuksen päättymisestä ovat henkilökohtaisia ja erilaisia, mutta sisältävät yhteisiä kokonaisuuksia. Näitä ovat kuormittavaan elämäntilanteeseen, päätösprosessiin, taitotasoon ja pätevyyden tunteeseen sekä yhteenkuuluvuuteen ja identiteettiin linkittyvät kokonaisuudet. Urheiluseurojen johtajat kokevat seuran roolin drop out -ilmiössä ja sen ehkäisemisessä itsenäiseksi ja suureksi. Seurat kohtaavat haasteita toiminnassaan ja joutuvat tasapainottelemaan sidosryhmien asettamien vaatimusten välillä. Usein toiminnassa priorisoidaan tavoitteellisuutta, eikä drop out -ilmiön ehkäisemiseksi ole juurtuneita konkreettisia toimia. Tulosten perusteella drop out -ilmiön ehkäisy on mahdollista, mutta vaatii pitkäjänteisiä toimia ja laajempaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä.</p>	
Asiasanat Drop out, throw out, urheiluseura, lapset, nuoret, sidosryhmä	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopiston kirjasto	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ KUVIOT JA TAULUKOT SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Tutkielman tausta	6
1.1.1	Liikunnan drop out -ilmiö	6
1.1.2	Yhteiskunnan, liikuntakulttuurin ja seuratoiminnan muutokset	7
1.1.3	Lasten ja nuorten liikkumistottumukset.....	9
1.2	Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset	11
1.3	Tutkielman rakenne	12
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	14
2.1	Keskeiset käsitteet.....	14
2.1.1	Drop out	14
2.1.2	Throw out.....	15
2.1.3	Sidosryhmä	16
2.2	Liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavat tekijät	17
2.2.1	Yksilölähtöiset tekijät.....	17
2.2.2	Sosiaaliset tekijät	19
2.2.3	Rakenteelliset tekijät	22
2.3	Sidosryhmäajattelu	26
2.3.1	Sidosryhmäajattelun taustaa	26
2.3.2	Sidosryhmien luokittelu ja intressit.....	28
2.3.3	Sidosryhmäajattelu liikunta- ja urheilusektorilla	30
2.3.3.1	Urheiluseurojen sidosryhmät	30
2.3.3.2	Urheiluseurojen sidosryhmäjohtaminen	35
3	METODOLOGIA.....	40
3.1	Tutkimusmenetelmät	40
3.2	Tutkimusaineisto ja aineistonkeruumenetelmät.....	42
3.3	Aineiston ja haastatteluprosessin kuvaus	43
3.4	Aineiston analysointi.....	45
4	TULOKSET.....	49
4.1	Urheiluharrastuksen lopettaneet.....	49
4.1.1	Taustoitus	49
4.1.2	Harrastuksen päättymisen	51
4.1.2.1	Elämäntilanne	51
4.1.2.2	Päätösprosessi.....	53
4.1.2.3	Taitotaso ja pätevyyden tunne	56
4.1.2.4	Yhteenkuuluvuus ja identiteetti.....	57

4.1.2.5	Harrastuksen päättymisen moniulotteisuus	59
4.1.3	Harrastuksen jälkeinen aika	60
4.2	Urheiluseurojen johtajat.....	62
4.2.1	Urheiluseurojen sidosryhmät.....	63
4.2.1.1	Keskeisimmät sidosryhmät.....	63
4.2.1.2	Sidosryhmien erilaiset intressit	65
4.2.1.3	Sidosryhmien asettamat paineet toiminnalle.....	67
4.2.2	Drop out -ilmiö urheiluseuroissa.....	69
4.2.2.1	Drop out -ilmion esiintyminen urheiluseurassa	70
4.2.2.2	Seurojen toimet drop out -ilmion ehkäisemiseksi	72
4.2.2.3	Toimijoiden erilaiset roolit drop out -ilmiössä.....	74
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI.....	79
5.1	Teoreettiset johtopäätökset.....	79
5.1.1	Yksilötason havainnot	79
5.1.2	Organisaatiotason havainnot	82
5.1.3	Teoreettinen pohdinta	85
5.2	Käytännön kontribuutio	87
5.3	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	88
5.4	Jatkotutkimusehdotukset	90
	LÄHTEET.....	91
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

1.1 Tutkielman tausta

1.1.1 Liikunnan drop out -ilmiö

Tutkimukset ovat osoittaneet, että urheiluseuraharrastaminen vähenee lapsilla ja nuorilla murrosiässä. Tästä murrosiässä tapahtuvasta organisoidun liikuntaharrastuksen vähenemisestä voidaan käyttää termiä drop out -ilmiö. Liikunnan drop out -ilmiö on herättänyt huolta niin yhteiskunnan kuin lasten ja nuorten terveyden sekä sosiaalisen kehityksen näkökulmasta. Urheiluseuraharrastamisella on tutkitusti useita positiivisia vaikutuksia, kuten fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen (ks. Eime ym., 2013; Howie ym., 2016; Telford ym., 2016). Lapsuus ja nuoruus ovat herkkää aikaa yksilön kehitykselle, jota liikunnallinen harrastus tukee.

Organisoidun seuraharrastamisen väheneminen murrosiässä on kansainvälisesti tunnistettu ilmiö (ks. Aira ym., 2013, Fraser-Thomas, Côté & Deakin, 2008). Seuraharrastamisen lisäksi lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus vähenee yleisesti murrosiässä. Huolestuttavaa on, että lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus vähenee Suomessa jyrkemmin kuin muissa länsimaissa. Esimerkiksi suomalaisten 15-vuotiaiden poikien osuus, jotka täyttävät liikuntasuositukset, on 55 prosenttia pienempi kuin 11-vuotiaiden poikien. Kansainvälisessä vertailussa tämä liikunta-aktiivisuuden lasku oli Suomessa jyrkempää kuin missään muussa tarkastelussa mukana olleessa 36 maassa. (Aira ym., 2013, 13–25; World Health Organization, 2008.)

Huomioitavaa kuitenkin on, että liikunta-aktiivisuuden väheneminen on tutkitusti loivempaa urheiluseurassa harrastavilla lapsilla ja nuorilla. Vuonna 2022 itsearvioidun päivittäisen liikuntasuosituksen saavutti 44 prosenttia urheiluseuroissa aktiivisesti harrastavista 9–15-vuotiaista suomalaisista lapsista ja nuorista, kun taas urheiluseuraharrastuksen lopettaneiden keskuudessa osuus oli vain 22 prosenttia (Blomqvist ym., 2023, 91). Tästä syystä on tärkeää kehittää

keinoja ja lisätä tutkimustietoa siitä, miten edistetään lasten ja nuorten pitkäaikaista sitoutumista liikuntaharrastuksiin urheiluseuroissa.

Urheiluseuroilla on Suomessa keskeinen rooli lasten ja nuorten sosiaalisina kasvattajina sekä liikuttajina (Koski & Mäenpää, 2018, 11). Suomessa urheiluseuratoimintaan vuonna 2022 osallistui 58 prosenttia 9–15 -vuotiaista lapsista sekä nuorista. Noin joka neljäs oli kuitenkin lopettanut urheiluseuraharrastuksensa. Harrastuksesta jättäytyminen oli yleisintä 13- ja 15-vuotiaiden ikäryhmissä. (Blomqvist ym., 2023, 91–92.) Harrastuksen päättymisen on moniulotteinen kokonaisuus, sillä sen taustalla vaikuttaa niin rakenteellisia, sosiaalisia kuin yksilöllähtöisiä tekijöitä. Vaikka drop out -ilmiötä on tutkittu paljon kansainvälisesti, Suomessa liikuntaharrastuksen päättymistä murrosiässä on tutkittu vain vähän (Huhta & Nipuli, 2011, 75). Tämän tutkimuksen kannalta rohkaisevaa on myös se, että enemmistö urheiluharrastuksensa päättäneistä lapsista ja nuorista olisi valmiita aloittamaan liikuntaharrastuksen uudelleen (ks. Blomqvist ym., 2023).

Liikunnan drop out -ilmiö on herättänyt laajaa huomiota sen aiheuttamien merkittävien yhteiskunnallisten vaikutusten ja ajankohtaisuuden vuoksi. Suomessa keskustellaan laajasti niin kansalaisten kuin erityisesti lasten ja nuorten liikkumattomuudesta. Liikkumattomuudella viitataan nykypäivän elämäntyyliin, joka sisältää fyysistä aktiivisuutta ja liikkumista vähemmän kuin aiemmin. Tämä puolestaan aiheuttaa mittavia terveysongelmia väestölle sekä kustannuksia valtiolle. Liikkumattomuudesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan vuosittain jopa 3,2–7,5 miljardia euroa (Vasankari ym., 2020, 57). Monet nuoret pohtivat liikunnan merkitystä elämässään, kun vapaa-ajanviettomahdollisuudet monipuolistuvat ja digitalisoituminen lisääntyy. Miten urheiluseurat voivat pysyä kilpailukykyisinä kasvavan vapaa-ajan vaihtoehtojen tarjonnan keskellä, ja kuinka liikunnallinen elämäntapa saadaan osaksi nykypäivän lasten ja nuorten arkea?

Tässä pro gradu -tutkimuksessa tarkastellaan liikunnan drop out -ilmiötä liikuntaharrastuksen päättäneiden yksilöiden sekä organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien näkökulmasta. Viime aikoina keskusteluun drop out -ilmiön ympärillä on noussut myös käsite "throw out", jolla viitataan liikuntaharrastuksen päättymisen rakenteelliseen näkökulmaan (Puronaho, 2014, 73; Yle, 16.05.2016). Käsiteellä esitetään kysymys siitä, onko urheiluharrastuksen päättymisen enemmän rakenteellista, esimerkiksi urheiluseuroista johtuvaa, työntävää toimintaa kuin yksilöstä itsestään johtuvaa lopettamista. Tutkimuksen tavoitteena on laajentaa perinteinen, yksilöön keskittyvä drop out -ilmiön tarkastelu kattamaan vahvemmin myös rakenteellisen näkökulman ja throw out -käsitteen. Tähän tutkimukseen valikoitui yksilön ja organisaation näkökulma drop out -ilmiöstä, erityisesti edellä esitetyn tavoitteen vuoksi.

1.1.2 Yhteiskunnan, liikuntakulttuurin ja seuratoiminnan muutokset

Viime vuosina yhteiskunta, liikuntakulttuuri ja urheiluseuratoiminta ovat kokeneet huomattavia muutoksia. Tämän tutkimuksen ja liikunnan drop out -ilmiön ymmärtämisen kannalta on tärkeää sisäistää keskeisimmät kehityssuunnat, sillä muutokset ja niiden seuraukset heijastuvat toisiinsa. Teknologinen kehitys, digitalisaatio ja globalisaatio ovat muuttaneet yhteiskunnan toimintaperiaatteita

merkittävästi (Freeman, 2010, 3). Kulttuurisesti yhteiskunta on siirtynyt jälkitraditionaaliseen vaiheeseen, jolle ovat ominaisia kaupallistuminen, yksilöllistyminen ja yhteisöllisyyden muutokset (Koski & Mäenpää, 2018, 19). Niin kutsuttu omaehtoinen neljäs sektori on noussut julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin rinnalle, muokaten kansalaisyhteiskuntaamme (Ruuskanen ym., 2020, 22). Lisäksi uusia haasteita on tuonut keväällä 2020 alkanut globaali koronapandemia, joka on muuttanut elämää merkittävästi.

Ammattimaistuminen, eriytyminen, monimuotoistuminen ja harrastusten kustannusten nousu ovat olleet merkittävimmät liikuntakulttuurin muutossuunnat. Lisäksi istuvan elämäntyylin yleistyminen sekä järjestökentän muutokset ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana vaikuttaneet suuresti liikuntakulttuurin muotoutumiseen. (Koski & Mäenpää, 2018, 23.) Liikkumisen tavat ja liikuntalajien vaihtoehdot ovat monipuolistuneet, ja nykypäivänä liikuntaa harrastetaan niin organisoidusti kuin organisoimattomasti (ks. Blomqvist ym., 2023; Koski & Mäenpää, 2018). Myös omaehtoinen liikkuminen on pysynyt väestön suosiossa (Vehmas, 2015, 191). Nuorten keskuudessa esimerkiksi lumilautailu, skeittaus ja parkour ovat lisänneet suosiotaan organisoimattomina liikkumisen muotoina (Vehmas, 2015, 193).

Osa organisoimattomasta ja omaehtoisesta liikunnasta voidaan sijoittaa neljännen sektorin toimintaan. Neljännellä sektorilla viitataan epämuodollisiin aktiviteetteihin, joiden toiminnassa ovat vahvasti mukana ihmisen henkilökohtaiset suhteet, kuten ystävät ja perhe (Ojala, 2015, 181). Sen kansalaistyyppinen toiminta on haasteellista erottaa julkisesta, yksityisestä tai kolmannesta sektorista, sillä neljäs sektori sisältää yhtenäisiä piirteitä muiden kanssa. Kuitenkin virallisen organisaation puuttuminen, verkostomaisuus sekä vapaamuotoisuus luonnehtivat neljännen sektorin toimintaa ja sen erityispiirteitä (Ruuskanen ym., 2020, 10).

Liikunta ja urheilu ovat saaneet uudenlaisia merkityksiä viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana (Koski & Mäenpää, 2018, 23). Perinteisen huippu-urheilun rinnalle ovat nousseet kuntoliikunnan, terveysliikunnan sekä harraste-liikunnan käsitteet. Nykypäivänä harrastamista ei nähdä vain tavoitteellisena urheiluna, vaan elämäntapana, terveyttä edistävänä toimintana ja yhä enemmän tapana viettää vapaa-aikaa. Kuntokeskusten ja muun liikunta-alan yritystoiminnan rantautuessa Suomeen, yksityinen sektori on kasvattanut entisestään osuuttaan väestön liikuttajana (Laine, 2015, 85). Yksityisen sektorin kasvu on vaikuttanut myös urheiluseuratoimintaan ja hämärtänyt sektoreiden välisiä rajoja sekä sekoittanut niiden toimintalogiikoita (Itkonen ym., 2020). Tätä toimintalogiikkojen kehittymistä ja toimintaympäristöjen muutosta kuvaa käsite hybridisaatio (Billis, 2010, 12). Seuratoiminnassa hybridisaatio näyttäytyy esimerkiksi jäsenyyksien vaihtumisella asiakkuuksiksi ja vapaaehtoistyöntekijöiden muuttamisella palkallisiksi työntekijöiksi (Itkonen ym., 2020).

Liikuntakulttuurin muutokset heijastuvat myös seuratoimintaan. Liikunta- ja urheiluseurat ovat ammattimaistuneet, mikä näyttäytyy yhä useammalla seuralla palkattuina päätoimisina työntekijöinä (Koski & Mäenpää, 2018, 24). Tämä muutos on suuri, sillä perinteisesti suomalainen seuratoiminta on nojannut vahvasti vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoisten pitkäaikainen sitouttaminen ja rekrytointi on nykypäivänä yhä haastavampaa, kun kilpailu vapaa-

ajanviettotavoista on koventunut (Koski & Mäenpää, 2018, 65). Lisäksi ammattimaistumisen johdosta seuratoiminnassa kilpailullisuus on kasvanut: lapset osallistuvat seuran järjestämään toimintaan entistä nuorempina ja urheilulajeihin erikoistutaan entistä aikaisemmassa vaiheessa (Blomqvist ym., 2023, 91; Blomqvist ym., 2019, 55).

Lisäksi liikunta- ja urheiluseurojen harrastamisen hinnat ovat nousseet jo pitkään. Tutkimuksissa on todettu harrastamisen kokonaiskustannusten kasvaneen kymmenessä vuodessa jopa kaksin- tai kolminkertaisiksi (ks. Hakamäki ym., 2014; Puronaho, 2014). Tämä näkyy erityisesti vanhimmassa harrasteliikunnan ikäluokassa sekä nuorimmassa kilpaurheilijoiden ikäluokassa (Puronaho, 2014, 14). Kustannusten kasvu johtuu monista tekijöistä. Näitä ovat esimerkiksi osallistujien kasvavat laatuvaatimukset, harrastusten intensiteetin lisääntyminen, seurojen ammattimaistuminen sekä kuntien kohonneet tilamaksut (Koski & Mäenpää, 2018, 23; Puronaho, 2014, 19). Huoli herää siitä, miten hintojen nousu voidaan pysäyttää ja varmistaa, ettei urheiluseuraharrastuksesta tule pelkästään hyväosaisille perheille varattu etuoikeus.

Yhteiskunnan, liikuntakulttuurin ja seuratoiminnan muutossuunnat liittyvät läheisesti liikunnan drop out -ilmiöön ja tämän tutkimuksen kontekstiin. Nykypäivänä seuratoiminta kohtaa yhä suurempia haasteita yhteiskunnan muuttuessa ja ihmisten odotusten kasvaessa (Koski & Mäenpää, 2018, 11). Kun yhteiskunta tarjoaa nuorille lukemattomia vaihtoehtoja vapaa-ajan viettoon, ei perinteinen seuratoiminta ja sen tarjoamat polut harrastamiseen ole enää yhtä selkeitä valintoja kuin ennen. Seuratoiminnan harrastusten kustannusten nousu, kilpailullisuuden korostuminen sekä lisääntynyt ammattimaisuus voivat karkottaa osan potentiaalisista harrastajista jo ennen harrastuksen aloittamista. Kuitenkin seurat ovat onnistuneet vielä säilyttämään asemansa ja vaikuttavat edelleen suoraan tai välillisesti suureen osaan Suomen väestöstä (Koski & Mäenpää, 2018, 24).

1.1.3 Lasten ja nuorten liikkumistottumukset

Seuratoiminnan, liikuntakulttuurin sekä yhteiskunnan kehityksen myötä lasten ja nuorten liikkumistottumukset ovat muuttuneet tiettyyn suuntaan. Drop out -ilmiön näkökulmasta keskeisiä muutossuuntia ovat lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden yleinen väheneminen, erityinen lasku murrosiässä sekä omaehtoisen liikkumisen suosion kasvu. Useat tutkimukset ovat todistaneet lapsuuden liikkumisen positiiviset vaikutukset aikuisiän terveyteen ja fyysiseen aktiivisuuteen. Lisäksi positiivinen yhteys on todettu urheiluseuraharrastamiseen: seuroissa harrastavat, omaksuvat liikunnallisen elämäntavan, kokevat murrosiässä loivemman fyysisen aktiivisuuden vähenemisen sekä täyttävät liikuntasuositukset todennäköisemmin (Aira ym., 2013, 25; Tiirikainen & Konu, 2013, 32). Drop out -ilmiön syvällisen ymmärtämisen vuoksi on tärkeää tarkastella lasten ja nuorten liikkumistottumuksia sekä nykyisiä trendejä. Yleiskatsaus on välttämätön, jotta voidaan syventyä siihen, miksi liikuntaharrastus urheiluseurassa murrosiässä päättyy.

Vain harva suomalainen lapsi tai nuori täyttää liikuntasuositukset (Martin ym., 2023, 16). Kansallisen liikuntasuosituksen mukaisesti lasten ja nuorten tulisi liikkua päivittäin vähintään tunti, ja tämän tulisi sisältää vähintään kolmesti

viikossa rasittavaa liikuntaa (ks. OKM, 2021; WHO, 2010). Vuoden 2022 LIITU - tutkimuksen mukaan vain noin kolmasosa lapsista ja nuorista saavutti suosituksen (Martin ym., 2023, 16). Liikunnan vähentyessä istuva elämäntyyli ja paikallaanolo ovat lisääntyneet. Tutkimusten mukaan lapset ja nuoret viettävät yli puolet valveillaolostaan paikallaan makuulla tai istuen (Husu ym., 2023, 44). Erityisen huolestuttavaa on, että paikallaanolo lisääntyy iän myötä, samalla kun liikkuminen vähenee entisestään (Husu ym., 2023, 33). Myös ruutuaika kasvaa merkittävästi monilla lapsilla ja nuorilla paikallaanolon lisäksi. Tämä johtuu erityisesti internet-välitteisten vuorovaikutuskanavien ja teknologian kehityksestä (ks. Kokko ym., 2019; Koskimaa ym., 2023).

Murrosiän myötä fyysinen aktiivisuus vähenee rajusti. Tämä väheneminen koskee niin kokonaisliikunta-aktiivisuutta, osallistumista urheiluseuratoimintaan kuin vapaa-ajan hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa (Aira ym., 2013, 15). Vuonna 2022 liikkumissuosituksen täyttivät suomalaisista 7-vuotiaista 46 prosenttia, kun 15-vuotiaista suosituksen täyttivät ainoastaan 23 prosenttia (Martin ym., 2023, 17). Murrosiässä tapahtuva erityinen fyysisen aktiivisuuden väheneminen on kansainvälisesti tunnistettua. Kuitenkin Suomessa havaittu lasku on jyrkempää kuin monissa muissa maissa, mikä korostaa ilmiön erityistä huolestuttavuutta (Aira ym., 2013, 21).

Omaehtoinen liikkuminen on nykypäivän lasten ja nuorten yleisin liikkumisen muoto. Vähintään kerran viikossa omaehtoisesti liikkuu noin 87 prosenttia suomalaisista 9–15 -vuotiaista lapsista ja nuorista (Martin ym., 2023, 29). Omaehtoinen liikkuminen vähenee iän myötä kokonaisaktiivisuuden tavoin, mutta säilyy paremmin kuin osallistuminen urheiluseuratoimintaan (Aira ym., 2013, 13). Omaehtoisen liikkumisen tarkastelu ja tilastointi ovat kuitenkin haasteellisia, sillä se on yhteydessä yksilön omiin valintoihin ja tapahtuu organisoidun liikunnan ulkopuolella (Hasanen, 2017, 12). Näin ollen omaehtoisen liikkumisen osuudet voivat olla korkeampia kuin tutkimustulokset esittävät.

Lasten ja nuorten suosituin organisoidun liikkumisen muoto on urheiluseuraraharrastaminen. Vuonna 2022 urheiluseuratoimintaan osallistui 58 prosenttia kaikista 9–15 -vuotiaista suomalaisista lapsista ja nuorista (Blomqvist ym., 2023, 84). Lisäksi seurat tavoittavat lähes 90 prosenttia nuorista jossain vaiheessa ennen täysi-ikäisyyden saavuttamista (Mononen ym., 2016, 80). Urheiluseurat ovat merkittävässä asemassa lasten ja nuorten elämässä liikuttajina, kasvattajina ja liikuntaan sosiaalistajina (Koski & Mäenpää, 2018, 11). Lapset ja nuoret liittyvät urheiluseurojen toimintaan entistä nuorempina, samalla kun niiden, jotka eivät ole koskaan olleet mukana seuratoiminnassa, osuus on pienentynyt. Osallistuminen seuratoimintaan on ollut lasten ja nuorten keskuudessa jopa lievässä kasvussa vuodesta 2014. (Blomqvist ym., 2023, 83; Blomqvist ym., 2019, 55.)

Yleisintä urheiluseuratoimintaan osallistuminen on 11-vuotiailla ja suhteellisesti vähäisintä 15-vuotiaiden joukossa. Näiden ikävuosien välillä huomattava määrä lapsista ja nuorista päättää urheiluharrastuksensa: seuraharrastuksensa lopettaneita vuonna 2022 oli jopa neljäsosa. (Blomqvist ym., 2023, 91.) Murros- ja nuoruusiässä tapahtuva drop out vaikuttaa siis suureen osaan suomalaisista lapsista ja nuorista. Myönteistä on kuitenkin, että enemmistö lopettaneista olisi halukkaita aloittamaan liikuntaharrastuksensa uudelleen. Jopa kolme neljästä

lopettaneesta ilmaisi kiinnostuksensa palata liikuntaharrastuksen pariin (Blomqvist ym., 2023, 92).

Maailmanlaajuinen koronapandemia on kiihdyttänyt drop out -ilmiötä ja muokannut merkittävästi lasten sekä nuorten liikkumistottumuksia. Pandemian aikana liikkumisen polarisaatio on kasvanut ja fyysinen aktiivisuus on laskenut. Kevään 2020 mittaukset osoittivat, että lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus askelten lukumäärällä mitattuna väheni huomattavasti verrattuna LIITU 2018 -tutkimuksen tuloksiin. Mittausten välinen ero oli jopa kymmeniä prosentteja. Polarisaatio on lisäksi jakanut nuoria entistä enemmän liikunnallisesti aktiivisiin ja vähän liikkuviin ryhmiin. (Husu ym., 2023, 29; Vasankari ym., 2020, 13–15.) Arvioiden mukaan jopa 20 000 lasta on koronapandemian aikana jättäytynyt pois urheiluseuratoiminnasta (Olympiakomitea, 2022). Pandemia on herättänyt lisää huolta lasten ja nuorten yleisestä hyvinvoinnista, fyysisestä aktiivisuudesta sekä liikuntaharrastuksen jatkuvuudesta. Vaikka koronapandemian lopulliset seuraukset tulevat näkyviin vasta tulevaisuudessa, on huomattavaa, että negatiivisia vaikutuksia on havaittavissa jo nyt.

Vuosien aikana lasten ja nuorten liikkumistottumukset ovat kehittyneet risiiritaisiksi ja huolestuttavaksi. Nuoret liikkuvat nykypäivänä terveyden kannalta riittämättömästi ja passivoituminen on yleistynyt (Aira ym., 2013, 26). Samanaikaisesti omaehtoinen liikkuminen ja urheiluseuraharrastaminen ovat kasvattaneet suosiotaan (Martin ym., 2023, 29). Arkiliikunnan väheneminen on aiheuttanut sen, että myös osa urheiluseuroissa harrastavista liikkuu liian vähän (ks. Blomqvist ym., 2023; Lehtonen, 2012). Tulevaisuuden haasteena on löytää keinoja, joilla nykypäivän lapset ja nuoret saadaan säilyttämään liikunnallinen elämäntapa. Tavoitteen saavuttamisessa keskeisessä roolissa tulee olemaan drop out -ilmiön ehkäisy.

1.2 Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset

Tässä pro gradu -tutkielmassa perehdytään liikunnan drop out -ilmiöön eli murosrosiässä tapahtuvaan liikuntaharrastuksen päättymiseen. Tutkielmassa liikuntaharrastuksen päättymisen käsittely on rajattu koskemaan ainoastaan organisoitua liikuntaa eli toisin sanoen liikunta- ja urheiluseuroja. Drop out -ilmiötä tarkastellaan siis yksilön eli seurassa lopettaneiden henkilöiden sekä organisaation eli urheiluseurojen johtajien näkökulmista. Tutkimuksen teoreettisena viitekehystenä toimivat sidosryhmäajattelu sekä drop out -ilmiötä koskeva tutkimuskirjallisuus.

Tutkielman tavoitteena on lisätä ymmärrystä liikunnan drop out -ilmiöstä ja liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavista moniulotteisista tekijöistä. Tutkielman tavoite on laajentaa yksilöön keskittyvä drop out -ilmiön tarkastelu koskettamaan laajemmin urheiluseuroja, niiden sidosryhmiä ja yhteiskunnan rakenteita. Tutkielma pyrkii luomaan selkeämpää kuvaa drop out ja throw out -käsitteistä sekä niiden vastakkainasettelusta. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on lisätä yhteiskunnallista keskustelua aiheesta sekä sen vaikutuksista lasten ja nuorten liikkumiseen.

Tutkimus on toteutettu kahden tieteenalan yhteisenä pro gradu -tutkimuksena eli kaksoisgraduna Jyväskylän yliopistoon. Tutkimuksessa yhdistyy kaksi tieteenalaa ja pääainetta: liikuntatiede ja kauppatiede sekä liikunnan yhteiskuntatieteet ja johtaminen. Pääaineina johtaminen ja liikunnan yhteiskuntatieteet tukevat toisiaan tutkimuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Tutkimuksessa pyritään lisäämään poikkitieteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä ja hyödyntämään tieteenalojen laajentava käsitys aiheesta. Tässä pro gradu -tutkimuksessa on kaksi tutkimuskysymystä, jotka ovat

1. Miten yksilöt kokevat liikuntaharrastuksen päättymisen ja kuinka he kuvaavat päättymisprosessin?
2. Kuinka urheiluseurat kuvaavat sidosryhmien roolia toiminnassaan ja drop out -ilmiössä? Kuinka he kuvaavat ja käsittelevät drop out -ilmiötä?

Ensimmäinen tutkimuskysymys pyrkii selvittämään, miten yksilöt kokevat liikuntaharrastuksen päättymisen eli drop out -ilmiön. Tutkimuskysymyksellä pyritään syventymään yksilöiden kokemuksiin ja tunnistamaan kokonaisuuksia, jotka ilmenevät päättymisprosessissa seuraharrastuksen lopettaneilla henkilöillä. Toinen tutkimuskysymys pyrkii laajentamaan ensimmäistä tutkimuskysymystä ja selvittämään, miten urheiluseurojen johtajat kokevat sidosryhmien roolin toiminnassaan ja kuinka tämä heijastuu drop out -ilmiöön. Tutkimuskysymyksen avulla syvennyttään urheiluseurojen näkökulmaan sekä yhteiskunnallisiin rakenteisiin, jotka vaikuttavat tutkittavaan ilmiöön.

Tutkimus toteutetaan laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa aineisto koostuu yksilöiden ja organisaatioiden haastatteluista. Tutkimuksessa noudatetaan anonyymin tutkimuksen periaatteita, eikä tunnistettavia tietoja haastateltavista esitetä. Tutkimuksen aineiston analysoinnissa hyödynnetään teoriasidonnaista sisällönanalyysiä. Tutkimusmetodologiaan syvennyttään tarkemmin luvussa 3.

1.3 Tutkielman rakenne

Tutkielma koostuu viidestä pääluvusta. Ensimmäinen pääluke toimii johdantona pro gradu -tutkimukselle. Johdannossa taustoitetaan tutkimuksen aihetta sekä esitetään tutkielman tavoitteet ja tutkimuskysymykset. Toinen pääluke on tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Teoreettinen viitekehys koostuu kolmesta alaluvusta, joissa määritellään tutkimuksen keskeiset käsitteet sekä avataan sidosryhmäajattelua ja drop out -ilmiötä koskevaa tutkimuskirjallisuutta.

Kolmas pääluke on metodologia, jossa syvennyttään tutkimuksen tutkimusmenetelmiin ja tutkimuksen toteuttamiseen. Pääluvussa avataan aineiston keräystä, haastatteluprosessia sekä analysointia. Neljännessä pääluvussa esitetään aineiston pohjalta tuotetut tutkimustulokset. Pääluvussa kuvataan analysoitu aineisto ja tarkastellaan niistä saatuja tuloksia. Viides ja viimeinen pääluke keskittyy tutkimuksen johtopäätöksiin ja arviointiin. Pääluvussa tarkastellaan

tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä suhteessa tuotettuihin tutkimustuloksiin. Lisäksi tutkimustuloksia tulkitaan suhteessa teoreettiseen viitekehykseen ja tutkimuskirjallisuuteen sekä esitetään tutkimuksen mahdolliset rajoitteet ja jatkotutkimusmahdollisuudet.

2 TOOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Keskeiset käsitteet

Tässä alaluvussa esitellään tutkielman keskeisimmät käsitteet, joita ovat drop out, throw out ja sidosryhmä. Käsitteiden määrittelyminen on olennaista tutkimuksen syvällisen ymmärtämisen ja tulosten tulkinnan kannalta. Käsitteiden määrittelyn ohessa tutkielman aihetta rajataan ja tarkennetaan.

2.1.1 Drop out

Termillä drop out viitataan yleisesti murrosikään ajoittuvaan urheiluharrastuksen päättymiseen (Gould, 1987; Aira ym., 2013, 13). Käsitteellä ei ole yhtä selkeää määritelmää, vaan se voidaan ymmärtää eri konteksteissa eri tavoin. Drop out -käsitteenä voi tarkoittaa esimerkiksi tietystä lajista, kilpaurheilusta tai kokonaan urheilusta jättäytymistä (Huhta & Nipuli, 2011, 73). Lisäksi termillä "drop out" liikunnan ja urheilun kontekstin ulkopuolella voidaan viitata koulunkäynnin keskeyttämiseen. Tässä tutkimuksessa drop out -käsitteellä viitataan nimenomaan organisoidun seuraharrastamisen päättymiseen.

Drop out -käsitteenä ja ilmiönä on kansainvälisesti tunnistettu (ks. Aira ym., 2013; Rinta-Antila ym., 2024). Termi on englannin kielestä peräisin ja kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa sitä käytetään usein muodoissa "drop-out" ja "dropout". Verbin drop out suora suomennos on "jättää kesken" sekä "keskeyttää" (Kielikone Oy, 2024). Suomennos substantiivista sen sijaan on "keskeyttäjä" ja "pudokas" (Kielikone Oy, 2024). Nämä suomennokset välittävät osuvasti drop out -käsitteen sekä ilmiön olennaisen merkityksen. Kansainvälisessä ja suomalaisessa kirjallisuudessa drop out -termiä ei aina käytetä, vaan liikuntaharrastuksen päättymistä saatetaan käsitellä ja kirjoittaa sellaisenaan.

Ensimmäisen kerran drop out -ilmiötä on tutkittu jo 1970-luvulla Orlickin (1974) toimesta (Rottensteiner, 2015, 20). Vaikka käsite drop out ulottuu pitkälle historiaan, voidaan sitä pitää edelleen ajankohtaisena. Viime aikoina drop out -

termi on ollut laajasti esillä kriittisessä yhteiskunnallisessa keskustelussa koskien lasten ja nuorten fyysistä aktiivisuutta, liikuntaseurojen merkitystä sekä liikuntaan sosiaalistumista (Tiirikainen & Konu, 2013, 32).

Drop out jakaa käsitteenä mielipiteitä. Voidaan ajatella, että termi kuvaa osuvasti ilmiötä, jossa nuoret lopettavat harrastamisensa. Toisaalta termi voidaan nähdä kohdistuvan negatiivisesti nuoriin, sillä harvoin kukaan lopettaa harrastustaan ilman syytä tai kirjaimellisesti putoa harrastuksestaan (Yle, 16.05.2016). Drop out -ilmiö voidaan lisäksi ymmärtää sekä positiivisena että negatiivisena asiana. Ideologisissa liikunta- ja urheilumalleissa drop out ei välttämättä aiheuta huolta, vaan se voi tarkoittaa nuoren erikoistumista tiettyyn lajiin (Huhta & Nipuli, 2011, 73). Tämä luo nuorelle mahdollisuuden menestyä huippu-urheilussa, kun päälajille jää enemmän aikaa. Useissa tapauksissa liikuntaharrastuksen päättymistä kuitenkin seuraa kokonaan liikunta-aktiivisuudesta jättäytyminen. Drop out -ilmiön ennaltaehkäisy on siis koettu erityisen tärkeäksi kansanterveydellisistä syistä. (Huhta & Nipuli, 2011, 73, 83.)

Termi drop off esiintyy usein drop out -käsitteen yhteydessä (Aira ym., 2013, 13). On keskeistä erottaa käsitteet toisistaan, sillä niillä viitataan eri asioihin. Drop out kuvaa organisoidun harrastuksen päättymistä, kun taas drop off -termillä viitataan liikunta-aktiivisuuden vähenemiseen iän myötä (Aira ym., 2013, 13). Tässä pro gradu -tutkimuksessa käytetään vain käsitettä drop out, sillä tutkimus keskittyy syventymään juuri urheiluharrastuksen päättymiseen eikä yleiseen liikunta-aktiivisuuden vähenemiseen.

2.1.2 Throw out

Throw out on käsitteenä vähemmän tunnettu eikä yhtä vakiintunut tutkimuskirjallisuudessa kuin drop out. Yhteisestä määritelmästä throw out -termille ei ole. Kuitenkin liikunnan ja urheilun yhteydessä termillä throw out viitataan usein ohjatun toiminnan ulosheittävään mekanismiin (Yle, 16.05.2016). Termi kyseenalaistaa ja osaltaan kritisoi liikunnan sekä urheilun rakenteita, jotka voivat työntää nuoren harrastuksen päättymiseen seurassa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi urheiluseurojen vähäistä tarjontaa niille lapsille ja nuorille, jotka eivät ole kiinnostuneita tavoitteellisesta kilpailemisesta tai harrastamisesta useita kertoja viikossa (Puronaho, 2014, 73). Lisäksi rajalliset vaihtoehdot voivat estää esimerkiksi lajista kiinnostuneen aloittamasta seuraharrastamista myöhemmällä iällä.

Throw out, kuten drop out -käsite, pohjautuu englannin kieleen ja sen suomenos verbinä on "luopua", "heittää ulos" ja "hylätä" (Kielikone Oy, 2024). Suomalaisessa kirjallisuudessa se on usein käännetty termeiksi "poistoyöntäminen" sekä "poisheittäminen". Kansainvälisessä ja suomalaisessa kirjallisuudessa throw out -ilmiötä ei kuitenkaan aina tarkastella käsitteiden kautta, vaan laajasti sivuutetaan. Tämän vuoksi käsitteen tarkka määrittely on haastavaa.

Tässä tutkimuksessa throw out -termillä viitataan yhteiskunnan rakenteisiin sekä urheiluseurojen toimintaan, minkä seurauksena nuori "heitetään pois" harrastustoiminnasta. Throw out -ilmiön näkökulmaa käsitellään tutkimuksen kirjallisuusosiossa sekä johtopäätöksissä.

2.1.3 Sidosryhmä

Sidosryhmä -käsite ja sidosryhmäajattelu syntyivät alun perin palvelemaan kaupallista sektoria ja yksityisiä yrityksiä. Vuosien saatossa se on kuitenkin tunnustettu hyödylliseksi välineeksi tarkastella myös voittoa tavoittelemattomia organisaatioita sekä julkista ympäristöä. (Brown, 2002, 371.) Tämä pätee urheiluseuroihin voittoa tavoittelemattomina organisaatioina, jotka ovat tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelun kohteena.

Sidosryhmä (eng. stakeholder) on määritelty kirjallisuudessa usein eri tavoin. Yksi yleisimmistä määritelmistä on Edward Freemanin (1984) esittämä sidosryhmän laaja määritelmä. Freemanin mukaan sidosryhmänä voidaan pitää yksilöä tai ryhmää, joka voi vaikuttaa organisaation toimintaan ja tavoitteen toteutumiseen tai johon organisaatio vaikuttaa (Freeman, 1984, 46). Tämä määritelmä on laaja, sillä se mahdollistaa jokaisen yksilön ja ryhmän esiintymisen organisaation sidosryhmänä eikä tarkenna niiden panosta organisaatioon (Mitchell ym., 1997, 856).

Sidosryhmän laajempaa määrittelyä on hyödyntänyt lisäksi Eric Rhenman jo vuonna 1964 sekä Archie Carroll vuonna 1993 (Näsi, 1995, 22). Ruotsalaistutkija Rhenmanin mukaan sidosryhmät ovat yksilöitä ja ryhmiä, jotka ovat riippuvaisia yrityksestä saavuttaakseen henkilökohtaiset tavoitteensa ja joista yrityksen olemassaolo on riippuvainen (Mitchell ym., 1997, 858). Carroll (1993) puolestaan kuvaa sidosryhmät yksilöiksi tai ryhmiksi, joilla on yksi tai useampi panos organisaation toimintaan. Carrollin määrittely korostaa organisaation ja sen sidosryhmien kaksisuuntaista vuorovaikutussuhdetta. Sidosryhmän laajoja määritelmiä on useita ja ne ovat johtamiskirjallisuudessa yleisimmin omaksuttuja.

Sidosryhmä voidaan lisäksi määritellä suppeammin. Sidosryhmä voidaan ymmärtää ryhmänä, jonka tuki on välttämätön yrityksen elinkelpoisen toiminnan kannalta (Freeman, 2010, 26). Toisin sanoen yrityksen jatkuva selviytyminen on riippuvainen sidosryhmistä (Mitchell ym., 1997, 856). Näitä sidosryhmiä voivat olla esimerkiksi rahoittajat, asiakkaat, toimittajat sekä työntekijät, joita ilman organisaation toimintaa ei olisi olemassa (Beauchamp & Bowie, 1997, 54; Freeman, 2010, 26). Sidosryhmän suppea määritelmä ja käsite itsessään esiintyi ensimmäisen kerran johtamiskirjallisuudessa Stanfordin yliopiston SRI-instituutin tuottamassa sisäisessä muistiossa vuonna 1963 (Carroll & Näsi, 1997, 46). Tämän jälkeen käsitteen määrittely on laajentunut ja monimuotoistunut. Sidosryhmä ymmärretään nykypäivänä laajempana kokonaisuutena kuin ainoastaan organisaatiolle merkittävinä osakkeenomistajina.

Tässä tutkielmassa sidosryhmä ymmärretään laajempana käsitteenä eli yksilöinä tai ryhminä, jotka voivat vaikuttaa organisaation toimintaan ja johon organisaatio vaikuttaa. Tutkielman kannalta oleelliset urheiluseurojen sidosryhmät määritellään ja niihin syvennytään luvussa 2.3.3.1. Lisäksi sidosryhmäajattelua avataan laajemmin alaluvussa 2.3.

2.2 Liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavat tekijät

Tässä luvussa tarkastellaan liikuntaharrastuksen päättymiseen, eli drop out -ilmiöön, vaikuttavia tekijöitä tutkimustulosten ja keskeisen tutkimuskirjallisuuden valossa. Taustalla vaikuttavat tekijät on luokiteltu vapaa-ajan rajoitusten teorian (Crawford & Godbey, 1987) jaottelua soveltaen yksilölähtöisiin, sosiaalisiin sekä rakenteellisiin tekijöihin. Teoriassa vapaa-ajan rajoitteilla viitataan tekijöihin, jotka estävät yksilön osallistumista vapaa-ajan toimintaan (Crawford & Godbey, 1987, 120). Näitä rajoitteita tarkastellaan yleisesti kolmenlaisina: sisäisinä, ihmisten välisinä ja rakenteellisina rajoitteina. Sisäisissä rajoitteissa henkilön mieltymykset ja esteet ovat keskeisessä roolissa. Sen sijaan ihmisten väliset rajoitteet liittyvät toimintaan osallistumiseen, ja voivat johtua käyttäytymismalleista ihmissuhteissa tai yksilöiden välisissä esteistä. Rakenteelliset rajoitteet, eli ulkoiset tekijät, puolestaan häiritsevät osallistumisen ja mieltymyksen välistä yhteyttä. (Crawford & Godbey, 1987, 122–124.)

Esitetty jaottelu on yleisesti käytetty liikunnan drop out -ilmiön syitä sekä vapaa-ajan aktiviteetteja käsittelevässä tutkimuskirjallisuudessa. Jaottelu ei ole täysin aukoton, sillä taustalla vaikuttavat tekijät ovat moniulotteisia ja päällekkäisiä. Kuitenkin teoriaa voidaan käyttää yksittäisten tekijöiden yhdistämiseen ja johtopäätösten tekemiseen urheiluharrastuksen päättymisen syistä (Crane & Temple, 2015, 117). Alaluvussa 2.2.1 kuvataan yksilölähtöisiä tekijöitä, jonka jälkeen alaluvussa 2.2.2 esitellään keskeisimmät sosiaaliset tekijät. Pääluvun viimeisessä alaluvussa 2.2.3 kuvataan rakenteellisia tekijöitä. Lisäksi tutkimuksen johtopäätöksissä pohditaan teorian soveltuvuutta liikunnan drop out -ilmiön tarkastelussa.

2.2.1 Yksilölähtöiset tekijät

Yksilölähtöiset tekijät ovat yksilön sisäisiä olotiloja tai tuntemuksia, jotka merkittävästi vaikuttavat motivaatioon toimintaan osallistumisessa. Yksilölähtöisiin tekijöihin kuuluvat käsitykset omasta kyvykkyydestä sekä asenteet toiminnan soveltuvuudesta. (Crane & Temple, 2015, 117.) Drop out -ilmiötä tarkastelevassa tutkimuskirjallisuudessa yksilölähtöiset tekijät ovat keskeisiä ja ne esitetään usein merkittävimpinä tekijöinä. Esimerkiksi Crane ja Temple (2015) osoittavat systemaattisessa katsauksessaan yksilölähtöisten syiden olevan kaikista merkittävimpiä, kun he tutkivat lasten ja nuorten drop out -ilmiön syitä kooten yhteen eri tutkimusten tuloksia. Tutkimuksissa on esitetty samankaltaisia yksilölähtöisiä syitä seuraharrastuksen päättymiseen, mutta eroja esiintyy niiden merkityksissä. Tämän tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä keskeisimmät yksilölähtöiset tekijät on jaoteltu teemoihin ilon, kiinnostuksen ja motivaation puute, pätevyuden ja autonomian tunne sekä liiallinen kilpailullisuus.

Ilon, kiinnostuksen ja motivaation puute. Useat tutkimukset ovat havainneet yhteyden harrastuksen päättymisen sekä kiinnostuksen, ilon ja motivaation puuttumisen välillä (ks. Blomqvist ym., 2019; Crane & Temple, 2015; Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020). Vaikka ilon, kiinnostuksen ja motivaation

puuttumista pidetään yleisesti yhtenä tärkeimmistä tekijöistä urheiluharrastuksen päättymisessä, se harvoin on itsenäinen syy, vaan usein seurausta monista eri tekijöistä (Persson ym., 2020, 15). Crane ja Temple (2015) esittivät systemaattisessa katsauksessaan nautinnon puutteen liikunnasta olevan merkittävin yksittäinen syy harrastuksen lopettamiseen. Se esiintyi tekijänä 17:ssä eri tutkimuksessa, joissa toistuvia muuttujia olivat "harrastaminen on tylsää" ja "harrastuksessa ei ole hauskaa" (Crane & Temple, 2015, 121–122).

Vaikka lasten ja nuorten liikkumiselle annetut merkitykset usein liittyvät hyvänolon ja ilon tunteeseen (Koski & Tähtinen, 2005; Nupponen & Telama, 1999), tarvitaan lisää tutkimusta teeman taustalla olevista ulottuvuuksista (Crane & Temple, 2015, 123). Ilon, motivaation ja kiinnostuksen lopahtamisen taustalla esiintyviä yksilöllisiä merkityksiä on tutkittu varsin vähän (Crane & Temple, 2015, 123). Ei voida siis yksiselitteisesti määritellä, mitkä tekijät vaikuttavat eniten ilon puuttumiseen. Lisäksi liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla olevia syitä voidaan ymmärtää tarkastelemalla näitä merkityksiä ja motiiveja käänteisestä näkökulmasta (Huhta & Nipuli, 2011, 73). Toisin sanoen, positiivisten tekijöiden puuttuminen voi itsessään olla syy harrastuksen päättymiselle (Butcher, 2002).

Pätevyyden ja autonomian tunne. Liikunnallisen pätevyyden ja autonomian tunne nousee esiin monissa drop out -ilmiötä käsittelevissä tutkimuksissa. Autonomian, merkityksellisyyden ja liikunnallisen pätevyyden kokemusten on osoitettu vaikuttavan nuorten fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen (Deci & Ryan, 2008; Haanpää, 2012). Nämä tunteet kehittyvät ajan myötä useiden ympäristötekijöiden vaikutuksesta. Seuraharrastuksesta jättäytyneet nuoret kokevat usein, etteivät ole tarpeeksi taitavia, heidän kykynsä eivät vastaa omia odotuksiin tai he eivät kehity riittävästi (Crane & Temple, 2015, 123).

Useat tutkimukset ovat tunnistaneet yhteyden liiallisen kilpailullisuuden ja kyvyttömyyden tunteen välillä (ks. Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020). Kun yksilön kykyihin keskitytään liikaa, se voi luoda nuorille tunteen siitä, etteivät omat tai lähipiirin odotukset täyty. Tämä voi puolestaan johtaa siihen, että nuori liittyy liikunnan ja urheilun negatiivisiin tunteisiin ja lopulta päättää harrastuksensa. (Persson ym., 2020, 8.) Tutkimukset ovat todenneet autonomian sekä koetun pätevyyden ja minäpystyvyyden merkityksellisinä keinoina ehkäistä drop out -ilmiötä (ks. Murphy ym., 2018). Lasten ja nuorten tulisi tuntea valinnanvapautta urheiluun liittyvissä teoissa, ajatuksissa ja tunteissa. Omaehtoisuuden ja aloitteellisuuden tunteet sekä luottamus omiin kykyihin suorittaa urheiluun liittyviä tilanteita ovat tärkeitä harrastuksessa pysymisen näkökulmasta. (Murphy ym., 2018.)

Lasten ja nuorten pyrkimys on suuntautua alueille, joissa he kokevat pätevyyttä, ja välttää niitä, joissa he kokevat epäonnistumista (Weiss & Williams, 2004). Ei siis ole yllättävää, että harrastuksen päättymiseen vaikuttaa usein heikompi käsitys omasta osaamisesta (Crane & Temple, 2015, 123). Valmentajilla ja ohjaajilla on merkittävä rooli nuorten pätevyyden ja autonomian tunteen tukemisessa. Esimerkiksi valmentajien kannustava lähestymistapa nuorten mielipiteiden ilmaisuun on osoittautunut tehokkaaksi harrastuksen lopettamiseen liittyvien ajatusten vähentämisessä (Tiirikainen & Konu, 2013, 40).

Urheiluseuraharrastamisen päättymistä on mahdollista ehkäistä tukemalla lasten ja nuorten myönteisiä liikuntakokemuksia käytännön toimilla (Kokko ym., 2019, 148).

Liiallinen kilpailullisuus. Liiallinen kilpailullisuus on tutkimuskirjallisuudessa tunnustettu harrastuksen päättymiseen vaikuttavaksi tekijäksi. Urheiluseurojen ammattimaistumisen myötä kilpailullisuus toiminnassa on kasvanut, kuten luvussa 1.1.2 mainitaan (Blomqvist ym., 2019, 55). Nuorten kasvaessa urheilu muuttuu kilpailuhenkiseksi ja vakavammaksi (Persson ym., 2020). Jotkut nuoret kokevat kilpailuhenkisyuden motivoivaksi tekijäksi, kun taas toisilla se voi johtaa kiinnostuksen hiipumiseen ja muiden asioiden priorisointiin (Myllyniemi & Berg, 2013, 81).

Lapset ja nuoret liittyvät kilpailullisuuteen usein harrastusintensiteetin kasvun, liiallisen keskittymisen yksilön taitoihin, suosimisen tunteen sekä paineen saavuttaa hyviä tuloksia. Kun harjoitusmäärät ja paineet kasvavat, nuori saattaa kokea ristiriitaa urheiluseuran tavoitteiden ja omien tavoitteidensa välillä. (Persson ym., 2020, 8.) Lahjakas nuori saattaa harrastaa urheiluseurassa vain sen tuoman ilon vuoksi, ilman halua lisätä ajankäyttöään tai panostustaan siihen (Puronaho, 2014, 73). Toiset taas voivat tuntea olonsa syrjityiksi, kun seurat priorisoivat lahjakkuuksia ja kunnianhimoisia urheilijoita. Tämä voi synnyttää vieraantumista harrastuksen parista sekä lisätä tunnetta vähäisestä arvostuksesta. Lisäksi lisääntynyt suorituspainne voi heijastua negatiivisesti joukkueen nuorten keskinäisiin suhteisiin sekä ryhmädynamiikkaan. (Persson ym., 2020, 8–10).

Muutokset urheiluseuran toiminnassa kilpailullisuuden lisääntyessä voivat vieraannuttaa lapsen ja nuoren harrastuksesta, erityisesti jos muutokset eivät vastaa omia tavoitteita tai siihen käytettävissä olevaa aikaa ja vaivaa (Persson ym., 2020, 10). Tutkimusten perusteella on epäselvää, miten muutokset ovat yhteydessä nuoren kiinnostukseen tai motivaatioon. On tärkeää, että urheiluseurat eivät korosta ainoastaan kilpailullisuutta ja tavoitteellisuutta, sillä seurojen toiminnassa ollaan mukana eri motiiveilla (Rinta-Antila ym., 2024, 9; Tiirikainen & Konu, 2013, 40). Urheiluharrastuksen toimintamallien tuomat merkitykset sekä toiminnan kilpailullisuus tulisi osata perustella nuorelle (Tiirikainen & Konu, 2013, 40). On myös tärkeää tarjota mahdollisuus harrastaa niille lapsille ja nuorille, jotka eivät halua kilpailla tavoitteellisesti tai harjoitella useaa kertaa viikossa (Aira ym., 2013, 27; Puronaho, 2014, 73).

2.2.2 Sosiaaliset tekijät

Sosiaaliset tekijät vaikuttavat yksilön vapaa-ajan mieltymyksiin ja syntyvät henkilöiden välisestä vuorovaikutuksesta (Crane & Temple, 2015, 117). Sosiaalisissa eli ihmistenvälisissä tekijöissä on enemmän hajontaa ja yksittäisiä syitä verrattuna yksilölähtöisiin tekijöihin. Crane ja Temple (2015) havaitsivat systemaattisessa katsauksessaan, että sosiaaliset tekijät ovat drop out -ilmiössä merkityksellisimpiä yksilölähtöisten jälkeen. Aiemmissä tutkimuksissa on todistettu sosiaalisten suhteiden olevan keskeinen osa nuorten motivaatiota harrastaa liikuntaa (Persson ym., 2020, 12). Tämän vuoksi ne ovat myös merkityksellisiä urheiluharrastamisen päättymisessä.

Valmentaja ja joukkue. Valmentaja ja joukkuekaverit esiintyvät useissa harastuksen päättymistä koskevissa tutkimuksissa, sillä ne toimivat keskeisessä roolissa nuorten seuraharrastamisessa. Nuoren elämässä valmentajat ja ohjaajat ovat keskeisiä kasvattajia, kun taas joukkueen jäsenistä voi muodostua tärkeitä sosiaalisia ystävyyssuhteita. Asiantuntevan valmentajan on tärkeää kehittää ympäristö, jossa nuoren fyysinen aktiivisuus sekä sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot kehittyvät (Fraser-Thomas & Côte, 2006). Puolestaan urheiluseuran toiminnassa mukana olevat kaverit tarjoavat yhdessäoloa ja ovat usealle suuri kannustin liikunnan harjoittamiseen (Nupponen & Telama, 1999). Joukkuekaverit sekä valmentaja voivat olla tärkeitä syitä harrastaa seurassa, mutta samalla ne voivat myös vaikuttaa merkittävästi harrastuksen loppumiseen.

Drop out -ilmiötä koskevissa tutkimuksissa useat lapset ja nuoret ovat sosiaalisesti onnettomia ja liittävät negatiivisia tunteita valmentajaan sekä joukkueeseen. Osa lapsista ja nuorista kokee joukkueessaan kiusaamista sekä syrjintää (Toivonen & Kananen, 2023, 96–97). Osa puolestaan ei tunne kuuluvansa joukkoon, mikä lisää negatiivista tunnetta urheiluseuran sosiaalisesta ympäristöstä (Persson ym., 2020, 11). Näiden lisäksi yksilöt saattavat kohdistaa huonoja tunteita valmentajia sekä seuran muita aikuisia kohtaan. Esimerkiksi joukkueen valmentajan epäoikeudenmukainen käytös voi aiheuttaa nuorille negatiivisia tunteita. (Toivonen & Kananen, 2023, 95.)

Ryhmään kuuluminen ja ystävien seurassa oleminen ovat yleisiä tekijöitä, jotka motivoivat nuoria osallistumaan liikuntaharrastukseen (Tiirikainen & Konu, 2013, 43). Valmentajilla on mahdollisuus luoda ilmapiiri, joka edistää yhteisöllisyyttä ja hauskanpitoa sekä tukee harrastamisen jatkuvuutta. Kontrollioivat ja autoritaariset valmentajat voivat kuitenkin aiheuttaa lapsille ja nuorille uupumusta ja edistää lopettamis päätöstä harrastamisen suhteen. (Fraser-Thomas & Côte, 2006, 15–16.) Tämä koskettaa lisäksi joukkueen muita jäseniä ja harrastuksen sosiaalisia suhteita. Esimerkiksi syrjintä, kiusaaminen ja joukkuekaverin päätös lopettaa harrastaminen voivat vaikuttaa suuresti nuorten kokemuksiin sekä aiheuttaa harrastuksesta jättäytymistä. Drop out -ilmiön torjumiseksi onkin tärkeää hyödyntää keinoja, joilla erityisesti valmentajat voivat kehittää tietoisuuttaan, sosiaalisia taitojaan ja näin huomioida paremmin lasten sekä nuorten tarpeet (Tiirikainen & Konu, 2013, 39).

Vanhemmat ja perhe. Todistetusti perheellä ja vanhemmilla on suuri merkitys lapsen ja nuoren liikunta-aktiivisuuteen, ja tämä näkyy myös drop out -ilmiössä. Vanhemmat usein kuljettavat lapsia harrastuksiin, kannustavat ja kattavat harrastuksesta aiheutuvat kulut (Kokko ym., 2016, 81). Parhaimmillaan perhe voi tukea lapsen ja nuoren harrastamista myönteisesti sekä edistää sen jatkuvuutta. Toisaalta vanhempien luomat paineet ja esimerkiksi rahallisen tuen puute voivat nopeuttaa liikuntaharrastuksen lopettamis päätöstä.

Kansainväliset tutkimukset ovat usein yhdistäneet liikunnan drop out -ilmiön vanhempien asettamiin paineisiin. Nämä odotukset ja paineet voivat välittyä nuorelle huomaamatta (Crane & Temple, 2015, 124). Paineet voivat ilmetä esimerkiksi perheen kritisoidessa nuoren suorituksia tai puuttuessa muulla tavoin harrastustoimintaan (Crane & Temple, 2015, 124). Asetettu paine tutkimusten mukaan saattaa johtua vanhempien halusta tarjota lapsilleen mahdollisuuksia, joita eivät itse ole saaneet nuoruudessaan (Hecimovich, 2004, 34). Vaikka

osittainen urheiluun liittyvä stressi tai paine voi olla terveellistä ja parantaa harjoittelua sekä yleistä suorituskykyä (Patel ym., 2010, 325), liiallinen paine aiheuttaa usein lapsilla ja nuorilla uupumusta liikuntaan (Crane & Temple, 2015, 124). Tämä puolestaan voi lisätä harrastuksen lopettamisriskiä.

Perheen ja vanhempien rooli lasten sekä nuorten liikunta-aktiivisuuden tukemisessa on vahvistunut useissa tutkimuksissa. Erityisesti murrosiässä, jolloin harrastuksesta luopuminen on yleisintä, monipuolinen tuki on ensisijaisen tärkeää. (Kokko ym., 2016, 81.) Vanhempien tarjoama tuki, kannustus ja lievä painostus voivat lisätä lasten ja nuorten nautintoa liikunnasta ja rohkaista heitä aktiivisempaan elämäntapaan. Toisaalta liiallinen painostus ja tukiverkoston puute voivat johtaa uupumukseen ja lopulta harrastuksen lopettamiseen. (Fraser-Thomas & Côté, 2006, 16.)

Muut vapaa-ajanviettotavat. Muut vapaa-ajanviettotavat ovat nousseet tutkimuksissa merkityksellisiksi harrastuksen päättymisessä. Neljäs sektori on kehittynyt tärkeäksi osaksi erityisesti lasten ja nuorten liikkumista, kuten luvussa 2.1.1 taustoitettiin. Nykyään nuoret osallistuvat liikuntaan enemmän omatoimisesti tai ystävien seurassa kuin organisoidusti urheiluseuroissa (Vehmas, 2015, 192). Samanaikaisesti he käyttävät vapaa-aikaansa erilaisiin muihin aktiviteetteihin. Lapset ja nuoret käyttävät nykypäivänä esimerkiksi runsaasti digitaalisia laitteita, kuten puhelimia ja tietokoneita (Koskimaa ym., 2023, 122). Tämä laaja valikoima vapaa-ajanvieron mahdollisuuksia voi johtaa siihen, etteivät liikuntaharrastukset nouse nuorten prioriteeteiksi.

Useiden tutkimusten mukaan aikainen erikoistuminen tietyssä lajissa voi vaikuttaa drop out -ilmiöön (Huhta & Nipuli, 2011, 82). Monille lapsille ja nuorille erikoistuminen merkitsee valintaa eri liikuntalajien välillä, mikä voi johtaa toisen harrastuksen tai seuran toiminnasta pois jäämiseen (Butcher ym., 2002, 160). Esimerkiksi LIITU 2022 -tutkimuksen mukaan 17 prosenttia 11–15 -vuotiaista suomalaisnuorista lopetti harrastuksensa toisen urheilulajin vuoksi (Blomqvist ym., 2023, 90). Lapsen ja nuoren kasvaessa vaihtoehtojen määrä vapaa-ajan viettoon kasvaa ja seuraharrastuksen saattaa korvata muu tekeminen. Joillekin lapsille ja nuorille on tärkeää viettää vapaa-aikaa ilman sitoutumista määriteltyihin organisoituihin aktiviteetteihin. Toiset taas priorisoivat enemmän urheilun ulkopuolisia suhteita, kuten ystävyys-suhteita ja perhettä. Lisäksi osa nuorista siirtyy seuraharrastuksesta toiseen organisoituun harrastukseen tai omatoimiseen harjoitteluun. (Persson ym., 2020, 14.)

Murrosiässä nuoren on usein vaikea tasapainotella ystävien, liikunnan, koulun ja vapaa-ajan aktiviteettien välillä (Molinero, 2006, 263). Tasapainottelu eri velvollisuuksien ja kiinnostuksen kohteiden kesken pakottaa nuoren tekemään valintoja ja priorisoimaan asioita. Tämä saattaa johtaa siihen, että liikuntaharrastus ei aina ole ensisijainen vaihtoehto. Liikunta ja harrastaminen ovat linkittyneet osaksi nuorten elämää, ja siksi niiden merkitys heijastuu myös muuhun arkeen (Huhta & Nipuli, 2011, 81). Nuorten muut elämänalueet vaikuttavat siihen, mitä harrastuksilta odotetaan ja halutaan. Mielty mysten ja odotusten huomioiminen olisikin tärkeää urheiluseuraharrastuksen suunnittelussa, jotta siitä muodostuisi lapsille ja nuorille mieluisaa tekemistä (Aira ym., 2013, 27).

2.2.3 Rakenteelliset tekijät

Rakenteelliset tekijät, jotka ovat ulkoisia ja yksilön vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella, voivat häiritä tai estää osallistumista liikuntaharrastuksiin (Crane & Temple, 2015, 117). Näiden tekijöiden tutkiminen ja luokittelu on haastavaa, mistä syystä rakenteellinen näkökulma jää usein taka-alalle liikunnan drop out -ilmiötä käsittelevissä tutkimuksissa. Systemaattisessa katsauksessaan Crane ja Temple (2015) esittivät rakenteellisten tekijöiden olevan drop out -ilmiössä vähiten merkityksellisiä. Kuitenkin on selvää, että yhteiskunnan erilaiset rakenteet vaikuttavat lasten sekä nuorten liikuntaharrastusten aloittamiseen ja päättymiseen suoraan tai välillisesti. Nykypäivänä rakenteellisten tekijöiden merkitystä on tuotu yhä enemmän esiin ja erityisesti urheiluseuroja kohtaan asetetaan paineita. Rakenteellinen näkökulma voidaan yhdistää lisäksi näkemykseen throw out -ilmiöstä, jolla kuvataan yhteiskunnan järjestelmien poistyöntävää vaikutusta. Tässä tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä rakenteelliset tekijät on jaoteltu seuraaviin teemoihin: ajanpuute, loukkaantumiset ja sairaudet, harrastusten korkea hinta sekä urheiluseuroihin ja olosuhteisiin liittyvät tekijät.

Ajanpuute. Liikunnan drop out -ilmiötä koskevissa tutkimuksissa ajanpuute nousee usein esiin. Seurassa harrastavan nuoren harjoitusmäärät yleisesti nousevat iän myötä, samalla kun koulupäivät pidentyvät. Tämä jättää nuorelle entistä vähemmän aikaa toimintojen suorittamiseen ja vapaa-aikaan. (Myllyniemi & Berg, 2013, 80.) Murrosiässä tapahtuva valinta esiintyy tutkimuksissa yhtenäisenä ilmiönä: liikuntaharrastuksen sekä koulun vaatiman ajan lisääntyessä, on mahdotonta suoriutua molemmista erinomaisesti. Nuoret saattavat vähentää osallistumista eri aktiviteetteihin, sillä tilanne koetaan stressaavaksi ja valinta pakolliseksi. (Persson ym., 2020, 12–13.)

Koulun ollessa yhteiskunnassa kaikille välttämätön velvollisuus, voi seura-harrastus olla selvä aktiviteetti, mistä luovutaan. Tutkimuksissa korostuu ajanpuutteen yhteys sosiaalisiin tekijöihin sekä erityisesti muiden vapaa-ajanviettopojen teemaan. Liikuntaharrastus murrosiässä vaatii lapsilta ja nuorilta merkittävää ajankäyttöä, johon ei välttämättä olla valmiita sitoutumaan (Fraser-Thomas ym., 2008). Myös koulu asettaa lapsille ja nuorille tiettyjä paineita. Yhteistyö eri toimijoiden, kuten urheiluseurojen ja oppilaitosten, välillä nousee siis keskeiseksi liikunnan drop out -ilmiön ehkäisemisessä. Tavoitteena tulisi olla nuoren mahdollisimman jouheva tasapainottaminen opintojen ja urheilun kesken, jotta ulkopuolinen paine ei työntäisi harrastuksen päättymiseen.

Loukkaantumiset ja sairaudet. Sairaudet ja loukkaantumiset voivat pakottaa lapsen tai nuoren jättäytymään pois liikuntaharrastuksestaan, yleensä vastoin omaa tahtoa. Liikunnan kokeminen fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisiksi on yhteydessä positiivisiin kokemuksiin ja todennäköisyyteen harrastaa liikuntaa koko elämän ajan (Leppänen & Parkkari, 2023, 100; Parkkari ym., 2019, 103). Loukkaantumiset voivat johtua urheilun ulkoisista tai sisäisistä prosesseista, riippuen vamman tai sairauden alkuperästä. Ulkoisissa prosesseissa vamma tai sairaus ei ole seurausta itse liikunnasta, mutta saattaa johtaa lääkärin suosituksesta harrastuksen lopettamiseen uusien terveysongelmien välttämiseksi. Sen sijaan sisäisissä prosesseissa vamman syy tai loukkaantuminen liittyy suoraan liikuntaharrastukseen. (Persson ym., 2020, 13.)

Loukkaantuminen saattaa toimia laukaisevana tekijänä urheiluharrastuksen päättymisessä. Ennen loukkaantumista nuoret yleensä pitävät urheiluharrastukseen osallistumista itsestäänselvyytenä. Kuitenkin vammasta johtuva tauko voi auttaa heitä ymmärtämään, ettei harrastus ole välttämätön osa-alue elämässä. (Persson ym., 2020, 13.) Loukkaantumiset voivat myös aiheuttaa syrjäytymisen tunteen, kun lapsi tai nuori ei enää pysty suoriutumaan fyysisesti haluamallaan tasolla. Tämä korostaa sitä, kuinka taidot ja suorituskyky liittyvät vahvasti ryhmään kuulumisen tunteeseen. (ks. Crane & Temple, 2015.) Vakavat sairaudet tai mielenterveysongelmat voivat myös johtaa harrastamisen loppumiseen, jolloin osallistuminen urheiluun muuttuu merkityksettömäksi ja mahdottomaksi (Persson ym., 2020, 13). Harrastuksen päättymien voi olla siis olla ulkoinen pakote lapselle ja nuorelle, eikä vapaaehtoinen valinta.

Liikunnasta johtuvien vammojen määrä lasten ja nuorten keskuudessa on korkea (Leppänen & Parkkari, 2023, 102). On kuitenkin vain rajatusti tutkimustietoa siitä, miten vammat vaikuttavat urheiluharrastuksen päättymiseen ja millaisia suhteita syntyy vammojen aiheuttamien rajoitteiden sekä harrastuksen lopettamisen välillä (Crane & Temple, 2015, 125). Nuoruudessa esiintyneet vammat voivat vähentää liikunta-aktiivisuutta pitkällä aikavälillä (Kokko ym., 2019, 150; Leppänen & Parkkari, 2023, 100). Lisäksi ne voivat katkaista liikuntaharrastamisen kokonaan, kun usein uutta urheilulajia ei löydetä ja vanhan harrastuksen pariin ei palata (Parkkari ym., 2019, 103). Tästä syystä urheiluseurat ovat avainasemassa lasten ja nuorten liikunnasta aiheutuvien vammojen ehkäisemisessä ja harrastajien tukemisessa (Leppänen & Parkkari, 2023, 102). Juurruttamalla tutkitusti tehokkaita toimenpiteitä esimerkiksi urheiluseuroihin, voidaan alentaa liikuntavammojen korkeaa lukemaa ja pitää yhä useampi mukana liikuntaharrastuksessaan (Kokko ym., 2019, 150).

Harrastuksen hinta. Harrastuksen kallis hinta voi olla syy harrastuksen päättymiselle tai sen aloittamattomuudelle. Seuraharrastamisen kustannukset ovat olleet viime vuosina nousussa, kuten luvussa 2.1.1 esitettiin. Erityisesti kilpaurheilussa nämä kustannukset ovat kasvaneet jopa kaksin- tai kolminkertaisiksi. Hintojen kasvu on havaittavissa myös harrasteliikunnan kustannuksissa. (Puronaho, 2014, 73.) Monet vanhemmat voivat hintojen kasvaessa kokea lapsensa harrastamisen liian kalliina. Tämä voi seurata lapsen ja nuoren joko harrastuksen lopettamiseen tai uuden harrastuksen aloittamatta jättämiseen (Myllyniemi & Berg, 2013, 81).

Harrastamisen korkea hinta ei usein korostu kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa merkittäväksi tekijäksi harrastuksen päättymisessä. Crane ja Temple (2015) tunnistivat vain kolmessa drop out -ilmiötä käsittelevässä tutkimuksessa yhteyden lopettamisen ja korkean hinnan välillä. Toisaalta suomalaisessa nuorten vapaa-aikatutkimuksessa harrastamisen korkea hinta oli kolmanneksi yleisin peruste liikunnan harrastamattomuudelle, mutta se ei esiintynyt huomattavana lopettamissyynä (Myllyniemi & Berg, 2013, 81). Tämä viittaa siihen, että urheilulajin kalliit kustannukset nostavat erityisesti uusien lajien kokeilemisen sekä seuraharrastamisen aloittamisen kynnystä (Myllyniemi & Berg, 2013, 81).

Useissa drop out -ilmiötä käsittelevissä tutkimuksissa selvitetään lasten ja nuorten näkemyksiä urheiluharrastuksen päättymisen syistä. Kuitenkaan lapset

ja nuoret eivät ole aina tietoisia vanhempien sekä perheen taloudellisesta tilanteesta. Tästä johtuen harrastuksen kallis hinta ei korostu usein tutkimuksissa, mutta ilmenee selkeästi vanhempien vastauksissa. Jopa kolmasosa vanhemmista piti harrastuksen korkeaa hintaa esteenä lapsensa harrastamiselle suomalaistutkimuksessa (Suomi ym., 2012). Harrastuskustannusten kehitys on viime vuosina herättänyt runsaasti keskustelua liikunnan ja urheilun kentällä. Erityisesti kilpaurheilussa kustannukset kasvavat merkittävästi harrastuksen intensiteetin noustessa (Puronaho, 2014, 19). Tämä voi johtaa nuoren seuraharrastamisen päättymiseen, kun harjoitusleirien, pelien ja välineiden kustannukset kallistuvat (Puronaho, 2014, 71–75).

Urheiluseurat. Viime aikoina urheiluseuroihin ja drop out -ilmiöön liittyvässä keskustelussa on otettu käyttöön termi "throw out", joka viittaa urheiluseurojen ja yhteiskunnan rakenteelliseen nuorten harrastajien poistoyöntämiseen (ks. Puronaho, 2014, 73; Yle, 16.05.2016). Usein liikunta- ja urheiluseurojen päämäärät keskittyvät kilpailulliseen toimintaan, mikä saattaa vähentää harrastetoiminnan järjestämisen mahdollisuuksia seurassa (MacPhail ym., 2003). Tämän lisäksi lapset ja nuoret linkittävät urheiluseuroihin eri syitä, jotka voivat johtaa harrastuksen lopettamiseen.

Harrastuksen päättymiseen ja urheiluseuroihin liittyvät syyt ovat usein sidoksissa kuulumattomuuden tunteeseen. Tämä osoittaa, kuinka rakenteelliset ominaisuudet urheilussa voivat vaikuttaa yksilöiden välisiin suhteisiin seurassa. Osallistuminen urheiluun merkitsee usein kuulumista ryhmään, joiden jäsenten kanssa on vakaita sosiaalisia suhteita (Persson ym., 2020, 10). Lasten ja nuorten kokemus liikunnasta sosiaalisena tilana saattaa häiriintyä uusien ryhmien muodostamisen seurauksena, mikä puolestaan voi ohjata päätökseen lopettaa harrastus (Persson ym., 2020, 10–12). Esimerkiksi nuorille saattavat olla tärkeämpiä ryhmädynamiikka ja sosiaaliset suhteet ikätovereiden kanssa kuin se, että heidän taitotasoaan pidetään sopivana tiettyyn harjoitteluryhmään (ks. Blomqvist ym., 2024).

Osalle lapsista ja nuorista seurassa koettu mahdollisuuksien puute oikealla taito- tai ikätasolla mukaan voi lisätä ryhmään kuulumattomuuden tunnetta (Persson ym., 2020, 10). Esimerkiksi LIITU 2022 -tutkimuksessa havaittiin, että 14 prosenttia 11–15-vuotiaista lopetti harrastamisen urheiluseurassa ryhmän tai joukkueen toiminnan päättymisen vuoksi (Blomqvist ym., 2023, 90). Tuloksen taustalla voi olla harrastamisen intensiteetin nousun myötä yleistynyt käytäntö jakaa joukkueita tasoryhmiin. Tämä tarkoittaa usein kilpailullisen joukkueen ja "harrastejoukkueen" erottelua, jolloin urheiluseurat priorisoivat yleensä kilpailullisen joukkueen toimintaa. Tasoryhmiin jakaminen saattaa vähentää lasten ja nuorten motivaatiota harrastamiseen, mutta suurempi rakenteellinen haaste on kilpailullisten harrasteseurojen ja -joukkueiden alhainen määrä. (Myllyniemi & Berg, 2013, 80.) Niiden nuorten tilanne on haasteellinen, jotka eivät halua kuulua kilpailulliseen joukkueeseen tai mahdu siihen, sillä heille ei välttämättä ole tarjolla vaihtoehtoa jatkaa harrastamista seurassa.

Seuran huonoksi koetut toimintatavat ja resurssien puute ovat tietyille lapsille ja nuorille syy jättäytyä harrastuksesta. Esimerkiksi tiedon puute ja heikot valmentajat voivat vaikuttaa haitallisesti lapsen ja nuoren kokemuksiin harrastamisesta. (Persson ym., 2020, 11.) Myös yleisesti urheiluseuran rakenne ja heikot

harjoitusolosuhteet voivat olla harrastuksen päättymiseen työntäviä tekijöitä (Crane & Temple, 2015, 121). Seurat vaikuttavat suoraan ja välillisesti harrastamisen mieltymykseen ja voivat olla seurausta niin urheiluseuran rakenteista, toimintatavoista kuin vaihtoehtojen puutteesta. Liikunta- ja urheiluseuroja pidetään vastuussa siitä, että lapsille ja nuorille tarjotaan tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua organisoituun liikuntaan (Tiirikainen & Konu, 2013, 44). Siksi tässä tutkimuksessa tarkastellaan osaltaan throw out -ilmiön näkökulmaa, ja sitä pohditaan tutkimuksen johtopäätöksissä.

Muuttuvat olosuhteet. Liikunnan ja urheilun olosuhteet voidaan ymmärtää fyysisenä toiminnan harjoittamisen ympäristönä. Esimerkiksi liikuntapaikat ja ympäristöt voidaan käsittää fyysisenä olosuhteena. Olosuhteet voidaan lisäksi tulkita yleisemmin vallitsevana tilana tai tilanteena. Suotuisat olosuhteet harrastamiselle rohkaisevat lapsia ja nuoria liikkumaan sekä edistävät heidän fyysistä aktiivisuuttaan. (Olympiakomitea, 2019.) Kuten koronapandemia on osoittanut, olosuhteet voivat muuttua lyhyessä ajassa merkittävästi. Nämä muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi lapsen ja nuoren liikunnan harrastamiseen sekä pahimmillaan estää sen kokonaan.

Koronapandemian myötä lasten ja nuorten harrastustoimintaa rajoitettiin Suomessa voimakkaasti. Harrastustoiminta oli kevään 2020 ja 2022 välillä osittaisesti käynnissä ja ajoittain jopa kokonaan keskeytettynä. Vaikka pitkäaikaistutkimuksia pandemia-ajasta ei ole vielä tehty, on jo havaittavissa vaikutuksia lasten sekä nuorten harrastamisen päättymisen ja koronapandemian välillä. (Vasankari ym., 2020.) Eri lajien lisenssimäärät ovat laskeneet huomattavasti, eivätkä kaikki harrastajat ole tulleet takaisin urheiluseuroihin tilanteen normalisoituessa (Mäenpää & Pollari, 2021). On epäilty, että tippuneisiin harrastajiin kuuluvat erityisesti ne nuoret, jotka ovat fyysisesti vähemmän aktiivisia ja vaarassa syrjäytyä. Siksi liikunnan ja harrastamisen tukeminen koronapandemian kaltaisina kriisiaikoina on erityisen tärkeää, jotta välttyttäisiin merkittävilta vaurioilta tulevaisuudessa (Vasankari ym., 2020, 55). Esimerkiksi liikuntaolosuhteiden kehittämällä ja lisäämisellä voidaan mahdollistaa liikunnan harrastaminen myös muuttuvissa tilanteissa (Vasankari ym., 2020, 56).

Muutto toiselle paikkakunnalle saattaa johtaa harrastustoiminnasta jättäytymiseen niin lapsilla, nuorilla kuin aikuisillakin. Esimerkiksi muutto uudelle paikkakunnalle opintojen takia on kriittinen elämänvaihe, jossa muut asiat saatetaan asettaa etusijalle harrastuksen sijaan (Myllyniemi & Berg, 2013, 81). Myllyniemen ja Bergin (2013) nuorten vapaa-aikatutkimuksessa vastaajista 12 prosenttia mainitsi merkittäväksi syyksi harrastuksen lopettamiselle muuton toiselle paikkakunnalle. Ei kuitenkaan ole tutkittua tietoa siitä, kuinka suuri osa aloittaa uudessa seurassa harrastamisen muuton jälkeen. Huomioitavaa on, että siirtyminen uuteen seuraan on aina haastavampaa kuin pysyminen tutussa, ja lisäksi kynnys uuden harrastuksen aloittamiseen iän myötä kasvaa. (Aira ym., 2013.)

2.3 Sidosryhmäajattelu

2.3.1 Sidosryhmäajattelun taustaa

Sidosryhmäajattelu on kehittynyt tarpeesta laajentaa organisaatioiden tarkastelu vastaamaan muuttuvaa maailmaa ja sen ongelmia. Globalisaatio, teknologian kehittyminen sekä lisääntynyt tietoisuus liiketoiminnan moninaisista vaikutuksista yhteiskuntaan ovat osaltaan pakottaneet muuttamaan ymmärrystä liiketoiminnasta (Freeman, 2010, 3). Liiketoiminnan ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön kokiessa muutoksia, oli yrityksen johtamisen kehityttävä vastaamaan muutosta (Freeman, 1984, 27). Nämä muutokset näyttäytyvät myös liikunnan ja urheilun sektorilla sekä urheiluseuroissa organisaatioina. Sidosryhmäajattelu toimii tärkeänä työkaluna urheiluseurojen pyrkiessä ymmärtämään ja hallitsemaan suhteitaan eri sidosryhmiin.

Sidosryhmäajattelun juuret ulottuvat pitkälle. Sidosryhmäajattelua ovat tehneet tunnetuksi ruotsalaiset tutkijat Rhenman ja Stymne (1965) sekä yhdysvaltalaiset tutkijat Ansoff (1965) ja Freeman (1984) teoksillaan (Carroll & Näsi, 1997, 46). Sidosryhmäkirjallisuuden keskeisimpiä teoksia on ollut Edward Freemanin vuonna 1984 julkaisema sidosryhmäteoriaa käsittelevä teos ”Strategic Management: A Stakeholder Approach”. Teoksellaan Freeman pyrki kehittämään uudenlaisen strategisen johtamisen viitekehyksen, jonka avulla yritykset voivat toimia tehokkaasti muuttuvassa liiketoimintaympäristössä. Teoksen julkaisun jälkeen sidosryhmäajattelu kasvatti suosiotaan merkittävästi sekä vakiinnutti asemansa. (Carroll & Näsi, 1997, 46; Donaldson & Preston, 1995, 65.) Sidosryhmäteoria on rantautunut ensimmäisen kerran Pohjoismaihin sekä Suomeen 1960-luvulla (Carroll & Näsi, 1997, 46; ks. Näsi 1995b; Rhenman 1967). Sidosryhmäajattelun rantautumisen johdosta yliopistot omaksuivat sidosryhmäajattelun osaksi liikkeenjohdon opetusta ja tutkijat alkoivat hyödyntämään sitä teoreettisena viitekehyksenä. Sidosryhmäajattelu levisi lopulta myös suomalaiseen yritysmailmaan. (Carroll & Näsi, 1997, 50.)

Sidosryhmäajattelu muodostui osaltaan laajentamaan perinteistä liiketoiminnan käsitystä sekä osakkeenomistajien teoriaa (shareholder theory). Perinteisessä liiketoiminnan ajattelussa keskeistä on käsitys siitä, että liiketoiminta on ainoastaan väline maksimoida osakkeenomistajille tuottoa. (Carroll & Näsi, 1997, 4; Clarkson, 1995, 112.) Yritysten vastuu rajoittuu koskettamaan pääasiassa osakkeenomistajia ja heidän etujaan, eikä se huomioi muita sidosryhmiä. (O’Connell & Ward, 2020.) Sidosryhmäajattelu esitetään siis usein vastakkaisena vaihtoehdona perinteiselle liiketoiminnan ajattelulle (Carroll & Näsi, 1997, 4). Freeman on kuitenkin esittänyt vastalauseen tälle erottelulle, sillä liiketoiminta ja etiikka ovat levinneet kaikkialle organisaatiomaailmaan. Freemanin mukaan sidosryhmäteoria tarjoaa käsitteellisen mekanismin, joka yhdistää liiketoiminnan ja eettiset näkökulmat ilman niiden erottelua. (Carroll & Näsi, 1997, 47.) Tämä korostuu erityisesti liikunnan ja urheilun sektorilla, jossa organisaatioiden, kuten urheiluseurojen, ensisijaisena tavoitteena ei ole voiton tuottaminen.

Sidosryhmäajattelu on syntynyt integroimaan aikaisempaan liiketoimintaajatteluun vastuullisperiaate (Carroll, 1991, 43). Organisaatio ja sen johtajat

pystyvät sisällyttämään paremmin eettisen ulottuvuuden liiketoimintakäytäntöihin sidosryhmäajattelun myötä (Fassin, 2009, 113). Sidosryhmäajattelun yhteydessä usein esiintyy yhteiskuntavastuun käsite. Vaikka yhteiskuntavastuu eli CSR (*Corporate Social Responsibility*) ja sidosryhmäajattelu ovat erillisiä teoreettisia viitekehyksiä, ne sisältävät päällekkäisyyksiä (Dmytriyevev, Freeman & Hörisch, 2021, 1464). Ne voidaan nähdä toisiaan täydentävinä teorioina, kun tarkastellaan organisaation keskeisiä toimintoja vastuullisuuden näkökulmasta (Dmytriyevev ym., 2021, 1464). Tutkimukset ovat korostaneet vahvaa yhteyttä yhteiskuntavastuun, sidosryhmäajattelun ja urheilun välillä (Friedman ym., 2004, 173; Smith & Westerbeek, 2007, 52). Tämä on merkityksellistä drop out -ilmiön kannalta, sillä osa urheiluseuran toiminnasta, kuten drop out -ilmiön ehkäisy, voidaan yhteiskunnassa nähdä kuuluvan urheiluseuran vastuulle.

Sidosryhmäajattelussa korostuu organisaatioiden tavoite luoda mahdollisimman paljon arvoa sidosryhmille (Freeman, 2010, 24). Organisaatiot luovat arvoa ja ovat vastuussa ”niille ryhmille ja yksilöille, jotka voivat vaikuttaa tai johon organisaatio voi vaikuttaa” eli sidosryhmille. (Carroll, 1991, 43; Freeman, 1984, 95.) Sidosryhmien edut ovat yhteisiä ja organisaation on keskityttävä siihen, miten luoda arvoa jokaiselle sidosryhmälle (Clarkson, 1995, 112; Donaldson & Preston, 1995, 67). Organisaation johtamisen ymmärtäminen tarkoittaa käytännössä sitä, että ymmärretään, miten sidosryhmien suhteet toimivat (Rowley, 1997, 890). Organisaatioiden ja johdon tehtävänä on hallita ja muokata näitä suhteita (Reynolds, 2006, 286; Savage ym., 1991, 63). Menestyvät organisaatiot ovat niitä, jotka pystyvät hallitsemaan parhaiten eri sidosryhmäsuhteita (Post ym., 2002, 73; ks. Dyer & Singh, 1998, 673; Goyder, 1999, 223–224; Preston & Sapienza, 1990, 372–373). Sidosryhmillä on organisaatioon nähden merkittävää legitimitettä ja ne ovat arvokkaita, sillä ne auttavat organisaatiota saavuttamaan tavoitteensa (Freeman, 1984, 52). Huomioitavaa on, että tutkimuksen tarkastelun kohteena olevien urheiluseurojen tavoitteet ovat moniulotteisia, eivätkä keskity ainoastaan taloudelliseen menestykseen.

Sidosryhmä käsite on herättänyt paljon keskustelua siitä, millaisena kokonaisuutena sitä voidaan pitää ja miten se voidaan määritellä. Osa tutkijoista on sitä mieltä, ettei sidosryhmäajattelua voida luokitella teoriaksi, sillä se ei täytä teorian määrittelyä (Freeman, 2010, 63). Lisäksi osa pitää sidosryhmä -käsitettä ja sen määritelmää liian epäselvänä teorian hyödyntämiseen (Donaldson & Preston, 1995, 66; Fassin, 2009, 128; Friedman & Miles, 2002, 15–16; Jones & Wicks, 1999, 206; ks. Brummer, 1991). Toiset tutkijat puolestaan puoltavat ajatusta siitä, että sidosryhmäajattelu tarjoaa vaihtoehdoisen ja vastakkaisen teorian yrityksen osakasteorialle (Donaldson & Preston, 1995, 66). Yhteistä näkemystä kokonaisuuden määrittelylle ei siis löydy. Voidaan kuitenkin ajatella, että sidosryhmä käsitteen muodostama kokonaisuus toimii teoreettisena viitekehyksenä organisaatioiden tarkastelussa. Niin urheiluseurat kuin muut organisaatiot voivat hyötyä sidosryhmäajattelusta teoreettisena viitekehyksenä. Tämän pro gradu -tutkimuksen tulosten sekä erityisesti urheiluseurojen johtajien haastattelujen tarkastelun kannalta on keskeistä ymmärtää sidosryhmäajattelun periaatteet.

2.3.2 Sidosryhmien luokittelu ja intressit

Tutkimuskirjallisuudessa esiintyy useita sidosryhmien luokitteluperusteita ja -tapoja. Luokittelun avulla tutkijat ovat pyrkineet tunnistamaan eri sidosryhmiä ja niiden vaikutusvaltaa organisaatioon (Myllykangas, 2009, 39). Luokittelujärjestelmien tavoitteena on lisätä ymmärrystä erilaisten sidosryhmien luonteesta, sidosryhmien ja organisaatioiden välisistä suhteista sekä organisaation eettisistä velvollisuuksista suhteessa sidosryhmiin (Rowley & Moldoveanu, 2003, 206). Nykypäivänä sidosryhmän määritelmä on laajentunut ja organisaatiot tunnistavat yhä enemmän toimintaan vaikuttavia sidosryhmiä. Sidosryhmien tunnistaminen ja ymmärtäminen on hyödyllistä myös urheiluseurojen ja tämän pro gradu -tutkimuksen näkökulmasta. Tutkimuksen yksi tavoitteista on selvittää, miten eri sidosryhmät vaikuttavat urheiluseurojen toimintaan ja heijastuvat drop out -ilmiöön. Sidosryhmien luokittelu ja tunnistaminen tukee tutkimuksen tavoitetta ja antaa arvokasta tietoa siitä, miten urheiluseurat voivat parhaiten vastata eri sidosryhmien tarpeisiin ja odotuksiin.

Kirjallisuudessa yleisesti tunnistettu luokittelu on sidosryhmien jakaminen ensisijaisiin ja toissijaisiin sidosryhmiin (ks. Clarkson, 1995, 106–107; Mitchell ym., 1997, 853–854; Savage ym., 1991, 62). Ensisijaiset sidosryhmät ovat organisaatiolle välttämättömiä elinkelpoisen toiminnan kannalta (Clarkson, 1995, 106). Urheiluseuroissa näitä voivat olla esimerkiksi sponsorit, jäsenet sekä työntekijät. Ilman ensisijaisia sidosryhmiä, organisaation toimintaa ei olisi (Clarkson, 1995, 106). Ensisijaisten sidosryhmien ja organisaation välillä on merkittävä keskinäinen riippuvuussuhde. Riippuvuussuhteeseen liittyy myös usein taloudellinen valta. (Clarkson, 1995, 106.) Ensisijaisten sidosryhmien suhde organisaatioon on yleensä virallinen tai sopimuksellinen (Carroll, 1993, 62; Savage ym., 1991, 62). Toissijaiset sidosryhmät ovat puolestaan kaikki yksilöt ja ryhmät, jotka vaikuttavat organisaation toimintaan tai johon organisaatio vaikuttaa, mutta joita ilman organisaatio on olemassa (Clarkson, 1995, 107). Näitä sidosryhmiä urheiluseuroille voivat olla esimerkiksi media, paikallisyhteisö ja yhteiskunta itsessään (Carroll, 1993, 65). Organisaatio ei ole selviytymisensä kannalta riippuvainen toissijaisista sidosryhmistä (Clarkson, 1995, 107). Ne ovat kuitenkin merkityksellisiä ja niiden huomiomatta jättäminen voi aiheuttaa haittaa (Freeman, 1984, 53; Zietsma & Winn, 2008,95).

Tutkijat ovat luokitelleet sidosryhmiä lisäksi sisäisiin ja ulkoisiin sidosryhmiin (ks. Freeman, 1984, 12; Greenley, 1989, 154–155). Organisaation sisäisiksi sidosryhmiksi voidaan luokitella sidosryhmät, jotka ovat suoraan osana organisaation päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Näitä voivat olla esimerkiksi urheiluseuran johtajat sekä työntekijät. Sisäiset sidosryhmät ovat merkittäviä organisaation tuottavuuden ja tehokkuuden kannalta. Ulkoisiksi sidosryhmiksi voidaan puolestaan luokitella sidosryhmät, jotka eivät ole suoraan osa organisaatiota, mutta vaikuttavat organisaation toimintaan. (Carroll & Näsi, 1997, 46; Freeman, 1984, 12.) Näihin voivat kuulua esimerkiksi urheiluseuran asiakkaat, luonnonympäristö ja yhteisö. Greenley (1989) on täydentänyt sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien luokittelua kolmannella ryhmällä, joka on markkinasidosryhmä. Markkinasidosryhmiä ovat esimerkiksi urheiluseuran asiakkaat ja kilpailijat. (ks. Greenley, 1989).

Sidosryhmiä voidaan käsitellä ja luokitella niiden intressien perusteella. Jokaisella sidosryhmällä on perusteltu intressi eli tietynlainen päämäärä organisaatiota kohtaan (Carroll & Näsi, 1997, 47). Nämä intressit ovat organisaatiolle arvokkaita itsessään (Barringer & Harrison, 2000, 376; Donaldson & Preston, 1995, 67). Intressit voivat näyttäytyä urheiluseuroissa sidosryhmien asettamana moraalisenä tai oikeudellisenä vaatimuksena tai oikeutena, jotka kohdistuvat organisaatioon. Oikeudelliset vaateet esiintyvät yhteiskunnassa vallitsevassa oikeusjärjestelmässä. Ne perustuvat voimassa oleviin säädöksiin ja lakeihin, kuten urheiluseurassa toteutettavaan työ- tai kilpailulainsäädäntöön. Moraaliset vaatimukset tai oikeudet perustuvat puolestaan yhteiskunnassa muodostuneeseen eettiseen tai moraaliseen käsitykseen. (Carroll, 1991, 41; Carroll & Näsi, 1997, 47.) Nämä sisältävät esimerkiksi käsityksen urheiluseuran vastuusta yhteiskunnassa sekä oikeudenmukaisesta ja eettisestä toiminnasta (ks. Carroll, 1991).

Sidosryhmien intressit saattavat olla ristiriidassa organisaation kanssa ja keskenään (George, 2003, 40; Jones ym., 2007, 137). Intressien ristiriitaisuus toimii osaltaan sidosryhmäajattelun lähtökohtana: jos organisaatio ja kaikki sidosryhmät olisivat samaa mieltä, sidosryhmäjohtaminen ei olisi merkityksellistä (Frooman, 1999, 193). Sidosryhmien intressejä ei saisi nähdä vastakkaisina, vaan ne tulisi ajatella yhteisiksi intresseiksi (Donaldson & Preston, 1995, 68). Usein sidosryhmien intressit ovat päällekkäisiä ja organisaatio ei voi huomioida yhtä sidosryhmää ilman toista (George, 2003, 40; Rowley & Moldoveanu, 2003, 205). Sidosryhmäajattelu korostaa käsitystä siitä, että organisaation tulisi tavoitella sidosryhmien yhteisiä intressejä eikä nähdä sitä mahdottomuutena (Freeman, 2010, 27). Näiden yhteisten intressien tavoittelu tuottaa pitkällä aikavälillä organisaatioon parhaimman tuloksen (George, 2003, 40; Reynolds, 2006, 298). Kaikkien sidosryhmien huomioonottaminen on haasteellista, mutta tavoiteltavaa (Freeman, 2010, 27).

Todellisuudessa organisaation on usein mahdotonta vastata kaikkien sidosryhmien intresseihin yhtäläisesti. Sidosryhmien hallinta on dynaaminen ja muuttuva kokonaisuus (Butterfield ym., 2004, 188; Friedman & Miles, 2002, 1; Rowley, 1997, 907; Rowley & Moldoveanu, 2003, 205; Zietsma & Winn, 2008). Sidosryhmäjohtamisessa keskeistä on sidosryhmien intressien tunnistaminen ja niiden jatkuva tasapainottaminen (Frooman, 1999, 192; Reynolds ym., 2006, 298). Tässä kokonaisuuden hallinnassa organisaation johdolla on merkittävä rooli (Reynolds, 2006, 286). Johdon on jatkuvasti arvioitava eri sidosryhmien etuja, kykyjä sekä tarpeita (Savage ym., 1991, 63). Organisaation on ymmärrettävä eri sidosryhmien eri vaikutukset organisaatioon sekä miten näihin vaikutuksiin tulisi reagoida (Rowley, 1997, 890). Sidosryhmien eri luokittelukeinot ja teoreettiset viitekehykset toimivat tukena sidosryhmien johtamisessa (ks. Carroll, 1991, 48; Savage ym., 1991, 63). Kuitenkin sidosryhmäajattelun ongelmaksi liitetään usein sidosryhmien priorisointi ja kysymys siitä, mitkä sidosryhmät ovat organisaatiolle tärkeimpiä (Carroll, 1991, 42; Preston & Sapienza, 1990, 363). Myös urheiluseurojen ja niiden johdon on tunnistettava ja hallittava sidosryhmäsuhteita tehokkaasti. Tällä tavoin urheiluseurat voivat kehittää toimintaansa tarkoituksenmukaisesti ja sopeutua sidosryhmien muuttuviin tarpeisiin.

2.3.3 Sidosryhmäajattelu liikunta- ja urheilusektorilla

2.3.3.1 Urheiluseurojen sidosryhmät

Sidosryhmäajattelun soveltaminen urheilualalle on edelleen suhteellisen uusi ilmiö (ks. Miragaia ym., 2016, 116). Suurin osa urheilualan tutkimuksista keskittyy tarkastelemaan sidosryhmäajattelua urheilutapahtumien kontekstissa (Leopkey & Parent, 2009, 188; Miragaia ym., 2016, 116; Parent, 2008, 136; Parent & Deephouse, 2007, 18; Sotiriadou, 2009, 843; Xue & Mason, 2011, 371). Lisäksi on tehty tutkimuksia ammattiurheiluseuroista ja niiden yhteyksistä sidosryhmiin (Anagnostopoulos, 2011, 249; Miragaia ym. 2016, 116; ks. Zagnoli & Radicchi, 2010, 1532). Tämän pro gradu -tutkimuksen kohteena ovat voittoa tavoittelemattomat urheiluseurat. Voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidosryhmäajattelua koskeva tutkimus on vähäisempää kuin kaupallista sektoria koskeva tutkimus (Miragaia ym., 2016, 116). Tutkimuksen näkökulmasta on kuitenkin oleellista syventyä sidosryhmäajatteluun liikunnan ja urheilun sekä voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen kontekstissa. Tämä auttaa ymmärtämään paremmin urheiluseurojen toimintalogiikoita ja niiden taustalla vaikuttavia sidosryhmäsuhteita.

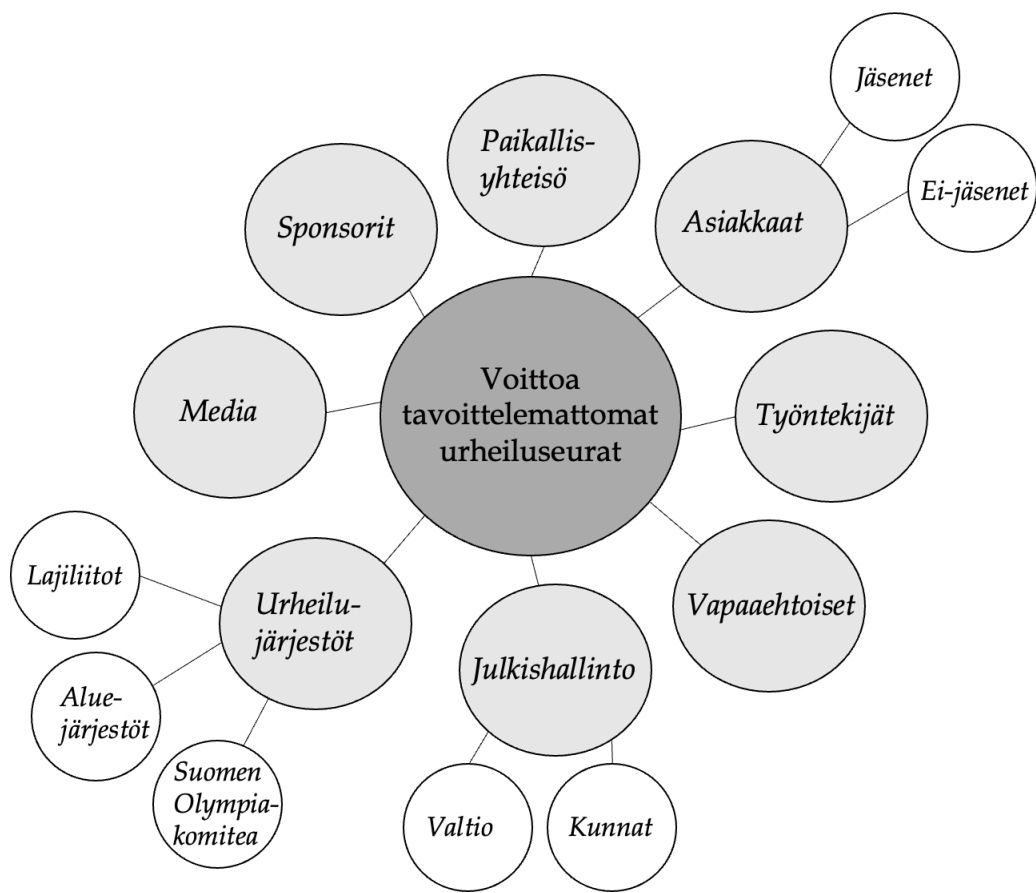
Kirjallisuus on vahvistanut sidosryhmien merkityksen voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen yhteydessä (ks. Anagnostopoulos, 2011; Esteve ym., 2011; Miragaia ym., 2016; Senaux, 2008). Urheiluseurojen sidosryhmiä on tarkasteltu ja luokiteltu useissa tutkimuksissa, mutta enemmistö tutkimuksista keskittyy ammattiurheiluseurojen sidosryhmiin (ks. Ivašković, 2022; Junghagen, 2018; Senaux, 2008). On kuitenkin huomioitavaa, että voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidosryhmät poikkeavat niin ammattiurheiluseurojen kuin yleisesti voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden sidosryhmistä. Freeman (1984) on esittänyt sidosryhmäkartan ei-urheiluorganisaatioille. Voittoa tavoittelemattomien ammattilaisurheiluseurojen sidosryhmäkartta eroaa Freemanin esittämästä kartasta eri tavoin (Mendizabal ym., 2020, 370). Sidosryhmät, jotka esiintyvät yleensä myös ei-urheiluorganisaatioiden sidosryhminä ovat työntekijät sekä toimittajat. Sidosryhmät, jotka ovat samankaltaisia, mutta eroavat urheiluseurojen sidosryhmistä ovat osakkeenomistajat, asiakkaat ja yhteisöt. Sidosryhmät, jotka ovat uniikkeja urheiluseuroille ja näin ollen eroavat ei-urheiluorganisaatioista ovat media, urheilujärjestöt sekä julkishallinto. (Freeman, 1984, 25; Mendizabal ym., 2020, 370.)

Voittoa tavoittelemattomien ei-ammattilaisseurojen sidosryhmien luokittelussa ei esiinny täysin samoja sidosryhmiä kuin ammattilaisseuroissa, ja niiden merkitykset ovat erilaisia (ks. Ivašković ym., 2022; Mendizabal, 2020; Miragaia ym., 2017). Ammattiurheiluseuroja pidetään yhä enemmän voittoa tavoittelevina organisaatioina niiden taloudellisen vaikutuksen vuoksi (Ascari & Gagnepain, 2006, 77). Tästä johtuen ammattiurheiluseurojen merkityksellisiä sidosryhmiä ovat esimerkiksi osakkeenomistajat, sponsorit, fanit ja toimittajat (Ivašković ym., 2022, 1090; Mendizabal ym., 2020, 372; Miragaia ym., 2017, 52). Tätä tukee esimerkiksi Anagnostopoulosin (2011) tutkimus, joka korosti fanien, valmentajien ja urheilijoiden merkitystä sidosryhminä Kreikkalaisissa ammattilaisjalkapalloseuroissa.

Myös Ivašković ym. (2022) tunnistivat tutkimuksessaan kahdeksan sidosryhmää, joilla on merkittävä vaikutus voittoa tavoittelemattomiin urheiluseuroihin. Nämä sidosryhmät ovat vapaaehtoiset, yksityiset sponsorit, valtio ja kunnat, ammattilaiset, paikallisyhteisö, media, urheilujärjestöt ja yleinen yleisö. Tutkimuksen tuloksissa vapaaehtoiset nousivat merkittävimmäksi yksittäiseksi sidosryhmäksi. Tämän jälkeen vaikutusvaltaisimmaksi sidosryhmäksi tunnistettiin valtio ja kunnat. Tutkimuksen mukaan sidosryhmä, jolla on vähiten vaikutusvaltaa oli julkinen yleisö. Nämä tulokset korostuivat erityisesti alemman sarjan seuroissa. Sidoryhmähierarkiat heijastuvat seurojen suoritukseen siten, että seurat, joihin julkiset organisaatiot vaikuttavat enemmän, koetaan menestyvän paremmin paikallisyhteisön, virkistys- ja ei-taloudellisten näkökohtien suhteen. Sen sijaan seurat, joihin enemmän voittohakuisemmat sidoryhmät vaikuttavat, saavuttavat paremmin taloudellisia ja urheiluun liittyviä tavoitteita.

Tutkimuksissa esiintyy myös voittoa tavoittelemattomien ei-ammattilaisurheiluseurojen sidoryhmien luokittelua. Esimerkiksi Miragaia ym. (2017) luokittelevat tutkimuksessaan sidoryhmät kahdeksaantoista ryhmään, jotka vaikuttavat voittoa tavoittelemattomiin amatööriurheiluseuroihin. Artikkelissaan he tarkastelivat sidoryhmien vaikutusta organisaation tehokkuuteen. Tehokkaimmissa urheiluseuroissa seuran johtajien mielestä merkittävimmät sidoryhmät olivat seuran johtajat, jäsenet, urheilijat, sponsorit, paikallinen yhteisö, fanit ja valmentajat. Ensisijaisiksi sidoryhmiksi luokiteltiin seuran johto, jäsenet ja sponsorit. Tutkimus vahvisti käsitystä taloudellisten resurssien merkityksestä ”amateururheiluseuroille”. (Miragaia ym., 2017, 53, 56.)

Tutkimuskirjallisuuden perusteella voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidoryhmät voidaan jakaa kahdeksaan ryhmään (Kuvio 1). Nämä sidoryhmät ovat asiakkaat, työntekijät, vapaaehtoiset, julkishallinto, urheilujärjestöt, media, sponsorit ja paikallisyhteisö. Kuvio on koostettu tämän pro gradu -tutkielman kohderyhmä eli suomalaiset voittoa tavoittelemattomat urheiluseurat ja niiden erityispiirteet huomioon ottaen.

KUVIO 1 Voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidosryhmät

Asiakkaat. Urheiluseurojen asiakkaat voidaan jakaa jäseniin ja ei-jäseniin. Perinteisesti urheiluseurat ovat tuottaneet palveluja ja toimintaa ainoastaan seuran jäsenille (Heinemann, 2005, 181). Nykypäivänä tilanne on monimutkaistunut ja yhä useampi urheiluseura tarjoaa toimintaa ilman, että osallistuja liittyy seuran jäseneksi (Koski & Mäenpää, 2018, 47). Urheiluseurojen asiakkailla on tärkeä rooli organisaation toiminnassa, sillä heidän panoksensa näkyy niin seurojen taloudessa, toiminnassa, päätöksenteossa kuin legitimitetissä. Asiakkaat ovat seuroille merkittävä taloudellinen voimavara (Thiel & Mayer, 2009, 87). Asiakkaita voidaan pitää normatiivisina sidosryhminä, sillä heidän panoksensa tapahtuu taloudellisesti ostamalla organisaation tuottamia palveluita (Walters & Tacon, 2010, 574) tai osallistumalla vapaaehtoistyöhön (Heinemann, 2005, 181). Lisäksi voittoa tavoittelemattomissa organisaatioissa jäsenet voivat osallistuvat päätöksentekoon esimerkiksi hallituksessa tai vaikuttamalla organisaation tarjoamiin palveluihin (ks. Heinemann, 1999; Koski & Mäenpää, 2018). Nämä panokset vahvistavat asiakkaiden vaikutusvaltaa sidosryhmänä ja voivat määrittää urheiluseuran legitimitettiä.

Työntekijät. Työntekijöitä pidetään perinteisesti organisaatiolle kriittisenä ja tärkeänä sidosryhmänä (Clarkson, 1995, 106). Ne voidaan luokitella sisäisiksi ja ensisijaisiksi sidosryhmiksi, sillä työntekijät osallistuvat organisaation päivittäiseen toimintaan ja ovat vastuussa organisaation toiminnasta sekä tehokkuudesta

(Carroll & Näsi, 1997, 46; Clarkson, 1995, 106). Urheilun ammattimaistumisen myötä yhä useammat seurat palkkaavat päätoimisia sekä osa-aikaisia työntekijöitä. Lisäksi vapaaehtoistyön vähentyminen ja kasvaneet odotukset urheiluseuroissa ovat lisänneet painetta palkattuihin työntekijöihin. Vuonna 2016 Suomessa vähintään yksi kokopäiväinen palkallinen työntekijä oli noin joka viidennellä seuralla ja kokonaismäärä oli yli 5 000. (Koski & Mäenpää, 2018, 67.) Osa-aikaisia työntekijöitä oli joka kolmannella seuralla ja niiden kokonaismäärä oli 28 000 (Koski & Mäenpää, 2018, 72). Osuudet ovat olleet vuosien aikana ainoastaan kasvussa (Koski & Mäenpää, 2018, 72) ja voidaan olettaa, että nykypäivän palkattujen työntekijöiden osuudet ovat yhä suuremmat. Lisäksi on osoitettu, että työntekijöiden asiantuntemus on lisääntynyt vuosien saatossa. Näihin työntekijöihin kuuluvat niin urheiluseuran valmentajat kuin muut hallinnolliset työntekijät. (Koski & Mäenpää, 2018, 74.)

Vapaaehtoiset. Yksi voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen tärkeimmistä erityispiirteistä on vapaaehtoistyön merkitys (Mendizabal ym., 2020, 370). Vapaaehtoisia ei voida luokitella työntekijöiksi, sillä he eivät saa rahallista palkkaa tekemästään työstä, vaikka he voivat saada muuta korvausta kuluistaan (Vos ym., 2012, 10). Vuoden 2018 eurobarometrin mukaan noin yksi kymmenestä (11%) suomalaisista teki vapaaehtoistyötä liikunnan parissa. Tämä osuus oli kansainvälisessä vertailussa suuri, sillä eurooppalainen keskiarvo oli noin puolet pienempi (6%). (European Commission, 2018, 76–77.) Mäkisen (2019) selvityksessä liikunnan vapaaehtoistyön taloudelliseksi arvoksi Suomessa laskettiin noin 0,9–1,5 miljardia euroa. Arvo koostuu kaikista liikunta-alan järjestöihin tehdystä suoraan tehdyn työn arvosta. Voittoa tavoittelemattomat urheiluseurat nojautuvat vapaaehtoiseihin toimiakseen (Adams & Deane, 2009, 120; Vos ym., 2012, 7). Yhä useampi seura kokee kuitenkin haasteelliseksi rekrytoida vapaaehtoisia toimintaansa (Adams & Deane, 2009, 120; Koski & Mäenpää, 2018, 65; Seippel, 2004, 223). Vapaaehtoiset ovat siis yksi merkittävimmistä voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen kriittisistä sidosryhmistä, jotka erottavat seurat muista organisaatioista.

Julkishallinto. Julkishallinto, eli valtio ja kunnat, nähdään yleensä sidosryhmänä, joka vastineeksi rahallisesta tai aineettomasta tuesta odottaa organisaatioilla esimerkiksi hyvinvoinnin, työllisyyden tai kestäväen kehityksen tuotantoa. Urheilulla on aina ollut läheiset suhteet viranomaisiin. Julkishallinto tukee paikallisia urheiluseuroja suorilla tuilla, mutta vielä enemmän julkisilla välineillä eli tiloilla. (Senaux, 2008, 12.) Kunnat ovat suomalaisten urheiluseurojen merkittävimpiä yhteistyötahoja (Koski & Mäenpää, 2018, 91). Ne tarjoavat seuroille tiloja, ostavat palveluita ja tekevät yhteistyötä eri projektien kautta. Suomessa vuonna 2016 jopa 60% urheiluseuroista käytti kunnan maksullista salia ja neljännes sai kunnan salin käyttöönsä ilmaiseksi (Koski & Mäenpää, 2018, 82). Suomessa myös valtio tukee liikuntaa ja urheilua jakamalla avustuksia muun muassa liikunta- paikkarakentamiseen, huippu-urheiluun sekä liikuntajärjestöille. Urheiluseurojen suora avustus valtiolta on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki), joka on tarkoitettu seurojen toiminnan kehittämiseen. Vuonna 2023 seuratukea jaettiin lähes 4,3 miljoonaa euroa ja sen myöntämisessä painotettiin lasten ja nuorten tasa-arvoisia liikunnan

harrastusmahdollisuuksia sekä erityisesti matalan kynnyksen harrastustoimintaa. (OKM, 2024, 11.1 viitattu.)

Urheilujärjestöt. Suomessa urheiluseurojen kannalta keskeisimmät urheilujärjestöt ovat lajiliitot, liikunnan aluejärjestöt sekä liikunnan ja urheilun kattojärjestö Suomen Olympiakomitea. Suomen Olympiakomitean tehtävänä on edistää suomalaisten liikettä ja liikunnallista elämäntapaa, rakentaa edellytyksiä laadukkaalle ja uudistuvalla seura- ja järjestötoiminnalle sekä tuottaa menestystä huippu-urheilussa. Kansalliset lajiliitot ovat puolestaan Suomen Olympiakomitean sekä yleensä kansainvälisen lajiliiton jäseniä, jotka edistävät lajinsa edellytyksiä niin Suomessa kuin ulkomailla. (Olympiakomitea, 2024, viitattu 15.1.) Liikunnan aluejärjestöt vaikuttavat sen sijaan paikallisella tasolla eri puolella Suomea ja niiden tehtävänä on suomalaisen hyvinvoinnin edistäminen liikunnan ja urheilun avulla sekä liikuntakulttuurin elinvoimaisuuden ja monipuolisuuden varmistaminen. (Liikunnan aluejärjestöt, 2024, viitattu 15.1.) Vuonna 2016 suomalaisista liikunta- ja urheiluseuroista 87 prosenttia ilmoitti tekevänsä yhteistyötä lajiliiton ja 66 prosenttia liikunnan aluejärjestön kanssa (Koski & Mäenpää, 2018, 94). Urheilujärjestöillä on luonnostaan vallan ja legitiimiyden ominaisuuksia suhteessa urheiluseuroihin (ks. Senaux, 2008, 12). Tämä näkyy erityisesti kansallisissa lajiliitoissa, sillä ne järjestävät kilpailuja ja hallitsevat kilpailu- sekä hallintosääntöjä (Senaux, 2008, 12). Urheilujärjestöistä erityisesti lajiliitot sekä Suomen Olympiakomitea pyrkivät takaamaan urheiluseuroille yhteisten sääntöjen noudattamisen (ks. Senaux, 2008). Näin ollen järjestöillä on myös vahva kurin- ja normatiivisuusvoima suhteessa urheiluseuroihin.

Media. Media ei esiinny tutkimuskirjallisuudessa voittoa tavoittelemattomille urheiluseuroille tärkeimpien sidosryhmien kärjessä. Se kuitenkin esiintyy sidosryhmänä, joka seurojen täytyy ottaa huomioon. Nykypäivänä erityisesti sosiaalisen median kasvun myötä, media voi tarjota urheiluseuroille ainutlaatuista näkyvyyttä (ks. Mendizabal ym., 2020, 373). Sosiaalisesta mediasta on tullut organisaatioille keskeinen markkinointiväline liiketoiminnan kasvattamiseen sekä kohderyhmän tavoittamiseen ja interaktiivisuuteen (Alalwan ym., 2017, 1185). Tämä näkyy myös urheilun alalla, kun organisaatiot pyrkivät sosiaalisen median avulla lisäämään esimerkiksi ottelutapahtumien katsojalukua sekä fanien ja kuluttajien sitouttamista (Nisar ym., 2018, 194). Urheiluseurat tavoittelevat sosiaalisen median kautta erityisesti yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta sekä vuorovaikutusta jäsentensä kanssa (Filo ym. 2015, 178; Parganas ym. 2015, 564). Tutkitusti kuluttajien sitoutuminen urheiluseuraan johtaa parempaan uskollisuuteen, mikä näkyy esimerkiksi aktiviteetteihin osallistumisessa, käyntitiheydessä ja ostokäyttäytymisessä (Trkulja ym., 2022, 3; Vale & Fernandes, 2018, 49).

Sponsorit. Sponsorit, joita nykypäivänä kutsutaan yhä enemmän yhteistyökumppaneiksi, toimivat yleensä voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen vaihtoehtoisena rahoituslähteenä (Misener & Dorothy, 2014, 502). Vuonna 2016 suomalaisista urheiluseuroista 66 prosenttia ilmoitti tekevänsä yhteistyötä yksityisten yritysten kanssa (Koski & Mäenpää, 2018, 92). Kuitenkin urheiluseurojen kokonaistuloista varainhankinta kattoi ainoastaan noin viidenneksen (22%). Suurin osa urheiluseurojen tuotoista tuli varsinaisesta toiminnasta (62%), joka koostuu jäsen- ja osallistumismaksuista sekä turnausten ja kilpailujen tuotoista.

Viimeisen 20 vuoden aikana varainhankinnan suhteellinen osuus suomalaisten liikunta- ja urheiluseurojen kokonaistuotoista on vähentynyt merkittävästi. Vähentymiseen on voinut vaikuttaa esimerkiksi verottajan tiukempi suhtautuminen urheilun ulkopuoliseen varainhankintaan. (Koski & Mäenpää, 2018, 78.) Ivašković (2019) totesi tutkimuksessaan yksityisten sponsoreiden olevan sitä merkittävämpi ryhmä, mitä korkeammalla tasolla urheiluseurassa pelataan. Lisäksi hän argumentoi sponsoreiden olevan ainoa sidosryhmä, joka nostaa urheiluseuran taloudellista ja huippu-urheilun suorituskykyä. Suomessa yksityiset yritykset ovat saattaneet muodostua voittoa tavoittelemattomille urheiluseuroille enemmän yhteistyökumppaneiksi, jotka tarjoavat rahallisen tuoton sijaan muuta kumppanuutta seuroille. Sponsoreiden suhde urheiluseuroihin on usein hyvin rajallinen ja kirjoitettu kokonaan sopimukseen (Senaux, 2008, 14).

Paikallisyhteisö. Urheiluseuroilla on väestön liikuntamahdollisuuksien tarjoamisen lisäksi useita muita yhteisöjen arvostamia toimintoja (Wicker & Breuer, 2011, 189). Urheiluseurat pystyvät toiminnallaan edistämään esimerkiksi integraatiota, demokratiaa, monipuolista harrastamista sekä väestön terveyttä (Wicker & Breuer, 2011, 189). Suomessa liikunta- ja urheiluseuroja on perinteisesti pidetty tärkeinä lasten ja nuorten kasvattajina sekä yhteisöllisyyden ja elämysten toteuttajina. Nykypäivänä tehtäväkenttä on laajentunut entisestään ja urheiluseuroja pidetään myös tärkeinä yhteiskunnan talouden sekä työllisyyden edistäjinä. Urheiluseurat nähdään vahvasti osana yhteiskuntaa, jota koskettavat samat yhteiskunnalliset velvollisuudet kuin muita organisaatioita. Näitä ovat esimerkiksi kysymykset tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. (Koski & Mäenpää, 2018, 102.) Urheiluseurat eivät ole siis tärkeitä ainoastaan urheilujärjestelmälle, vaan myös laajemmin yhteiskunnan hyvinvoinnille (Wicker & Breuer, 2011, 189). Urheiluseurat joutuvat ottamaan toiminnassaan huomioon nämä odotukset sidosryhmältä, josta voidaan käyttää nimitystä paikallisyhteisö.

2.3.3.2 Urheiluseurojen sidosryhmäjohtaminen

Urheiluseurat ovat organisaatioina ainutlaatuisia, sillä niiden sidosryhmät ja toimintalogiikat poikkeavat kaupallisesta sektorista. Tämä ainutlaatuinen toimintaympäristö luo sidosryhmäjohtamiselle haasteita ja ristiriitoja, jotka ovat keskeisiä myös drop out -ilmiön näkökulmasta. Sidosryhmien tuki ja yhteistyö ovat ratkaisevia urheiluseurojen toiminnan ja kestävyuden kannalta (ks. Esteve ym., 2011; Senaux, 2008), mikä korostaa rakenteellisten tekijöiden merkitystä drop out -ilmiön ymmärtämisessä ja ehkäisemisessä. Urheiluseurojen on tasapainoteltava erilaisten intressien ja vaatimusten välillä, mikä asettaa haasteita niiden toiminnalle ja painottaa sidosryhmäjohtamisen tärkeyttä (ks. Ivašković, 2019). Tämän tutkimuksen tavoitteen saavuttamiseksi on siis merkityksellistä tarkastella urheiluseurojen sidosryhmäjohtamisen ja toimintalogiikoiden erityispiirteitä, jotta drop out -ilmiötä voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisesti.

Urheiluseurat muodostavat Euroopassa urheilujärjestelmän perustan (Wicker & Breuer, 2011, 189). EU:n komission lausunnon mukaan urheiluseurojen tulisi tarjota urheilumahdollisuuksia paikallisella tasolla ja siten edistää ”urheilua kaikille” -idea (Petry, Steinbach & Tokarski, 2004, 20). Urheiluseurat palvelevat jäseniään tarjoamalla heille palveluita urheilu- ja vapaa-ajan toimintaan

liittyen (Nagel, 2008, 122). Nykypäivänä urheiluseuroja on useita erilaisia organisaatiotyyppisiä osakeyhtiömuotoisista huippu-urheiluseuroista paikallisiin vapaaehtoistoiminnasta riippuvaisiin seuroihin (Esteve ym., 2011, 426).

Suurin osa Suomen urheiluseuroista on voittoa tavoittelemattomia organisaatioita, jotka toimivat RY (rekisteröity yhdistys) nimikkeellä (Koski & Mäenpää, 2018, 34). Nämä urheiluseurat ovat suuntautuneet jäsentensä etujen toteuttamiseen ja usein organisaatioiden toiminta on riippuvaista vapaaehtoistyöstä (Heinemann, 2005, 181). Viime vuosina Suomessa yhdistysmuodon rinnalle on muodostunut myös muita organisoitumisen muotoja, kuten Oy-seurat pääsarjojen edustusjoukkueisiin sekä konserniseurat, joissa yhden seuran alla toimii useita rekisteröityjä yhdistyksiä tai osakeyhtiöitä (Koski & Mäenpää, 2018, 105).

Voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen rahoitus perustuu jäsenmaksuihin ja muihin apurahoihin, jotka määrittävät tavoitteet organisaation toiminnalle (Heinemann, 2005, 183). Urheiluseurat voivat saada taloudellista tukea julkisilta organisaatioilta, kuten valtiolta ja kunnilta (Esteve ym., 2011, 427; Lu, 2015, 297). Tämä on yleistä hyvinvointiyhteiskunnissa, sillä valtiot ovat määrittäneet olevansa vastuussa liikunnan ja urheilun harjoittamisesta (Heinemann, 2005, 182). Julkiset organisaatiot tukevat urheiluseurojen toimintaa ja kehittämistä strategiana tuoda urheilu lähemmäs yhteiskuntaa (Esteve ym., 2011, 427). Lisäksi urheiluseurat voivat saada taloudellista tukea yksityisiltä yrityksiltä, jotka sponsorovat urheiluseuraa tai seuran sisäistä urheilujoukkuetta (Esteve ym., 2011, 427; Misener & Doherty 2014, 493; Wicker & Breuer 2011, 192).

Liikunnan ja urheilun toimialan yhteiskuntavastuu on lisääntynyt yrityssektorin yhteiskuntavastuun (*Corporate Social Responsibility CSR*) kasvun rinnalla (Babiak & Wolfe, 2006, 215; Walters & Tacon, 2010, 567). Tämä johtuu osittain liikuntaan ja urheiluun liitettävistä positiivisista vaikutuksista. Liikuntaan ja urheiluun liitetään vahvasti esimerkiksi parempi fyysinen ja psyykinen terveys, yhteenkuuluvuuden tunne ja sosiaalinen pääoma (Walters & Tacon, 2010, 567). Urheilulla on ainutlaatuinen luonne ja asema vaikuttaa eri yhteisöihin ja yhteiskuntaan yleisesti (Smith & Westerbeek, 2007, 48). Ajatellaan, että liikunnan ja urheilun yhteiskuntavastuulla on jopa suurempi vaikutus kuin kaupallisten organisaatioiden yhteiskuntavastuulla (Babiak & Wolfe, 2006, 216). Liikunnan ja urheilun yhteiskuntavastuu on vahvasti liitoksissa myös drop out -ilmiöön ja kysymyksiin ilmiön ehkäisemisestä.

Urheiluseurat saavat usein myös muuta kuin taloudellista tukea eri organisaatioilta. Nämä avustukset ovat yleensä liikuntatiloja, urheiluvälineitä sekä teknistä asiantuntemusta. (Esteve ym., 2011, 427.) Yksi yleisimmistä haasteista urheiluseuratoiminnassa on omien liikuntatilojen puute. Urheiluseuroilla ei ole yleensä taloudellista pääomaa liikuntatilojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen, joten ne ovat riippuvaisia muiden tahojen liikuntapaikoista. Tällaisissa tapauksissa on välttämätöntä optimoida suhteita sidosryhmiin, jotka voivat mahdollistaa liikuntapaikan, kuten valtio ja kunnat. (Miragaia ym., 2016, 117.)

Voiton tuottaminen ei ole urheiluseurojen ensisijainen päämäärä (Hansmann, 1980, 838; Nagel, 2008, 121), mutta se ei tarkoita etteivätkö voittoa tavoittelemattomat organisaatiot tavoittele kannattavuutta (Kirk & Nolan, 2010, 476). Voittoa tavoittelemattoman organisaation on taloudellisen ympäristön vuoksi olennaista löytää strategioita ollakseen vakavarainen. Tämä vähentää myös

riippuvuutta muista organisaatioista. (Lu, 2015, 306–307.) Urheiluseurojen kulut ylittävät usein sen jäsenten tarjoamat taloudelliset resurssit. Seurojen on siksi ke-
rättävä varoja tai hankittava omaisuutta, joka on hyödyllistä toiminnan kehittä-
miseen. (Esteve ym., 2011, 427.)

Urheiluseurojen kannattavuus tarkoittaa velvollisuutta käyttää ylijäämä tu-
loja kustannusten yli organisatoriseen tarkoitukseen, kuten toiminnan kehittämi-
seen (Ivašković, 2019, 1457–1458). Urheiluseurat pystyvät paremmin saavutta-
maan tavoitteensa, kun taloudellinen kestävyys on saavutettu (Misener & Do-
herty, 2009, 115). Seurat pystyvät tarjoamaan esimerkiksi parempaa julkista pal-
velua parantamalla palvelujen laatua tai määrää, mistä yhteisö hyötyy (Miragaia
ym., 2016, 115). Positiivisen tilisaldon saavuttamiseksi urheiluseurat tarvitsevat
sidosryhmiensä tukea (Miragaia ym., 2014, 656). Voittoa tavoittelemattomien or-
ganisaatioiden keskeisiä sidosryhmiä ovat siis yleensä ne, jotka rahoittavat toi-
mintaa (LeRoux, 2009, 180). Kuitenkin riippumatta siitä minkä sidosryhmien luo-
kittelun teorian ottaa huomioon, sidosryhmien rakenne vaikuttaa voittoa tavoit-
telemattoman organisaation suunnitelmiin ja sen varsinaisiin strategisiin päätök-
siin (Berman ym., 1999, 489; ks. Slevin & Covin, 1997).

Voittoa tavoittelemattomat urheiluseurat kohtaavat uusia ja monimutkaisia
haasteita jatkuvasti (Miragaia ym., 2016, 113). Urheiluseurojen tulee huomioida
käytettävissä olevat resurssit ja mukauttaa taloudelliset rakenteet niin, että orga-
nisaatio pysyy tehokkaana ja kestäväenä (Guzman, 2006, 283; ks. Kirk & Nolan,
2010, 475). Voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen haasteet liittyvät myös
niiden kykyyn houkuttaa henkilöresursseja ja taloudellisia resursseja sekä hal-
lita sidosryhmien välisiä suhteita (Miragaia ym., 2016, 113). Tästä syystä urheilu-
seurojen on tärkeää määritellä saavutettavissa oleva ja tehokas strateginen suun-
nitelma (Misener & Doherty, 2009, 478; Vinzant & Vinzant, 1996, 156). Strategisen
suunnitelman toteuttaminen on kuitenkin usein urheiluseuroille ongelmallista,
sillä johdon päätökset keskittyvät yleensä seuran selviytymiseen kestävyuden ja
strategian kustannuksella (De Knop ym., 2004, 67).

Huippu-urheilutulosten tavoittelemisen ja paikallisyhteisön kehittäminen
on urheiluseurojen kohtaama dilemma. Nämä tavoitteet ovat usein ristiriidassa,
sillä seurojen resurssit eivät riitä molempiin, vaan resurssit on kohdistettava tiet-
tyyn strategiseen tavoitteeseen. (Breitbarth & Harris, 2008, 186; Kern ym., 2012,
181.) Kyseinen ristiriita on syntynyt urheilun ja urheiluseuran käsitteen yhdistä-
misestä, kun urheilu on ymmärretty kilpailun ja urheilun tuloksen itseisarvona
ja urheiluseura käsitetään paikallisyhteisöön integroituna organisaationa (Ivaš-
ković, 2019, 1461–462). Isojen huippu-urheiluun keskittyvien urheiluseurojen
oletetaan olevan voimakkaammin yksityisten yritysten vaikutusten alla, sillä yri-
tykset näkevät urheilutulokset parempana kaupallisena sijoituksena (ks. Corn-
well, Weeks & Roy, 2005; Demirel & Erdogamus, 2014). Paikallisyhteisöjen kehit-
täminen ja tarpeet voivat jäädä urheiluseuroissa taka-alalle, kun huippu-urheilu-
tulokset ovat houkuttelevia kaupallisesta näkökulmasta niin katsojille kuin yksi-
tyisille yrityksille (Ivašković, 2019, 1461–462). Kuitenkin pienemmät urheiluseu-
rat ovat yleensä enemmän julkisten instituutioiden vaikutuksen alaisena ja siksi
panostavat voimakkaammin paikallisyhteisöjen tarpeiden täyttämiseen (Ivaško-
vić, 2019, 1461–462; Ivašković ym., 2017).

Kustannustehokkuus on usein ristiriidassa urheiluseuran nopean kasvun tavoittelun kanssa. Nopealla kasvulla viitataan seuran jäsenmäärän tai organisaation toiminnan laajentamiseen. Vaikka jäsenmäärän ja toiminnan lisääminen voi tuoda urheiluseuralle lisää resursseja, se edellyttää myös resurssien investointeja organisaation muuhun toimintaan. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi urheiluseuran rakenteita, markkinointia ja henkilöstöä, jotka ovat ristiriidassa kustannusten alenemisen kanssa. (Ivašković, 2019, 1461.) Resurssien houkuttelevuus ja taloudellinen kestävyys voivat aiheuttaa siis urheiluseuroille niin paineita kuin haasteita. Urheiluseurojen on oltava tehokkaita säilyttääkseen tarkoituksensa yhteiskunnassa ja varmistaakseen jäsentensä tyytyväisyys (Hansmann, 1980, 843; Kirk & Nolan, 2010, 476).

Sidosryhmien luovuttamat taloudelliset resurssit luovat ristiriitaisia tavoitteita urheiluseuran toiminnalle ja ovat merkittävä syy paineiden muodostumiseen. Paikallishallinto, kuten valtio ja kunnat, sponsorit sekä muut sidosryhmät vaativat seuroilta näyttöä organisaation tehokkuudesta (Misener & Doherty, 2014, 494). Apurahat asettavat urheiluseuroille usein vaatimuksia toteuttaa toimintaa, kun taloudellinen tuki täytyy käyttää tiettyyn tarkoitukseen. Paineita luovat lisäksi urheiluseurojen jäsenet, jotka ovat seurojen ensisijainen tulon lähde (ks. Heinemann, 2005; Koski & Mäenpää & 2018) ja odottavat seuroilta laadukasta ja ammattimaista toimintaa. Lisäksi yhteiskuntavastuu, jota urheiluseurojen odotetaan toteuttavan, luo omat haasteensa yhtälölle.

Urheiluseuroihin kohdistuu siis paljon paineita eri sidosryhmiltä. Organisaatioiden haasteiden määrä kasvaa niiden toiminnasta kiinnostuneiden sidosryhmien myötä (Ivašković, 2019, 1459). Voittoa tavoittelemattomilla organisaatioilla on yleisesti enemmän sidosryhmiä kuin muissa organisaatioissa. Urheiluseurojen haasteet eivät johdu kuitenkaan ainoastaan sidosryhmien suuresta määrästä, vaan ennemmin yksilöiden ja ryhmien erilaisista sekä ristiriitaisista näkemyksistä. Erityisesti organisaation strategiseen päätöksentekoon puuttuvat julkiset kuin yksityiset sidosryhmät. (ks. Drucker, 1992.) Urheiluseuroihin kohdistuvat paineet ja sidosryhmien intressien ristiriitaisuus määrittävät seurojen strategisen suunnitelman. Ristiriitojen ratkaisemiseksi urheiluseurat joutuvat priorisoimaan tiettyjä ryhmiä ja asettamaan niiden tavoitteet listan kärkeen. (Ivašković, 2019, 1459.)

Tutkimukset ovat yksimielisiä siitä, että urheiluseuran johtajat ovat seuran selviytymisen kannalta keskeisessä roolissa sidosryhmien johtamisessa (Mira-gaia ym., 2016, 116). Sidosryhmäsuhteet liittyvät taloudelliseen ja ei-taloudelliseen panokseen, jonka voittoa tavoittelemattomat urheiluseurat todennäköisesti saavat sidosryhmiltään. Urheiluseurojen johtajien tulee ylläpitää hyviä suhteita ulkoisiin sidosryhmiinsä saadakseen heiltä resursseja. (Esteve ym., 2011, 438.) Lisäksi urheiluseuroissa hallituksella on keskeinen rooli toiminnan edistämässä sekä organisaation strategian toteuttamisessa (Esteve ym., 2011, 428). Hyvässä urheiluseuran hallintojärjestelmässä johtajat ottavat huomioon eri sidosryhmien intressit (Senaux, 2008, 6).

Sidosryhmien johtaminen on siis merkityksellistä urheiluseuroissa, mikä korostaa tämän tutkimuksen relevanssia. Tutkimuksissa korostuu erityisesti ulkoisten sidosryhmien merkitys ja priorisointi voittoa tavoittelemattomissa urheiluseuroissa. Tämä johtuu erityisesti ulkoisten sidosryhmien mahdollisesta

taloudellisesta panoksesta. (Esteve ym., 2011, 423.) Sidosryhmien johtamistekniikoiden avulla urheiluorganisaatioiden johtajien tulisi pystyä paremmin saavuttamaan organisaatioidensa tavoitteet. Tämä pätee niin suuriin urheiluorganisaatioihin kuin voittoa tavoittelemattomiin urheiluseuroihin. (Friedman ym., 2004, 171.) Haasteeksi muodostuu sidosryhmien muuttuvat tarpeet sekä muuttuva toimintaympäristö, kun ammattimaistuminen, globalisaatio ja teknologian kehitys täytyy ottaa uudella tavalla huomioon (Koski & Mäenpää, 2018, 19; Senaux, 2008, 6).

Tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu urheiluseuroihin sovelletusta sidosryhmäajattelusta sekä liikunnan drop out -ilmiötä koskevasta tutkimuskirjallisuudesta. Sidosryhmäajattelu on paljon tutkittu teoria, mutta suhteellisen uusi tutkimusaihe liikunnan ja urheilun sektorilla sekä voittoa tavoittelemattomissa urheiluseuroissa (ks. Miragaia ym., 2016). Sidosryhmäajattelun keskeinen näkemys kuitenkin soveltuu tutkimuksen kontekstiin ja suomalaisiin urheiluseuroihin: sidosryhmäajattelu keskittyy organisaation ja sen sidosryhmien välisiin suhteisiin, ja sidosryhmäsuhteita onnistuneesti johtamalla myös organisaatiolla on mahdollisuus menestyä. Aiemmin esitetyt voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen kahdeksan keskeistä sidosryhmää ovat tärkeässä roolissa myös liikunnan drop out -ilmiön näkökulmasta. Drop out -ilmiöön vaikuttavat niin yksilölähtöiset, sosiaaliset kuin rakenteelliset tekijät, joista kaikki linkittyvät osaltaan urheiluseuroihin. Urheiluseurojen toiminta edellyttää läheistä yhteistyötä useiden sidosryhmien kanssa eri päämäärien saavuttamiseksi, joista yksi keskeinen on drop out -ilmiön ehkäisy.

Sidosryhmäajattelu tarjoaa siis tässä pro gradu -tutkimuksessa työkalun syventyä urheiluseurojen erilaisiin moniulotteisiin sidosryhmäsuhteisiin ja niiden asemaan suhteessa liikunnan drop out -ilmiöön. On kuitenkin huomioitava sidosryhmäajattelua kohtaan osoitettu kritiikki ja sen soveltamisen vähäisyys urheilualalla sekä voittoa tavoittelemattomissa organisaatioissa. Sidosryhmäajattelu ei ole tarkkaan rajattu yhtenäinen teoria, vaan pikemminkin löyhä kokonaisuus (ks. Brummer, 1991; Donaldson & Preston, 1995; Fassin, 2009; Friedman & Miles, 2002; Jones & Wicks, 1999). Tästä syystä teoreettisen viitekehysten rajoitteet ja joustava soveltaminen tämän pro gradu -tutkimuksen kontekstissa on huomioitava.

3 METODOLOGIA

3.1 Tutkimusmenetelmät

Tämä pro gradu -tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä tarkasteltavien henkilöiden näkökulmasta (Puusa, Juuti & Aaltio, 2020). Tutkimuksen kohteena olevat henkilöt antavat tutkittavalle ilmiölle erilaisia kokemuksia, ajatuksia ja tunteita. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on erityisen kiinnostunut näistä erilaisista merkityksistä, joita henkilöt antavat tarkastelun kohteena olevalle ilmiölle (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Tutkimuksen laadullinen lähestymistapa tarjoaa kehyksen tutkimuskysymyksiin vastaamisessa (Puusa ym., 2020).

Tutkimukseen valikoitui laadullinen tutkimusote, sillä tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset tukivat laadullisen tutkimuksen tavoitteita. Tämän pro gradu -tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä liikunnan drop out -ilmiöstä ja liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavista moniulotteisista tekijöistä. Tavoitteena on siis tuottaa uutta tietoa ja uudenlaisia näkökulmia tietyistä ilmiöistä, joka on myös laadullisen tutkimuksen lähtökohta (Puusa ym., 2020). Lisäksi laadulliseen tutkimusotteeseen ohjasi drop out -ilmiötä koskeva aikaisempi tutkimus, joka keskittyy vahvasti kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen (ks. Crane & Temple, 2015; Siesmaa ym., 2011). Laadullinen tutkimus on myös tyypillistä johtamisen ja liikunnan yhteiskuntatieteiden oppiaineissa, mikä tuki valintaa.

Laadullinen tutkimus on induktiivista eli aineistolähtöistä. Induktiivisuudella viitataan prosessiin, jossa edetään yksityisestä yleiseen eli yksittäisistä tapauksista pyritään muodostamaan laajempaa ymmärrystä (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Aineisto toimii tutkimuksen johtopäätöksien ja tulkinnan perustana (Puusa ym., 2020). Perinteisesti laadullisessa tutkimuksessa aineisto ja teoria tukevat toisiaan tutkimuksen eri vaiheissa (Alasuutari, 2011). Aineiston ja teorian vuoropuhelu näyttäytyy niin aineistonkeruussa, analysoinnissa kuin tulosten ja

johtopäätösten tuottamisessa. Teoreettinen viitekehys tukee laadullista tutkimusta ja sen aineistolähtöisyyttä, mutta ei muodosta tutkimuksen perustaa. (Puusa ym., 2020.)

Tyypillistä kvalitatiiviselle tutkimukselle on sen pyrkimys tuottaa tietoa tietystä ilmiöstä. Ilmiöstä tavoitellaan monipuolista tietoa tarkastelemalla henkilöitä, jotka ovat osaltaan yhteydessä ilmiöön ja tulkitsevat sitä omassa ympäristössään (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 25). Tutkimuksen johtopäätökset perustuvat tutkijan kykyyn tulkita henkilöiden sosiaalista maailmaa ja ilmiön kontekstia (Alasuutari, 2011). Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on siis saada esiin kokemuksia ja merkityksiä, joita tutkimuksen kohteena olevat henkilöt antavat tarkasteltavalle ilmiölle (Adams ym., 2014, 6). Tutkimuksen haasteeksi muodostuu haastateltavien henkilöiden avoimuus. Perusteltujen johtopäätösten pohjana on tavoite saada henkilöt jakamaan avoimesti omia kokemuksia ja ajatuksia haastattelussa. Tätä edistää tutkijan asennoituminen neutraaliksi ja luotettavaksi yhteistyökumppaniksi haastateltaville. (Puusa ym., 2020.)

Tämä pro gradu -tutkimus mukaili perinteisen laadullisen tutkimuksen tutkimussuunnitelmaa ja sen vaiheita. Perinteisesti tutkimuksen vaiheet voidaan jakaa kymmeneen osa-alueeseen: aiheen valinta, tavoitteiden asettaminen, tutkimuskysymysten muodostaminen, tutkimuksen rajaaminen, teoreettisen viitekehysten laatiminen kirjallisuuden avulla, lähestymistavan valinta ja perustelu, tutkimusmenetelmien sekä aineiston kuvaus ja perustelu, aineiston hankinta, aineiston analysointi ja tulkinta sekä tulosten raportointi ja luotettavuuden arviointi. Tutkimuksen vaiheet ovat osittain päällekkäisiä ja muokkautuvia. Tämä on ominaista laadulliselle tutkimukselle, jossa tutkimusasetelma on joustava ja tutkija voi palata aiempiin vaiheisiin tutkimuksen edetessä. (Puusa ym., 2020.)

Tutkimuksen metodologia pohjautuu hermeneutiikkaan sekä fenomenologiaan. Laadullisessa tutkimuksessa hermeneuttiset näkemykset ovat saaneet paljon huomiota, sillä hermeneutiikka on laaja kokonaisuus ja sisältää erilaisia suuntauksia (Puusa ym., 2020). Hermeneuttiset näkemykset korostavat aiempaa tutkittua tietoa aiheesta ja tutkijan esitietoja. Ajatellaan, että tutkija tarkastelee kohteena olevaa ilmiötä peilaten sitä aiempaan käsitykseen ja tietoon aiheesta. (Raatikainen, 2004, 95.) Tutkijan tavoitteena on tuottaa uusia näkökulmia aiemman tiedon rinnalle. Uudet näkökulmat voivat tuoda esiin uuden kohderyhmän merkityksiä tai sisällöllisesti uusia asioita tarkasteltavasta ilmiöstä. Lisäksi hermeneutiikassa ajatellaan, että tutkija on kykeneväisempi tuottamaan yhä syvällisempiä ja parempia tulkintoja aiheesta, mitä enemmän tutkittavaan ilmiöön perehdytään. (Puusa ym., 2020.)

Syvällisten tulkintojen saavuttamisen prosessia kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi, jossa tutkijan ja aineiston välisen dialogin avulla saavutetaan tutkimuksen johtopäätökset (ks. Gadamer, 1979; Heidegger, 2002). Hermeneuttisessa kehässä korostuu tutkijan esiymmärrys (Raatikainen, 2004; Siljander, 1988). Esiymmärryksellä viitataan tutkijan omakohtaiseen tietoon ja kokemukseen tutkittavasta aiheesta, joka on olemassa ennen tutkimusprosessin aloittamista (Siljander, 1988). Hermeneuttinen kehä pyrkii selkiyttämään sekä mahdollisesti muokkaamaan tutkijan esiymmärrystä (Puusa ym., 2020). Tässä tutkimuksessa tutkijan esiymmärrys rakentuu samaa aihetta eli liikunnan drop out -ilmiötä käsitelleen kandidaatin tutkielman varaan, jonka pohjalta pro gradu -tutkimus sai

alkunsa. Lisäksi tutkijan omakohtainen kokemus aiheesta toimii esiyymmärryksenä.

Fenomenologia on filosofinen suuntaus, jossa keskiössä ovat ihmisten tietoisuus ja elämismaailma (Puusa ym., 2020). Fenomenologiassa pyritään ymmärtämään, miten tutkittavaan ilmiöön yhteydessä olevat henkilöt käsittävät sen (Smith ym., 2009). Fenomenologia korostaa henkilöiden omia kokemuksia ja ajatuksia tutkittavasta aiheesta (Cohen ym., 2007). Siinä ollaan kiinnostuneita henkilöiden rakentamista merkitysyhteyksistä ja sosiaalisesta todellisuudesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Fenomenologiassa ajatellaan, että henkilöt toimivat sosiaalisen maailman vaikuttajina sekä vaikutusten kohteena (Raatikainen, 2004, 103–104). Henkilöt eivät voi tuottaa merkityksiä täysin itsenäisesti, vaan merkityksiä välitetään ja ne rakentuvat vuorovaikutuksessa muiden kanssa (Kvale & Brinkmann, 2008; Langdridge, 2007). Merkitykset tutkittavasta aiheesta syntyvät siis ihmisten tuottamina eivätkä ole valmiiksi olemassa (Puusa ym., 2020).

Fenomenologinen lähestymistapa tässä pro gradu -tutkimuksessa mahdollistaa keskittymisen ihmisten omiin kokemuksiin ja näkemyksiin tutkittavasta ilmiöstä eli liikunnan drop out -ilmiöstä. Tutkimuksessa pyritään ymmärtämään, miten tutkittavat, eli harrastuksen lopettaneet henkilöt ja urheiluseurojen johtajat, itse hahmottavat ja kokevat ilmiön. Tutkimuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, miten tutkittavat henkilöt tulkitsevat ja merkityksellistävät liikunnan päättymiseen sekä urheiluseuratoimintaan ja drop out -ilmiöön liittyvät kokemukset ja ajatukset. Fenomenologinen lähestymistapa mahdollistaa syventymisen tutkittavaan ilmiöön tutkittavien omasta näkökulmasta ja auttaa ymmärtämään, miten he rakentavat merkityksiä ja käsittelevät drop out -ilmiön vaikutuksia omassa elämismaailmassaan (ks. Puusa ym., 2020).

3.2 Tutkimusaineisto ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä toimi haastattelu ja tarkemmin puolistrukturoitu teemahaastattelu. Haastattelu on laadullisen tutkimuksen yksi yleisimmin käytetyistä aineistonkeruumenetelmistä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Sen vahvuutena pidetään erityisesti joustavuutta (Hirsjärvi & Hurme, 2022; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tutkija pystyy haastattelun aikana tarkentamaan kysymyksiä, muokkaamaan ja selventämään niitä sekä käymään keskustelua haastateltavan kanssa (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Lisäksi tutkija kykenee esimerkiksi muuttamaan kysymysten järjestystä, jos kokee sen tarpeelliseksi. Tällaista joustavuutta ei ole kaikissa aineistokeruumenetelmissä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.)

Haastattelun etuna pidetään myös tutkijan mahdollisuutta tulkita vastausten lisäksi haastateltavien tapaa esittää vastaukset. Tutkija toimii haastattelussa keskustelijana ja havainnoijana, mikä voi syventää tutkittavan ilmiön ymmärrystä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Haastateltavat henkilöt toimivat haastattelutilanteessa subjektina ja luovat merkityksiä tutkittavalle ilmiölle. Haastattelu mahdollistaa monitahoisia vastauksia haastateltavilta sekä tulkittavan ilmiön linkittämisen laajempaan kontekstiin. (Hirsjärvi & Hurme, 2022.)

Puolistrukturoitu haastattelu on haastattelutyypin, jossa tutkija esittää haastateltavalle etukäteen suunniteltuja kysymyksiä sekä haastattelun aikana ilmentyviä tarkentavia ja uusia kysymyksiä (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa vapaamman lähestymistavan, jolloin tutkija voi havaita asioita, joita ei etukäteen osannut huomioida. Haastattelutyypin hyötynä voidaan pitää tutkijan mahdollisuutta saada haastateltavien ajatukset esiin etukäteen asetetuista kysymyksistä sekä tutkittavasta ilmiöstä laajemmin. (Puusa ym., 2020.)

Teemahaastattelussa keskiössä ovat haastateltavien subjektiiviset kokemukset ja elämismailma (Hirsjärvi & Hurme, 2022; Puusa ym., 2020). Se soveltuu erityisesti erilaisten ilmiöiden tarkasteluun (Puusa ym., 2020). Teemahaastattelu etenee tutkijan ennalta asettamien teemojen ja näitä täsmentävien kysymysten ohjaamana. Tutkijan etukäteen rajaamat teemat ja tarkentavat kysymykset perustuvat tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen sekä esiyymmärrykseen aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Teemahaastattelun tavoitteena on kerätä kysymysten avulla haastateltavilta mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi & Hurme, 2022). On siis hyväksyttävää, että tutkija tarkentaa ja muokkaa kysymyksiä teemahaastattelussa, kuitenkin pitäytyen asetetuissa tutkimuskysymyksissä ja -ongelman määrittelyissä (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

3.3 Aineiston ja haastatteluprosessin kuvaus

Tämän pro gradu -tutkimuksen aineisto koostui yksilöhaastatteluista ja organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien haastatteluista. Haastatteluja toteutettiin yhteensä kuusitoista kappaletta, joista kymmenen oli yksilöiden haastatteluja ja kuusi organisaatioiden haastatteluja. Haastattelut ajoittuvat aikavälille 6.11.2023-1.3.2024. Yksilöhaastattelut suoritettiin syksyllä 2023, minkä jälkeen organisaatioiden haastattelut toteutettiin keväällä 2024. Kaikki haastattelut suoritettiin etäyhteydellä Teamsin välityksellä. Teams litteroi haastattelut suoraan tekstiksi, jota hyödynnettiin aineiston analysoinnissa. Yksilöiden haastattelut olivat keskimäärin noin 28 minuuttia ja organisaatioiden haastattelut noin 39 minuuttia.

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole yleistää tilastollisesti, vaan pyrkimyksenä on tulkita ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa painotetaan tutkimuskohteiden henkilökohtaista tietoa ja kokemusta tutkittavasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Tästä syystä tutkimuskohteena olevien henkilöiden valinta ei ole usein satunnaista, vaan se tehdään harkiten ottaen huomioon tutkimukselle asetetut tavoitteet (Puusa ym., 2020). Tutkija vastaa tutkimuskohteiden valinnasta, ja on tärkeää, että hän pystyy perustelemaan valintansa tutkimuksen näkökulmasta (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Yksilöhaastattelujen kohderyhmänä toimivat murrosiässä (11–17-vuotiaana) seuraharrastuksen lopettaneet henkilöt. Haastateltavat henkilöt olivat syntyneet vuosien 1996 ja 2001 välillä. Yksilöhaastatteluja suoritettiin yhteensä kymmenen kappaletta. Haastattelut suoritettiin syyskuun 2023 ja tammikuun 2024 välisenä aikana. Yksilöhaastateltavista puolet (5kpl) olivat naishenkilöitä ja

puolet (5kpl) mieshenkilöitä. Yksilöhaastateltavat etsittiin tutkimukseen niin sanotun lumipallo-otannan avulla (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2018). Lumipallo-otannalla viitataan tapaan etsiä osallistujia tutkimukseen hyödyntämällä tutkijan olemassa olevia kontakteja, joilta pyydetään vinkkejä muista kohderyhmään sekä tutkimukseen soveltuvista henkilöistä. Avainhenkilö johdattaa siis tutkijan tiedonantajasta eli tutkimukseen soveltuvasta henkilöstä toiseen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.)

Pro gradu -tutkimuksen alkuperäinen ajatus oli valita haastateltaviksi lapsia ja nuoria, jotka ovat juuri lopettaneet seuraharrastuksensa. Pohdinnan jälkeen kohderyhmäksi kuitenkin valikoituivat vanhemmat henkilöt useasta syystä. Suomessa liikuntaharrastuksen päättymisen syitä on tutkittu vain vähän (Huhta & Nipuli, 2011, 75) ja tällä hetkellä ainoastaan Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen (LIITU) -tutkimus tuottaa toistuvasti ja valtakunnallisesti tietoa drop out -ilmiöön liittyen. LIITU -tutkimus on seurantatutkimus, jossa kyselyhetkellä lapset ja nuoret ovat 7–20-vuotiaita (Kokko & Martin, 2023, 6; Kokko ym., 2021, 4). Perinteisestä poikkeava kohderyhmä valikoitui pro gradu -tutkimukseen, sillä tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä tarkasteltavasta ilmiöstä. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on laajentaa yksilöön keskittyvä drop out -ilmiön tarkastelu käsittämään myös syvällisemmin yhteiskunnallisia rakenteita. Lasten ja nuorten haastatteluun liittyy erityispiirteitä ja rajoitteita (Hirsjärvi & Hurme, 2022), mikä olisi tehnyt yhteiskunnan rakenteiden ja ilmiön syvällisemmästä tarkastelusta haastavampaa. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui siis vanhempia henkilöitä, joiden harrastamisen päättymisestä oli jo kulunut aikaa. Tämä mahdollisti kohderyhmän syvällisemmän pohdinnan ja reflektoinnin aiheeseen liittyen.

Yksilöhaastateltavien rekrytoinnissa korostui henkilöiden harrastama urheilulaji sekä seuraharrastamisen lopettamisikä, minkä perusteella arvoitiin soveltuvuus tutkimukseen. Yksilöhaastateltavien harrastamat urheilulajit rajattiin joukkuelajeihin ja tarkkaa maantieteellistä rajausta ei tehty. Tutkimuksessa päädyttiin keskittymään joukkuelajeihin haastateltavien rajallisen otannan vuoksi. Lisäksi suosituimmat suomalaisissa liikunta- ja urheiluseuroissa harrastetut lajit ovat joukkuelajeja, mikä tuki niiden valintaa yksilölajien sijasta (ks. Koski & Mäenpää, 2018, 44). Maantieteellisesti koko Suomen kattava otanta olisi ollut haasteellista toteuttaa haastateltavien rajallisen määrän vuoksi. Lisäksi ennakkoon asetettu maantieteellinen rajausta olisi tehnyt haastateltavien rekrytoinnista vaativampaa. Haastateltavien valinnassa kuitenkin huomioitiin, etteivät haastateltavat edusta vain tiettyä maantieteellistä sijaintia.

Organisaatioiden haastattelujen kohderyhmänä toimivat voittoja tavoittelemattomien urheiluseurojen johtajat. Tutkimuksessa urheiluseurojen johtajiksi käsitetään toiminnanjohtajat sekä puheenjohtajat, jotka ovat osaltaan vastuussa seuran strategisesta johtamisesta. Urheiluseurojen haastatteluja suoritettiin kuusi kappaletta tammikuun 2024 ja maaliskuun 2024 välisenä aikana. Urheiluseurat valittiin yksilöhaastatteluissa esiintyvien urheilulajien perusteella. Yksilöhaastatteluissa esiintyi kuusi joukkuelajia: pesäpallo, lentopallo, salibandy, jääkiekko, jalkapallo ja koripallo. Haastateltaviksi etsittiin siis kuusi urheiluseuraa, joista jokainen edustaa tiettyä urheilulajia. Lisäksi urheiluseurojen rekrytoinnissa kiinnitettiin huomiota maantieteelliseen sijaintiin ja urheiluseuran kokoon.

Haastateltaviksi pyrittiin valikoimaan urheiluseuroja eri puolilta Suomea. Koska tutkimuksen aineisto oli rajallinen, oli mahdotonta muodostaa koko Suomea kattavaa otosta.

Urheiluseurat voidaan koon puolesta luokitella keskisuuriksi (jäseniä 101-500) ja suuriksi (jäseniä yli 500) urheiluseuroiksi (ks. Koski & Mäenpää, 2018). Urheiluseuroissa oli palkattuja koko aikaisia työntekijöitä keskimäärin noin 10, ja määrä vaihteli 3:n ja 29:n välillä. Kaikki rekrytoidut urheiluseurat olivat Olympiakomitean tähtiseuroja. Tähtiseura-ohjelma on Olympiakomitean, liikunnan aluejärjestöjen ja lajiliittojen yhteinen laatuohjelma, joka tarjoaa urheiluseuroille konkreettisia työkaluja ja auditointia laadukkaan toiminnan kehittämiseen (Olympiakomitea, 2024). Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat lasten ja nuorten tähtimerkin omaavat urheiluseurat, sillä seurat ovat läpäisseet vastuulliseen ja laadukkaaseen seuratoimintaan liitettävät kriteerit (ks. Olympiakomitea, 2024). Näin ollen voidaan olettaa kohderyhmän seurojen omaavan samantasoista esiymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä ja urheiluseuratoiminnasta.

Haastateltaville lähetettiin sähköpostitse tietosuojailmoitus (liite 4), tutkimustiedote (liite 3) sekä raaka haastattelurunko (liite 1 & 2) ennen haastattelua. Tutkimuksessa haastateltaville päädyttiin toimittamaan raaka haastattelurunko etukäteen tutustuttavaksi haastattelun sujuvuuden sekä haastateltavien vuoksi. Haastattelussa tavoitellaan mahdollisimman kattavaa tietoa tutkittavasta aiheesta, joten on perusteltua antaa haastateltaville tietoa haastattelusta ennakoon (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Alustavien kysymysten ja teemojen lähettämistä haastateltaville usein suositellaan, sillä se edistää haastattelun sujuvuutta sekä onnistumista. Lisäksi on eettisesti perusteltua antaa haastateltavan tutustua tutkimuksen aihealueeseen etukäteen tarkemmin. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.)

Yksilöhaastateltaville päädyttiin lähettämään alustavat kysymykset, sillä haastateltavien liikuntaharrastuksen päättymisestä oli kulunut aikaa. Haastattelussa oli odotettavissa tarkempia vastauksia, kun haastateltavat pystyivät muistelemaan asioita, kuten vuosilukuja, jo ennen haastattelua. Lisäksi haastattelurungon lähettäminen etukäteen madalsi haastateltavien kynnystä osallistua tutkimukseen. Myös organisaatioiden raaka haastattelurunko päädyttiin lähettämään haastateltaville etukäteen samoista syistä. Tutkimuksen aihe herätti haastateltavissa epävarmuutta siitä, osaavatko he vastata kysymyksiin. Haastattelurungon lähettämisellä pyrittiin vähentämään haastattelutilanteen ja -kysymysten aiheuttamaa painetta. Raaka haastattelurunko sisälsi ainoastaan pääkysymykset teemoittain. Haastattelun kuluessa esitettiin jatkokysymyksiä ja tarkentavia kysymyksiä teemoista.

3.4 Aineiston analysointi

Tutkimuksen aineisto analysoitiin hyödyntämällä teoriasidonnaista sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on yksi laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmistä. Se voidaan nähdä niin tutkimuksen tietynä metodina kuin laajemmin analyysin teoreettisena viitekehyksenä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 80.) Teoriasidonnainen sisällönanalyysi, toiselta nimeltä teoriaohjaava analyysi, on

analyysimuoto, jossa teoria toimii tutkijan analysoinnin tukena (Hirsjärvi & Hurme, 2009, 143). Analyysi ei siis pohjautu yksinomaan teoriaan, vaan teoria ohjaa osaltaan tutkijan analysointia (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 80).

Teoriasidonnaisessa sisällönanalyysissä aikaisempi tieto ja teoreettinen viitekehys on tunnistettavissa, mutta tarkoituksena ei ole testata sen toimivuutta. Sen sijaan teoriasidonnaisen sisällönanalyysin tavoitteena on tuoda uusia näkökulmia jo olemassa olevaan teoriaan tai ymmärrykseen tietystä ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 79–80.) Tässä pro gradu -tutkimuksessa tarkoituksena on juuri käyttää olemassa olevaa tietoa liikunnan drop out -ilmiöstä sekä sidosryhmäajattelusta, ja soveltaa sitä tutkimuksen kontekstiin. Tutkija pystyy teoriasidonnaisen sisällönanalyysin avulla hyödyntämään aineistolähtöisyyttä sekä olemassa olevia teorioita (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 80). Tällä tavoin pyritään tuottamaan uutta tietoa ja luomaan uusia näkökulmia aiheeseen.

Haastattelujen suorittamisen jälkeen haastatteluaineisto litteroitiin. Haastattelut suoritettiin etäyhteydellä Teams -sovelluksella, joka litteroi haastattelut tekstiksi. Teamsin litteroinnin jälkeen, teksti käytiin uudelleen läpi ja sovelluksen litteroimat epäselvät kohdat kirjoitettiin uudelleen. Lisäksi haastatteluaineisto pseudonymisoitiin eli litteroidussa tekstissä esiintyvät haastateltavien tunnistetietoja sisältävät osat muunnettiin tunnistamattomiksi. Haastatteluaineiston litteroinnin jälkeen seuraava vaihe aineiston analysoinnissa oli aineistoon tutustuminen ja sen läpikäynti. Aineistoon perehtyminen huolellisesti mahdollistaa tutkijalle syvällisemmän analyysin (Hirsjärvi & Hurme, 2009, 150). Haastatteluaineisto luettiin kokonaisuudessaan läpi useasti, jotta yleiskuva aineistosta selkeytyi. Aineistoon tutustuminen oli aikaa vievä prosessi, sillä yksilöiden ja organisaatioiden haastatteluaineisto oli laaja. Prosessi oli kuitenkin palkitseva, sillä jokaisella lukukerralla ymmärrys aineistosta ja sen keskeisimmistä sisällöistä syventyi.

Haastatteluaineiston tutustumisen jälkeen aineisto luokiteltiin, mitä kuvataan usein aineiston analysoinnin seuraavaksi vaiheeksi (ks. Hirsjärvi & Hurme, 2009; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Laadullisessa tutkimuksessa aineiston luokittelu perinteisesti perustuu aineistossa esiintyneisiin haastateltavien kuvailuihin. Aineiston luokittelu koostuu tutkijan taitoon yhdistää tutkittavien henkilöiden tulkinnoista muodostuneet luokittelut aiempaan tutkimustietoon sekä teoreettiseen viitekehukseen. (Puusa ym., 2020.) Aineisto luokiteltiin koodaamalla. Metodikirjallisuudessa ei ole vakiintuneita sääntöjä tai ohjeistuksia koodaamiselle, vaan tutkija voi soveltaa sitä parhaaksi katsomallaan tavalla (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aineistosta luokiteltiin ensin yksilöiden haastattelut, minkä jälkeen organisaatioiden haastattelut. Haastatteluaineisto koodattiin tunnistamalla tekstiosat, jotka linkittyvät tutkimuskysymyksiin ja käsiteltäviin aiheisiin. Koodauksen tarkoituksena oli jäsentää aineistoa tarkemmin sekä toimia apuvälineenä tekstin kuvaamisessa (ks. Eskola & Suoranta, 2014).

Koodauksen ja luokittelun jälkeen aloitettiin itse teoriaohjaavan sisällönanalyysin vaiheet. Haastatteluaineisto pelkistettiin ja siitä karsittiin pois tutkimuskysymyksiin liittymättömät tekstiosat eli tutkimuksen kannalta epäolennaiset asiat (ks. Alasuutari, 2011; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Pelkistämisen eli redusoinnin aikana aineistosta kerättiin tutkimukseen liittyvät haastateltavien alkuperäisilmaukset, jotka tiivistettiin pelkistetyiksi ilmaisuiksi.

Haastatteluaineiston pelkistämisen jälkeen aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin. Aineiston klusteroinnilla viitataan koodattujen alkuperäisilmaisujen ryhmitteilyyn, jolloin aineistosta tunnistetaan eroja tai yhtäläisyyksiä havainnollistavia käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 92). Tässä pro gradu -tutkimuksessa aineistosta etsittiin samankaltaisuuksia. Tiettyä aihetta käsittelevät ilmaukset yhdistettiin ja muodostettiin alaluokaksi. Alaluokat nimettiin käsitteiksi, jotka kuvaavat aihetta ja sen sisältöjä. Klusteroinnissa aineisto tiivistetään ja luodaan alustavia kuvauksia ja tutkimustuloksia tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 92). Alaluokat muodostettiin aineistolähtöisesti.

Alaluokkien muodostamisen jälkeen koostettiin yläluokkia ja aineistoa abstrahoitettiin eli käsitteellistettiin. Abstrahoinnilla eli käsitteellistämällä tarkoitetaan analysoinnin vaihetta, jossa tutkija muodostaa tutkimuksen kannalta olennaisesta tiedosta ja kielellisistä ilmauksista teoreettisia käsitteitä (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 156; Tuomi & Sarajärvi, 2018, 93). Toisin kuin alaluokat, yläluokat muodostettiin teoria- sekä aineistolähtöisesti. Teoriasidonnaiselle sisällönanalyysille on tyypillistä, että analyysin alaluokat muodostetaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin tapaisesti ja yläluokat tuodaan pääasiassa valmiina teoriaan pohjautuen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 94). Tässä pro gradu -tutkimuksessa niin yksilöiden kuin organisaatioiden haastattelujen analyysissä alaluokat muodostettiin täysin aineistolähtöisesti. Yläluokat muodostettiin teoriaan nojautuen sekä aineistolähtöisesti. Aineistolähtöisiä yläluokkia muodostettiin, kun teoriaa ei voitu suoraan hyödyntää tiettyjen alaluokkien kuvaamisessa.

Yläluokkien muodostamisen jälkeen yläluokat yhdistettiin pääluokkiin. Pääluokat koostettiin haastattelurungon teemojen ja tutkimusteorian pohjalta. Yksilöiden haastattelujen analyysissä pääluokkia muodostettiin kolme: seuraharrastuksen merkitys, harrastuksen päättymisen ja seuraharrastuksen jälkeinen aika. Alla olevassa taulukossa on esitettyä esimerkki yksilöhaastattelujen sisällönanalyysistä.

TAULUKKO 1 Esimerkki sisällönanalyysistä: yksilö

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokat	Yläluokka	Pääluokka
”Että kun tosiaan mä aloitin vähän myöhemmin, kun kaikki ne muut joukkuekaverit, niin mä en itse ehkä kokenut, että mä olin niin hyvä kun ne muut. Niin sitten musta tuntuu, että se olisi ollut aika iso harppaus itselle siirtyä vaikka johonkin seuraan missä oli samanikäisiä, koska ne on varmaan taitotasoltaan parempia.” (H1)	Harrastamisen aloittaminen myöhemmin kuin muut johti tunteeseen riittämättömästä taitotasosta.	Riittämätön taitotaso Myöhemmin aloitettu harrastaminen	Taitotaso ja pätevyyyden tunne	Harrastuksen päättymisen
”No mä aloitin silloin lukion ja mä pääsin lukioon mihin mulla oli bussilla matkaan neljäkymmentäviisi minuuttia karkeasti suuntaansa. Että sitten ehkä se aika sitten oli se, että ei enää riittänyt sitten niin sille harrastukselle. Tai no ois sen saanut riittämään jos olisi halunnut.”(H3)	Lukion aloittaminen vei aikaa ja aika ei riittänyt enää harrastamiselle.	Lukio Ajanpuute	Elämäntilanne	

Organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien haastatteluiden analyysissä pääluokkia muodostettiin kaksi: urheiluseurojen sidosryhmät sekä drop out -ilmiö urheiluseuroissa. Alla olevassa taulukossa esitetään, miten klusterointi ja abstrahointi eli teoriasidonnaisen sisällönanalyysin vaiheet tässä pro gradu -tutkimuksessa etenivät.

TAULUKKO 2 Esimerkki sisällönanalyysistä: organisaatio

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokat	Yläluokka	Pääluokka
”Vanhemmat on aika tällaisia kuluttajatietoisia, että he haluavat saada rahalleen vastinetta. Eli harjoituksia täytyy olla tarpeeksi paljon, täytyy olla tarpeeksi paljon pelejä, jotta lapset saa pelata. Ja sitä kautta iloa ja onnistumisia. Ja sitten että se hinta-laatu -suhde kohtaa. Että kyllä nykyvanhemmat on aika tietoisia kuluttajia. Aika paljon verrataan sitä, että mitä sillä meidän kausimaksun hinnalla saa ja tai jossain muualla saa. Ja sitten tietenkin valmentajien ammattitaito on myöskin yksi semmoinen, että kyllä laatutekijät on aika merkittäviä.” (H3)	Vanhemmat tietoisia kuluttajia, jotka haluavat saada laadukasta toimintaa ja vastinetta rahoille.	Vanhemmat Toiminnan laatu	Sidosryhmien intressit	Urheiluseurojen sidosryhmät
”Meillä on paine, että miten me saataisiin vietyä tätä suomalaista urheilulajia pidemmälle ja parempia pelaajia, koska kansainvälisesti me ollaan jäljessä... Meillä on paljon tekemistä ottaa sitä kuilua kiinni, niin totta kai se on koko aika meillä paine.” (H6)	Paine kehittää urheilulajia ja kansainvälisesti menestyviä pelaajia.	Paine lajiliitolta Huippu-urheilun kehittäminen	Sidosryhmien asettamat paineet	

4 TULOKSET

4.1 Urheiluharrastuksen lopettaneet

Yksilöhaastattelujen tulokset on jaettu haastattelurungon teemojen mukaisesti kolmeen pääteemaan: taustoitus, harrastuksen päättymisen ja harrastuksen jälkeinen aika. Tulosten tarkastelu etenee teemojen mukaisesti ja ensin tuloksia taustoitetaan tarkastelemalla yksilöiden seuraharrastukselle luomia merkityksiä. Tämä jälkeen syvennyttään pääteemaan harrastuksen päättymisen, joka on jaettu alateemoihin elämäntilanne, päätösprosessi, taitotaso ja pätevyyden tunne, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä harrastuksen päättymisen moniulotteisuus. Viimeisenä teemana tarkastellaan yksilöiden harrastuksen jälkeistä aikaa. Tulosten tarkastelussa käytetään haastatteluaineistossa esiintyneitä haastateltavien siiaatteja, jotka on jaoteltu numeroitain ilman muita tunnistetietoja.

4.1.1 Taustoitus

Haastattelut aloitettiin haastateltavien taustatiedoilla sekä syventymällä merkityksiin, joita yksilöt olivat antaneet harrastukselle. Drop out -ilmiötä voidaan ymmärtää käänteisesti lukemalla merkityksiä ja motiiveja, joita yksilöt antavat harrastukselle (Butcher ym. 2002; Huhta & Nipuli 2011, 73). Nämä eivät kuitenkaan yksinään riitä luomaan täydellistä ymmärrystä harrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavista tekijöistä. Haastateltavien esiin tuomat seuraharrastuksen merkitykset taustoittavat ja syventävät muita käsiteltäviä tuloksia.

Haastateltavien seuraharrastuksen merkityksissä esiintyi hyvin paljon samankaltaisuuksia. Niissä korostuivat erityisesti harrastusyhteisö sekä harrastamiseen liittyvät positiiviset tunteet. Lisäksi yksilöiden ja joukkueen tavoitteellisuuden ristiriita nousi aineistosta esiin huomioitavaksi tulokseksi. Suurin osa haastateltavista mainitsi joukkuekaverit ja yhteisön tärkeimmäksi osaksi harrastamista. Joukkuekavereita kuvattiin merkityksellisiksi ihmissuhteiksi, jotka olivat haastateltavien murrosiän elämänvaiheessa vahvasti läsnä. Joukkuekaverit

koettiin tärkeiksi ihmissuhteiksi myös harrastuksen ulkopuolella. Yksilöt tulkit-
sivat harrastamisen keinona viettää kavereiden kanssa aikaa koulun ja muiden
toimintojen ulkopuolella.

”Siinä oli ehkä parasta se, että sai kavereiden kanssa pelata. Ja ehkä, mitä nuorempana
sitä pelasi niin sitä mukavampaa se oli. Että se oli kavereiden kanssa hengailua ja ur-
heilua. Se oli semmoista mitä tykkäsi tehdä ylipäänsä.” (H10)

Joukkuekavereiden lisäksi haastateltavat toivat esiin harrastusyhteisön ja yhteis-
öllisyyden merkityksen. Yhteisöllä viitattiin niin omaan joukkueeseen kuin laa-
jemmin yhteisöön, joka linkittyi harrastuksen urheilulajiin ja -seuraan. Haastatel-
tavat kokivat olevansa merkityksellinen osa ryhmää ja yhteisöä, johon halusivat
kuulua. Tämä näkyi myös haastateltavien murrosiän identiteetissä.

”Kyllä ne kaverit oli parasta ja sitten se, että oli tavallaan semmoinen porukka. Että
sitten kavereiden kanssa myös koulun jälkeen oli sellainen joku yhteisö missä oltiin.
Niin se oli se oli varmaan parasta.” (H3)

Haastateltavat liittivät harrastamiseen useita erilaisia positiivisia tunteita. Posi-
tiiviset tunteet liittyvät yksilön kehittymiseen ja onnistumiseen sekä liikunnan
tuomaan hyvään oloon. Harrastaminen ja sen mukana tullut liikkuminen koet-
tiin mukavana yhteisenä tekemisenä. Liikkuminen tuotti yksilöille hyvää oloa ja
tunne vahvistui, kun sitä sai tehdä mieluisan yhteisön kanssa. Harrastaminen ja
sen mukana tullut liikunta tarjosivat yksilöille mahdollisuuden kokea onnistu-
misen ja kehittymisen tunteita.

”Olisi sitä liikuntaa ja tulisi sitä hyvää oloa sitä kautta. Ja no mitä pidemmälle se har-
rastus jatkui, niin totta kai siinä porukka kasaantui ja se hyvä porukkahän siellä loi sen
pohjan, että minkä takia siinä oli kiva mennä. Ja sitten kun vielä mentiin eteenpäin niin
tietysti se oman itsensä haastaminen eri tilanteissa niin ehkä se toi sen.” (H4)

”Semmoinen hauskanpito, uuden oppiminen ja yhteisöllisyys. Ja totta kai ne samat
teemat kyllä näkyi myös sitten teini-ikäisenäkin ja kun ikää tuli lisää. Mutta ehkä siinä
korostui sitten yhteisöllisyyden lisäksi myös se tavoitteellisuus. Ja kehittyminen. Ja on-
nistuminen.” (H2)

Haastatteluaineistosta nousi lisäksi esiin tavoitteellisuuden ristiriita, joka näyt-
täytyi yksilön ja joukkueen tavoitteiden eroavaisuutena. Suurin osa haastatelta-
vista määritteli henkilökohtaiset tavoitteet harrastamiselle mataliksi. Useat haas-
tateltavista korostivat, etteivät tavoitelleet harrastamisella ammattilaisuutta. Yk-
silöt kertoivat sopeutuvansa joukkueelle asetettuihin tavoitteisiin, vaikka henki-
lökohtaiset tavoitteet eivät olisi olleet samalla tasolla. Tämä nähtiin vaatimuk-
sena joukkueessa ja yhteisössä pysymiselle.

”No meidän joukkueella oli tavoitteita ja haluttiin menestyä, että kyllä se sitten itsel-
läkin oli joukkueiden tavoitteiden mukaista toimintaa. Että silleen voisi sanoa tavoit-
teellista. Mutta sitten jos ajattelee yksilötasolla, niin kyllä mulle oli tärkeämpää se, että
sai harrastaa ja käydä treeneissä ja tehdä sitä mistä tykkää vapaa-ajalla.” (H3)

Haastateltavien kertomuksissa korostui seuraharrastuksen merkityksellisyys yksilöiden elämänvaiheessa. Haastateltavat antoivat useita positiivisia merkityksiä harrastamiselle, mitkä ovat myös tutkimuskirjallisuudessa tunnustettuja (ks. Blomqvist ym., 2023, 92). Poikkeuksellista haastateltavien kertomuksissa olivat yhtäläisyys tavoitteiden ristiriidassa. Yksilöiden henkilökohtaiset tavoitteet erosivat joukkueelle tai urheiluseuralle asetetuista tavoitteista.

4.1.2 Harrastuksen päättyminen

Yksilöhaastattelujen toisena teemana toimii harrastuksen päättyminen, joka on jaoteltu alateemoihin haastatteluaineistosta ilmenneiden tulosten perusteella. Alaluvuissa käsitellään yksilöiden elämäntilannetta, päätösprosessia, taitotasoa ja pätevyys-tunnetta, yhteenkuuluvuutta ja identiteettiä sekä harrastuksen päätymisen moniulotteisuutta.

4.1.2.1 Elämäntilanne

Elämäntilanne nousi haastatteluaineistosta keskeiseksi harrastuksen päätymiseen vaikuttavaksi teemaksi. Harrastuksen päätymisen aikoihin haastateltavat olivat 15-17-vuotiaita, pois lukien yksi haastateltava, joka oli harrastuksen päätymisen aikaan 12-vuotias. Yksilöiden elämäntilanteet olivat erilaisia, mutta niissä esiintyi keskeisiä yhtäläisyyksiä. Haastateltavien elämäntilanteisiin liittyvissä kertomuksissa korostuivat kuormittavuus, ajanpuute, muut vapaa-ajanviettotavat sekä lukio.

Haastateltavien kertomuksissa elämäntilanne linkittyi vahvasti siihen, että muut vapaa-ajanviettotavat alkoivat kiinnostamaan harrastamista enemmän. Tutkimuskirjallisuus on vahvistanut muut vapaa-ajanviettotavat yhdeksi vaikuttavaksi tekijäksi seuraharrastuksen päätymisen taustalla (Crane & Temple, 2015, 117; Persson ym., 2020, 14). Muut vapaa-ajanviettotavat usein luokitellaan sosiaalisiksi tekijöiksi, sillä motiivit vapaa-ajan viettoon linkittyvät yleensä yksilön sosiaalisiin suhteisiin (Crane & Temple, 2015, 117). Muut vapaa-ajanviettotavat on laaja käsite ja sisältää useita aktiviteetteja, joihin ei kuitenkaan usein drop out -tutkimuksissa perehdytä syvemmin (ks. Crane & Temple, 2015, 124).

Haastateltavat viittasivat muilla vapaa-ajanviettotavoilla pääasiassa harrastusten ulkopuolisten kavereiden kanssa ajanvietttämiseen. Haastateltavien antamissa seuraharrastuksen merkityksissä tärkeimmäksi harrastamisen motiiviksi nousivat joukkuekaverit, mikä korostuu myös tutkimuskirjallisuudessa (ks. Nupponen & Telama, 1999; Tiirikainen & Konu, 2013, 43). Haastateltavat muodostivat murrosiässä joukkuekavereiden lisäksi muita tärkeitä sosiaalisia suhteita, jotka vaikuttivat vapaa-ajan mieltymyksiin.

”Alkoi sitten kiinnostamaan enemmän kavereiden kanssa ulkona oleminen. Tai halusi enemmän viettää sitten vapaa-ajallakin aikaa kavereitten kanssa, ketkä ei sitten pelannut tai ei ollut joukkuekavereita.” (H7)

Haastateltavat asettivat oman harrastamisen ja vapaa-ajan vastakkain: harrastamista ei nähty mielekkäänä vapaa-ajanviettotapana vaan enemmän velvollisuutena. Harrastusten ulkopuoliset kaverisuhteet saivat haastateltavat

punnitsemaan harrastamisen ja vapaa-ajan mielekkyyttä. Aiemmin harrastaminen saattoi olla yksilöillä ”normaali” vapaa-ajanviettotapa, jota ei kyseenalaistettu. Kuitenkin murrosiässä yhä useampi nuori viettää vapaa-aikansa seuraharrastuksen ulkopuolella (Martin ym., 2023, 29), mikä saattaa saada yksilöt vertailemaan vapaa-ajanviettotapojaan ja valitsemaan niistä mieluisimman. Yksi haastateltavista koki erityisesti harrastuksen kesäharjoittelun olevan epämieluisia, mikä aiheutti harrastamisen ja vapaa-ajan vastakkainasettelun.

”Tai mitä siinä nyt tulee siinä just 14-15-vuotiaana voi tulla vähän muitakin juttuja, niin ne ehkä vei sitten enemmän mennessään. On ollut aika laaja kaveripiiri niin osa on siis harrastanut tosi aktiivisesti ja osa ei. Ja sitten just kun muut sai kesän hengailua ja tehdä mitä haluaa ja sitten itse olisi pitänyt tehdä ei ehkä niin mielekkäitä harjoitteita. Varsinkin just joku kesäharjoittelu ei ole siinä iässä semmoista, mitä haluaisit tehdä, juosta sitä lenkkiä ja muuta niin. Ehkä se just, että muilla kavereilla on vapaa-aikaa ja itsellä ei ole niin paljon.” (H9)

Usealla haastateltavalla lukion alkaminen horjutti harrastamisen asemaa elämässä. Haastateltavat yhdistivät lukion lisääntyneeseen ajanpuutteeseen ja kuoromittavuuteen. Niin tutkimuskirjallisuudessa kuin haastatteluissa ajanpuute liitettiin harrastukseen, matkustukseen ja kouluun käytettävään aikaan (ks. Crane & Temple, 2015, 121). Haastateltavat kokivat, että harrastamisen ja koulunkäynnin jälkeen aikaa ei jäänyt muulle vapaa-ajalle. Lisäksi lukion aloittaminen vahvisti käsitystä vapaa-ajan vertailusta, mikä korostuu alla esitetystä sitaatista.

”No siihen vaikutti se just, että tuntui ettei ollut ollut aikaa mihinkään muuhun. Niin halusi vain kokea sen, että elämässä on jotakin muuta kuin harrastus. Ja sitten kun meni lukioon, tuntuu että se on semmoinen vähän kuin uusi alku. Niin sitten kun tuli uudet piirit siihen ympärille niin tuntuu, että no niin, nyt mä en enää halua harrastaa tätä näin vakavasti, että mä haluan oikeasti nyt kokea minkälaista on olla ilman.” (H6)

”No mä aloitin silloin lukion ja mä pääsin lukioon mihin mulla oli bussilla matka neljäkymmentäviisi minuuttia karkeasti suuntaansa. Että sitten ehkä se aika sitten oli se, että ei enää riittänyt sitten niin sille harrastukselle. Tai no ois sen saanut riittämään jos olisi halunnut.” (H3)

Ajanpuute on tutkimuskirjallisuudessa liitetty rakenteellisiksi tekijöiksi, sillä se on vahvasti yhteydessä koulunkäynnin ja harrastuksen lisääntyneisiin aikavaatimuksiin (Crane & Temple, 2015; Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020). Useampi haastateltava toi esiin harrastuksen lisääntyneet harjoittelumäärät ja kasvaneen kilpailullisuuden sekä tavoitteellisuuden. Lisäksi haastateltavat korostivat lukioon siirtymistä ja sen aiheuttamaa painetta. Ulkopuoliset vaatimukset ja aikapaineet kasvoivat niin harrastuksessa kuin koulussa. Sen sijaan yksilön henkilökohtaiset toiveet liittyivät vapaa-ajan määrän kasvattamiseen.

”Se oli myös yksi osa sitten, että sitten kun alkoi lähteä lukioon niin se vaan tuntui siltä myös, että kun se ei ollut niin hauskaa kuin mitä silloin oli junnuna ollut. Ei ollut enää kavereiden kanssa hengailua. Niin kyllä se sitten kun saa neljä kertaa viikossa mennä tavallaan koulun jälkeen vielä johonkin treeneihin niin siinä alkaa vapaa-aika loppumaan kesken niin sanotusti. Niin siinäkin oli semmoinen sitten että, ei enää oikein jaksanut.” (H10)

Haastateltavien elämäntilanne kasaantui useista tekijöistä kuormittavaksi. Yksilöt mainitsivat haastatteluissa konkreettisesti jaksamisen vähenemisen sekä kuormittavuuden. Kuormittavuus esiintyi haastatteluissa myös muiden teemojen, kuten tavoitteellisuuden ja kilpailullisuuden, yhteydessä. Yksi haastateltavista kuvasi, että kuormittavuuteen puuttuminen tarpeeksi aikaisin olisi voinut ehkäistä harrastuksen päättymisen.

”Kavereiden rooli oli kasvanut vapaa-ajassa. Aika paljon oli tullut muitakin vapaa-ajanviettopaikoja ja oli aika kuormittava elämäntilanne muutenkin perheen ja kaiken muun kanssa. Siihen elämäntilanteeseen se niin tavoitteellinen harrastaminen sitten oli liikaa. Ja ehkä myös itselläkin sitten omat paineet siihen harrastamiseen kasvoivat niin paljon. Mä sanoisin, että siinä tilanteessa mihin se oli ajautunut niin siinä tilanteessa ei olisi ollut enää mitään tekijää, mikä olisi voinut saada mua jatkamaan. Mutta ehkä tälleen jälkepäin ajateltuna, jos siihen kaikkeen olisi puuttunut. Ehkä vuosi tai puoli vuotta aikaisemmin olisi vielä voinut löytyä jotain keinoja. Tai jos olisi ollut vähemmän kuormittavia tekijöitä sitten elämässä.” (H2)

Ennen harrastuksen päättymistä haastateltavien elämää määrittivät vahvasti koulu ja harrastus, jotka johtivat tunteisiin kuormittavuudesta ja ajanpuutteesta. Yksilöt elivät murrosiän murrosvaihetta, jossa asioiden tärkeysjärjestystä ja vapaa-ajanviettoa alettiin pohtimaan uudelleen. Murrosiän myötä koulun ja harrastamisen rinnalle tulivat vähintään yhtä tärkeäksi osaksi sosiaaliset suhteet. Osalla haastateltavista sosiaaliset suhteet painottuivat harrastusyhteisön ulkopuolelle, mikä lisäsi kiinnostusta elämään ilman määriteltyä harrastusta. Osalla puolestaan ympäristön kuormittavuus ja ajanpuute olivat niin voimakkaita, että ne työnsivät haastateltavia pois harrastuksen edelleen mielekkäistä sosiaalisista suhteista. Yhteistä kaikille haastateltaville oli elämäntilanteen ja sen muutosten myötä alkava harrastuksen aseman horjuminen.

Tutkimuskirjallisuudessa elämäntilanteeseen vaikuttavia tekijöitä käsitellään usein erikseen: muut vapaa-ajanviettotavat ja ajanpuute on eritelty itsenäisiksi tekijöiksi (ks. Crane & Temple, 2015). Haastattelut vahvistivat käsitystä siitä, että yksilöille esiintyy useita yksittäisiä ajanpuutteeseen ja muihin teemoihin liittyviä tekijöitä. Kuitenkin jokaisella haastateltavalla harrastuksen päättymisen oli yhteydessä murrosiän elämäntilanteeseen, joka koettiin kuormittavana. Yksittäisten tekijöiden sijasta voisi olla hyödyllisempää tarkastella yksilöiden elämäntilannetta kokonaisuutena, ja pyrkiä vähentämään kuormittavia tekijöitä.

4.1.2.2 Päätösprosessi

Haastatteluaineiston keskeinen tulos oli yksilöiden seuraharrastuksen päättymisen päätösprosessit, joita kuvasivat luonnollinen päättymisen ja laukaiseva tekijä. Luonnollinen päättymisen viittaa harrastuksen hiipumiseen pitkällä aikavälillä otollisen hetken esiintyessä, kun taas laukaiseva tekijä on yksittäinen tapahtuma tai olosuhde, joka työntää päätökseen harrastuksen lopettamisesta. Haastateltavien kertomukset harrastuksen päättymisestä olivat henkilökohtaisia ja erilaisia. Kuitenkin jokaiseen yksilön päätösprosessiin liittyi jokin tietty harrastuksen päättymistä laukaiseva tekijä. Kertomuksissa esiintyvät yksittäiset laukaisevat tekijät olivat loukkaantuminen, lukioon pääsy, joukkueen toiminnan

päätyminen, juniorivuosien päätyminen sekä kilpailullisuus. Harrastuksen luonnollinen päätyminen oli osittain seurausta laukaisevista tekijöistä ja oli yhteydessä useaan yksittäiseen osa-alueeseen.

Haastateltavista kolme mainitsi loukkaantumisen harrastuksen päättymisen kertomuksissa. Loukkaantuminen oli pakottanut yksilöt hetkellisesti pois harrastuksestaan, mikä oli puolestaan työntänyt ajatukseen harrastuksen lopettamisesta kokonaan. Haastateltavat saivat loukkaantumisen aikana kokea elämää ilman harrastamista. Sitaateista ilmenee, että loukkaantuminen sai yksilöt harkitsemaan harrastuksen lopettamista ensimmäistä kertaa ja edisti päätöksentekoa.

”Mulla tuli siinä kohtaa nilkka vamma ja mä olin aika kauan sivussa treeneistä ja peleistä. Ja sitten sinä aikana pysty olemaan tai touhuamaan paljon kaikkea, kun ei pysty osallistumaan... En mä ollut sitä aikaisemmin miettinyt, että voisi lopettaa, koska se pelaaminen ja treenaaminen oli niin kivaa. Sitten huomasi, että elämässä on muutakin.” (H7)

”Ja sitten se loukkaantuminen siellä taustalla. Että hyvin monisyinen, että ei ole vaan yksittäinen syy siihen harrastamisen lopettamiseen nyt sinällään. Mutta ehkä just se loukkaaminen edesauttoi sitä harrastamisen jatkumon päättymistä.” (H4)

Laukaiseva tekijä oli luonut haastateltaville ”otollisen paikan” harrastuksen päättymiseen, mikä ilmeni myös muiden haastateltavien kertomuksista. Osalla haastateltavista koulu ja lukioon pääsy toimivat laukaisevana tekijänä päätöksenteolle harrastuksen päättymisessä. Lisäksi osalle haastateltavista joukkueen toiminnan päätyminen oli toiminut laukaisevana tekijänä harrastuksen lopettamiselle ja johtanut luonnolliseen päättymiseen.

”Nyt kun mä mietin niin pakko mun oli ollut silleen harkita vähän pidempään ja sitten toi oli vaan semmoinen sopiva paikka, että ehkä se on nyt hyvä lopettaa.” (H5)

”Niin sitten se vähän hiipui tavallaan itsestään kasaan se meidän joukkueen se tavaltaan harrastaminen. Että sitten ei siitä oikeastaan ikinä silleen sen kummemmin juteltu. Sitten se vaan ehkä tuli silleen luonnollisesti, että se päättyy, että ei enää sitten seuraavana syksynä jatkettu.” (H1)

”Joo kyllä siinä oli muutamat viimeiset muutamat kaudet oli aika hankalia silleen itselle myös henkisesti olla siinä joukkueessa. Että kyllä se oli sitten sellainen selkeä päätös, että varsinkin kun pääsi lukioon toiselle paikkakunnalle, niin se sitten helpotti sitä päätöstä.” (H3)

Useat haastateltavat kokivat, että harrastuksen päättymisen prosessi oli ollut pitkä ja ajatus lopettamisesta oli ollut mielessä jo pidemmän aikaa. Päätösprosessin aikana haastateltavien motivaatio harrastamiseen oli laskenut. Eräs haastateltava mainitsi, että motivaation lasku näkyy harrastuksen harjoitteluihin osallistumisessa. Haastateltavan vanhemmat olivat huomanneet motivaation laskun ja ilmoittivat, etteivät aio maksaa kalliita harrastuskuluja, jos harjoitukseen ei enää osallistuta. Tämä oli ratkaiseva tekijä, joka sai yksilön tekemään päätöksen harrastuksen lopettamisesta.

”Kyllä se varmaan oli ollut sellainen takaraivossa jo hetken aikaa, että ehkä tää nyt loppuu tähän vuoteen. Mutta mä luulen että se on ollut se viimeinen sitten se, että ei ole enää tullut sponssausta kotoa. Niin sitten se on varmaan ollut sitä, että no joo tää ei kiinnosta tarpeeksi niin sitten ei viitsi maksaa siitä itse.” (H9)

Harrastuksen luonnollista päättymistä edisti myös urheilulajin juniorivuosien päättymisen. Haastateltavat viittasivat juniorivuosilla aikaan, jolloin joukkuelajeissa nuoret pelaavat ikäryhmiin jaettujen joukkueiden kanssa. Usein juniorivuosien päättyessä pelaajat siirtyvät edustusjoukkueeseen tai aikuisjoukkueeseen, joka voi kilpailla ammattimaisemmin tai korkeammalla tasolla. Juniorivuosien kesto ja rakenne vaihtelevat lajista riippuen. Juniorivuosien päättymisen lähestyminen sai useamman haastateltavan miettimään lopettamista jo aiemmin.

”Junnuvuoden loppuna olisin, että haluanko mä lopettaa. Uskallanko mä lopettaa? Tiedätkö silleen, että sitä miettii paljon enemmän.” (H6)

Haastatteluaiaineiston perusteella juniorivuosien päättymisen toimii luonnollisena hetkenä päättää harrastaminen. Aineistosta nousi kuitenkin esiin, että yksilöt pohtivat harrastamisen päättämistä jo ennen juniorivuosien konkreettista päättymistä. Päätös lopettaa harrastaminen ennen juniorivuosien päättymistä liittyi haastateltavilla vahvasti pätevyyden tunteeseen ja taitotasoon. Tähän palataan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Suurimalla osalla haastateltavista harrastuksen päättymisen prosessi oli ollut luonnollinen ja päätös harrastamisen lopettamisesta oli ollut mielessä jo pidemmän ajanjakson ajan. Kuitenkin osalla haastateltavista harrastuksen päättymisen oli laukaisevan tekijän johdosta ollut äkillisempi. Näissä tilanteissa laukaisevana tekijänä toimi harrastuksen kilpailullisuus.

”No oikeastaan mun kohdalla se harrastaminen päättyi tosi äkillisesti. Elikkä mä olin vielä sen viimeisimmän vuoden pelannut tosi tavoitteellisesti ja oli halu kehittyä. Ja meidän joukkue pärjäsi hyvin ja olin itsekin kehittynyt henkilökohtaisesti tosi paljon. Mutta sitten, raja ylittyi siinä, että kun siitä harrastamisesta oli tullut sen viimeisen vuoden aikana jotenkin yhtäkkiä tosi tavoitteellista, niin sitten ehkä se ylitti oman jakamisen rajat. Siinä iässä elämässä oli aika paljon kaikkea muutakin. Niin se treenien yhteismäärä nousi aika korkeaksi.” (H2)

Haastateltavat toivat kilpailullisuuteen liittyen esiin harrastuksen suuret harjoittelumäärät ja intensiteetin. Haastateltavat, jotka toivat kilpailullisuuden esiin, kokivat ettei lisääntynyt kilpailullisuus ja suuret harjoittelumäärät sopineet omaan elämäntilanteeseen. Useat haastateltavat liittivät kilpailullisuuden sopimattomuuden omaan riittämättömään taitotasoon. Yksi haastateltavista nosti kertomuksessaan lisäksi esiin, kuinka harjoittelumäärät ja intensiteetti olivat yleisesti nuorelle iälle suuria ja tekeminen ammattimaista.

”Mulle sanottiin, että voisin mennä vuotta vanhempien kanssa treenaan kesäksi, että kehittyisi paremmin. Sitten kysyin, että monta kertaa on viikossa treenit ja kerrottiin, että yksitoista kertaa... On se mun mielestä tosi paljon siihen nähden, että sä oot just semmoinen 14-15-vuotias niin. No en mä tiedä. Totta kai jos haluaa menestyä niin pitää harjoitella, mutta se on silti mun mielestä tosi paljon. Kyllä siinä sitten pitää oikeasti

haluta menestyä, koska mä uskon että toi on ihan jotain ammattilaisten treenimääriä. Ei nyt ehkä ihan, mutta aika lähellä kuitenkin.” (H9)

Haastatteluaineistosta tuli selvästi esiin päätösprosessien yksilöllisyys ja henkilökohtaisuus. Yksilöiden henkilökohtaisista kertomuksista kuitenkin korostui kaksi piirrettä päätösprosesseissa: luonnollinen päättyminen ja laukaiseva tekijä. Näihin vaikuttivat useat yksittäiset tekijät, jotka esiintyvät myös tutkimuskirjallisuudessa. Loukkaantuminen ja liiallinen kilpailullisuus on kirjallisuudessa tunnistettuja yksittäisiä harrastuksen päättymisen vaikuttavia tekijöitä (ks. Blomqvist ym., 2019; Crane & Temple, 2015; Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020). Haastatteluissa esiintyi näiden lisäksi yksittäisinä tekijöinä joukkueen toiminnan päättyminen, lukioon pääsy sekä juniorivuosien loppuminen. Harrastuksen päätösprosessiin vaikuttavia yksittäisiä tekijöitä on siis useita. Haastatteluaineiston perusteella monet yksilöt kokevat erilaisissa tilanteissa, kuten lukioon pääsemisen tai joukkueen toiminnan päättymisen yhteydessä, että harrastuksen päättäminen on luonnollisempaa ja helpompaa kuin sen jatkaminen.

4.1.2.3 Taitotaso ja pätevyyden tunne

Haastatteluaineistosta yhdeksi merkittäväksi teemaksi nousi taitotaso ja pätevyyden tunne. Pätevyyden tunne on tunnistettu myös drop out -tutkimuskirjallisuudessa merkittäväksi yksittäiseksi tekijäksi harrastuksen päättymisessä (ks. Crane & Temple, 2015, 123). Se luokitellaan usein yksilölähtöiseksi tekijäksi, sillä se sisältää käsityksiä yksilön omasta kyvykkyydestä (Crane & Temple, 2015, 117). Haastateltavista puolet korostivat harrastuksen päättymisen kertomuksissaan tunnetta riittämättömästä taitotasosta sekä pätevyydestä. Merkityksellisiksi yksittäisiksi tekijöiksi teemassa nousivat valmentajan toiminta ja harrastuksen aloittaminen myöhemmin kuin muut joukkuekaverit.

Osalla haastateltavista harrastuksen päättymisen kertomuksiin liittyi vahvasti valmentajan toiminta. Haastateltavat kokivat, ettei valmentaja osoittanut kiinnostusta heitä kohtaan, sillä he eivät olleet tarpeeksi ”hyviä”. Haastateltavat kertoivat valmentajan keskittyvän harjoitteluissa enemmän tiettyihin pelaajiin. Haastateltavat kokivat, että valmentaja tunnisti enemmän potentiaalia muissa pelaajissa ja toimi siitä syystä sen mukaisesti.

”Treenien tasolla ei niin paljon annettu huomiota, kun sitten osalle porukasta. Että tavallaan oltiin nähty jo monta vuotta sitten, että kenestä tulee niitä staroja ja kenestä ei. Niin sitten ei tavallaan edes jaksettu keskittyä enää meihin sellaisiin, joista ehkä näki sen, ettei ainakaan siinä vaiheessa oltu niin hyviä pelaajia. Samoissa treeneissä valmentajan huomio jakautui tosi epäreilulla tavalla monesti.” (H3)

”Kyllä sekin vaikuttaa, että tuntuuko, että sitä valmentajaa oikeasti kiinnostaa. Tavallaan siinä mulla monesti oli, että ei valmentajaa oikeasti kiinnosta yhtään vaikka minä siinä joukkueessa. Koska joo, siitä valmentajasta pitäisi huokua semmoinen aito kiinnostus jokaiseen siinä joukkueessa olevaan. Että se haluaa, että meillä on hyvä henki ja haluaa huolehtia, että kaikilla on mukavaa. Se vaan keskittyi niihin huippuihin.” (H6)

Kuten sitaateista ilmenee, haastateltavat olivat luokitelleet itsensä joukkueessa "huonompien" joukkoon, jota valmentajan toiminta vahvisti. Tämä luokittelu omasta taitotasosta näkyi myös muilla haastateltavilla. Haastateltavat vertasivat omaa taitotasoaan muihin joukkuekavereihin. Vertailu korostui erityisesti haastateltavilla, jotka kokivat aloittaneensa harrastamisen muita myöhemmin. Yksilöt kokivat, etteivät pysty saavuttamaan samanlaista taitotasoa kuin joukkuekaverit, jotka olivat aloittaneet harrastamisen aikaisemmin.

"Kyllä oli myös toi tunne siitä, etten ollut tarpeeksi hyvä. Jotenkin just siinä iässä alkoi hahmottuun se, että ketkä siellä pärjäsivät paremmin. Ja ehkä itse ei kuulunut niihin. Vaikka kyllä, jos saa itse vähän kehuja, niin kyllä siis oli itsessäänkin semmoisia hyviä lajin kannalta ominaisuuksia missä pärjäsivät tosi hyvin ja sain kehuja. Mutta kyllä mä muistan, että mulla oli myöskin semmoinen tunne aina silloin tällöin, että kun ei musta voi koskaan tulla noin hyvä kun noista muista mitä ne on. Että kun nää on aloittanut ihan pienestä..." (H8)

"Että kun tosiaan mä aloitin vähän myöhemmin, kun kaikki ne muut joukkuekaverit, niin mä en itse ehkä kokenut, että mä olin niin hyvä kun ne muut. Niin sitten musta tuntuu, että se olisi ollut aika iso harppaus itselle siirtyä vaikka johonkin seuraan missä oli samanikäisiä, koska ne on varmaan taitotasoltaan parempia." (H1)

Sitaatista ilmenee myös, että yksilöiden tunne siitä ettei ollut tarpeeksi hyvä vaikutti päätöksiin jatkaa harrastamista. Haastateltava ei vaihtanut joukkueen toiminnan päättymisen jälkeen toiseen urheiluseuraan, sillä koki ettei oma taitotaso olisi ollut riittävä. Kaksi haastateltavaa mainitsi tasoeron joukkueiden välillä, joihin heidän olisi ollut mahdollista siirtyä. Kun yksilöille annettiin henkilökohtainen mahdollisuus siirtyä taitotasoltaan parempaan joukkueeseen, he kokivat etteivät "pää" tai "rahkeet" riittäisi siirtymiseen. Tämä voidaan tulkita, että haastateltavat kokivat ettei heillä ole tarvittavia taitoja, kykyjä tai voimavaroja siirtymiseen.

"Toi tunne siitä, etten ollut tarpeeksi hyvä, vaikutti varmasti omalta osalta aika paljon siihen harrastuksen tuomiin paineisiin. Ja sitten siihen kun siinä oli se kynnyks, että olisi pitänyt sitten seuraavasti seuraavaksi jo siinä iässä ruveta oikeasti pelaamaan korkeimmalla tasolla. Niin siihen ei sitten rahkeet riittänyt, joka varmasti vaikutti lopettamiseen." (H2)

Haastatteluaineiston perusteella nousi vahvasti esiin näkemys siitä, että yksilöille, jotka kokevat riittämättömyyttä taitotasossaan ja pätevytydessään, kokemus on merkittävä tekijä harrastuksen päättymisessä. Haastateltavat eivät kyseenalaistaneet näkemystä omasta taitotasosta, vaan sen nähtiin olevan ennalta määrätty. Erityisesti yksilöt, jotka olivat aloittaneet lajin harrastamisen muita myöhemmässä iässä kokivat vahvasti, että ovat huonompia kuin muut eivätkä voi päästä samalle tasolle.

4.1.2.4 Yhteenkuuluvuus ja identiteetti

Yhteenkuuluvuuden tunne ja identiteetti nousivat haastatteluaineistosta esiin merkitykselliseksi tekijöiksi yksilöiden harrastamiselle, jotka osaltaan vaikuttivat seuraharrastuksen päättymiseen. Identiteetin rakentuminen on erityisesti

murrosiässä herkässä vaiheessa, kun nuoret laajentavat sosiaalisen ulottuvuuden piiriä perheen ulkopuolelle ja ottavat vaikutteita ikätovereistaan (Bruner ym., 2017, 210). Haastateltavat yhdistivät kertomuksissaan harrastuksen ja joukkueen tärkeäksi osaksi elämää sekä murrosiän identiteettiä. Yhteisöllisyys ja joukkuekaverit korostuivat haastateltavien seuraharrastuksen merkityksissä keskeisimpinä tekijöinä. Vastakohtana yhteenkuuluvuuden puute sekä sopimattomat joukkuekaverit näyttäytyivät yksilöiden kertomuksissa harrastamisen päättymiseen vaikuttavina tekijöinä.

Osa haastateltavista kertoi joukkueen yhteisöllisyyden vähentyneen yleisesti harrastamisen aikana. Tähän vaikuttivat urheiluseuran sisällä tapahtuvat uudenlaiset joukkuejaot sekä valmentajan vaihtuminen. Osa haastateltavista nosti kertomuksissaan esiin huonon joukkuehengen. Joukkuehengellä haastateltavat viittasivat yleisesti ilmapiiriin, joka esiintyi ryhmän osallisten välillä.

”No ensinnäkin kun se joukkue silleen tuntui, että ei siinä ole enää semmoista yhtäläisyyttä. Tai tiedätkö semmoista, kun oli koottu vaan kaikista eri joukkuelaisista, tiedätkö?” (H6)

”Toisesta joukkueesta tuli vähän lisää erilaista porukkaa ja meidän joukkuehenki alkoi lähteä alamäkeen. En enää itse ehkä sopinut siihen porukkaan. Se vaan pikkuhiljaa huononi se joukkuehenki.” (H10)

Sitaateista ilmenee, kuinka yhteisöllisyyden vähentyminen liittyi haastateltavilla lisäksi kuulumattomuuden tunteeseen. Kuulumattomuuden tunne esiintyi myös muiden yksilöiden kertomuksissa. Haastateltavat kokivat, etteivät sopeutuneet joukkueeseen tai ympäristöön, jossa harrastivat. Tähän liittyivät erityisesti sosiaaliset suhteet muiden harrastajien välillä.

”Vietin paljon just aikaa parin kaverin kanssa, ketkä sitten ei ollut lajissa mukana. Että oli sitten ihan muuta kautta parhaita ystäviä. Niin sitten kyllä vähän ehkä minä semmoinen ujohko niin sitten tuntuu, että ei ehkä ollut sisällä siinä joukkueessa, mitä olisi halunnut.” (H8)

”En oikein tullut toimeen semmoisten kanssa, kenen kanssa mun olisi pitänyt pelata... Mutta ei ollut varsinaisesti sen suurempaa, mutta en vaan kokenut, että mä kuulun siihen ympäristöön. Päätin sitten, että ei nyt senkään takia halua jatkaa.” (H4)

Haastatteluaineistosta nousi esiin, kuinka tärkeitä sosiaaliset suhteet ovat yksilölle niin harrastamisen jatkumisessa kuin sen päättymisessä. Kun haastateltavat kertoivat tunteistaan harrastuksen päättyessä, he korostivat erityisesti sosiaalisten suhteiden merkitystä ja niiden menettämisen tuomaa haikeutta. Yksi haastateltavista koki etenkin pelkoa siitä, että harrastuksen päättymisen johtaa ulkopuolisuuteen sosiaalisissa suhteissa.

”Kyllä se oli aika vaikea päätös, että eniten siinä pelotti se just, että jää jostain ulkopuoliseksi. Se ulkopuolisuuden tunne oli ehkä se. Sitten se oli kuitenkin aina niin kivaa arkisinkin, kun ei välttämättä ole niin paljon tekemistä, niin sitten oli aina ne treenit minne pystyi menemään näkemään kavereita.” (H7)

Myös muut haastateltavat olivat harrastuksen päättymisen yhteydessä harmissaan ystävien sekä harrastusyhteisön jättämisestä. Kuitenkin yksilöt, jotka kokivat kuulumattomuuden tunnetta harrastuksessa, kokivat ristiriitaisia tunteita enemmän. Näissä tilanteissa yksilöt eivät tunteneet harmitusta jättäessään yhteisöä ja sen sisältämää toimintaa, vaan yksittäisiä tärkeiksi muodostuneita sosiaalisia suhteita harrastuksen sisällä.

”Tavallaan haikealta, mutta tavallaan mä olin myös tosi helpottunut siitä, että nyt mun ei tarvitse enää kuulua tuohon porukkaan. Mutta samalla sitten tietenkkin harmitti, että sinne jää niitä ystäviä eikä nää enää niin paljoa heitä. Mutta sitten ne tärkeimmät ystävät kuitenkin jäi ja näki kuitenkin sitten vapaa-ajalla myös edelleen.” (H3)

”Ei mua harmittanut sitä toimintaa lopettaa. Mutta se porukan hajoaminen tietyllä tavalla.” (H4)

Haastatteluaineisto korostaa merkityksellisyyttä tunnistaa seuraharrastuksen, identiteetin ja yhteenkuuluvuuden välinen yhteys murrosiässä harrastavilla lapsilla ja nuorilla. Murrosiässä nuoret pyrkivät kuulumaan osaksi johonkin ja harrastus voi olla merkittävä osa yksilöiden identiteettiä (Bruner ym., 2017, 210). Haastatteluista ilmenee joukkuelajeissa vallitseva yhteenkuuluvuuden tunne ja yhteisöllisyys, mikä saa yksilöt pitäytymään kiinni harrastuksessaan. Yhteenkuuluvuuden tunnetta voidaan pitää joukkuelajien erityispiirteenä ja vahvuutena. Kun joukkueen yhteenkuuluvuus ja niin sanottu ”yhteishenki” alkaa laskea, yksilöt eivät koe harrastusta yhtä vahvaksi osaksi identiteettiään. Tämä puolestaan laskee kynnystä päättää harrastus.

Yhteen kuulumattomuuden tunne ja identiteetti eivät nousseet haastatteluista esiin merkittäviksi yksittäisiksi tekijöiksi päättää harrastus, mutta olivat merkittäviä tekijöitä sen säilyttämisessä. Tästä syystä harrastuksen päättymisen syiden tarkastelun ohessa on hyödyllistä tunnistaa tekijöitä, jotka myös pitävät yksilöitä kiinni harrastuksessaan. Vähentämällä harrastuksesta pois työntäviä tekijöitä ja vahvistamalla kiinni pitäviä tekijöitä, voidaan mahdollisesti saavuttaa vaikuttavin tulos drop out -ilmiön ehkäisemisessä.

4.1.2.5 Harrastuksen päättymisen moniulotteisuus

Haastateltavien kertomukset harrastuksen päättymisestä tukevat vahvasti käsitystä siitä, että drop out -ilmiö on moniulotteinen ja -syinen kokonaisuus. Haastateltavat toivat esiin useita yksittäisiä tekijöitä, jotka vaikuttivat harrastuksen päättymiseen ja sitä edeltäneeseen päätökseen. Yksikään haastateltavista ei maininnut vain yhtä asiaa tai syytä. Tämä korostuu myös muissa drop out -ilmiön tutkimuksissa (ks. Crane & Temple, 2015; Persson ym., 2020).

Haastatteluissa yksilöiltä kysyttiin, mikä olisi saanut jatkamaan harrastamista urheiluseurassa. Haastateltavat kokivat kysymyksen haasteelliseksi: suurin osa tuli lopputulokseen siitä, että mikään vaihtoehto ei olisi ollut pysyvä. Tilanteet yksilön harrastuksen päättymisestä eivät olleet lyhyitä ajanjaksoja ja sisältäneet selkeää syytä, jonka poistamalla harrastus olisi jatkunut. Sen sijaan yksilöiden tilanteet kestivät pitkän ajanjakson, jonka varrella useat tekijät vaikuttivat harrastukseen ja työnsivät sen päättymistä kohti.

Muutama haastateltava nosti esiin yksittäisiä keinoja, jotka olisivat voineet siirtää harrastuksen päättymisen ajankohtaa myöhemmäksi. Näitä olivat omaa taitotasoa vastaava joukkue, joukkueen toiminnan jatkuminen sekä vähemmän kilpailullinen harjoittelujoukkue. Kuitenkin haastateltavat kokivat konkreettiset keinot eri syistä haasteelliseksi. Esimerkiksi yksi haastateltavista mainitsi harjoittelujoukkueeseen siirtymisen kilpajoukkueesta ylpeydelle haastavaksi.

”Olisihan siinä voinut olla joku höntsäjoukkue, mutta sitten se on aina vaikeata tehdä tommoisia. Plus en mä tiedä sitten olisinko halunnut semmoiseen, koska tavallaan on ollut siinä hyvässä. Niin on se itsellekin vähän silleen semmoinen ylpeyskysymys, että no en mä nyt, jos mä pystyn olen paremmassa, niin en mä nyt halua siihen huonompaan mennä.” (H6)

Suurin osa haastateltavista koki, ettei harrastamisen päättymistä olisi voinut kyseissä ajankohdassa estää. Yksi haastateltavista kuvaili, että keinot harrastuksen päättymiseen tilanteessa olisivat olleet ”hetkellistä ensiapua”. Harrastuksen päättymisen tilanne oli edennyt jo niin pitkälle, ettei yksittäisellä muutoksella olisi voinut ehkäistä harrastuksen päättymistä.

”Tai se olisi jossain kohtaa alkanut sitten kuitenkin tökkimään... Että se olisi ollut semmoista hetkellistä ensiapua. Ei siinä pysyviä muutoksia oltaisi tehty.” (H7)

”Ehkä se sillain isoimpana, mutta se kun porukka lähti vähän eri suuntaan ja tämmöistä, niin ehkä se porukan pysyvyys olisi. Mutta sitten taas kun miettii sitä, että no, olisiko? Se siis auttanut kaikkeen asiaan, niin ei välttämättä.” (H4)

Haastatteluaineistosta keskeiseksi huomioksi nousivat harrastuksen päättymisen yksilöllisyys ja ennaltaehkäisyn kokonaisuus. Yksilöiden kertomukset ja tekijät harrastuksen päättymisen taustalla ovat yksilöllisiä ja liittyvät kertomuksen kokonaisuuteen. Tämä on tärkeä huomio harrastuksen päättymisen ehkäisemisen näkökulmasta. Yksilön harrastaminen ja harrastamisen päättymisen rakentuu pitkän aikavälin kuluessa. Kun kokonaisuus on yksilölle mieluinen ja sisältää työntäviä tekijöitä siedettävän määrän, harrastaminen jatkuu. Puolestaan kun kokonaisuuteen kasaantuu liikaa negatiivisia tekijöitä tai liian nopeasti, harrastaminen päättyy.

4.1.3 Harrastuksen jälkeinen aika

Yksilöhaastattelujen kolmas ja viimeinen teema on harrastuksen jälkeinen aika. Haastatteluissa yksilöhaastateltavilta kysyttiin, miten he viettävät vapaa-aikansa seuraharrastuksen jälkeen ja onko liikunta jäänyt osaksi elämää. Haastateltavien vastauksissa korostuivat seuraharrastuksen myötä jäänyt liikunnallinen identiteetti sekä seuraharrastuksen jälkeisen liikkumisen omaehtoisuus.

Haastateltavista kaikki tunnistivat yhteyden nykyisen liikunnallisen identiteetin sekä seuraharrastamisen välillä. Suurin osa haastateltavista korosti ymmärrystä liikunnan terveysvaikutuksista, jota seuraharrastaminen on vahvistanut. Osa puolestaan korosti liikunnan merkitystä osana arkea ja tapoja. Yksilöt olivat tottuneet liikkumaan säännöllisesti ja paljon harrastamisen aikana, mikä on vahvistanut nykyisessä elämäntilanteessa liikkumista osana arkea.

”Kyllähän sen huomaa, että kuinka paljon parempi olo on kun liikkuu. Tietysti ne liikunnan terveysvaikutukset huomaa ihan hetkessä ja varsinkin sitten kun on se pohja siellä niin se on helpompi lähteä siihen. Että ymmärrän ne ihmiset kellään ei ole mitään lapsuudessa, niin onhan se tosi vaikea lähteä rakentamaan sitä omaa liikunnallista harrastamista tai ylipäänsä liikkumista. Mutta on jäänyt semmoinen urheilijan mieli tiettyllä tavalla, että haluaa pitää itsestään huolta. Tietty jotain lipsumista saattaa tulla, mutta semmoinen perusajatus siinä on tietysti.” (H4)

Haastateltavien liikkuminen oli muuttunut säännellystä seuraharrastamisesta vahvasti omaehtoiseen liikkumiseen. Haastateltavat mainitsivat useita erilaisia urheilumuotoja, joita tänä päivänä harrastavat. Erityisesti kuntosaliharrastaminen esiintyi yksittäisenä liikuntamuotona, jota haastateltavat harrastavat. Haastateltavat korostivat seuraharrastamisen jälkeisessä liikkumisessa vahvasti oman kehon ja mielen kuuntelemista. Yksilöt liikkuvat nykypäivänä siten, mikä tuntuu sillä hetkellä hyvältä ja mieluisalta. Haastateltavista yksilöistä kukaan ei ollut kyseisellä hetkellä mukana organisoidussa seuratoiminnassa, vaan kaikki liikunta tapahtui pääasiassa omaehtoisesti ja organisoimattomasti.

”Liikuntaharrastamisen muodot on muuttunut aika paljon ja ne on monipuolistunut etenkin tosi paljon. Totta kai siinä sitten oli tän harrastamisen jälkeen vähän kamppailuja, että se suhde siihen liikuntaan oli paljon tiukempi kun mitä se on nykyään. Mutta siitä sitten pikkuhiljaa on liikunta harrastaminen muuttunut koko ajan enemmän ja enemmän semmoiseksi omaehtoiseksi.” (H2)

Suurin osa haastateltavista siis kertoi liikunnan olevan vahva osa nykypäivän elämää ja identiteettiä. Isolla osalla haastateltavista seuraharrastamisen päättämisen jälkeen tapahtui tauko, jolloin liikunta ei ollut millään tavalla osa elämää. Tauon pituus vaihteli yksilöillä muutamasta kuukaudesta muutamaan vuoteen. Tämän ajanjakson jälkeen haastateltavat ovat kuitenkin löytäneet liikkumisen uudelleen ja nykyään liikkuvat säännöllisesti ja omaehtoisesti, kuten sitaatista ilmenee.

”Muutaman vuoden välin silloin en oikein liikkunut juurikaan tai oikeastaan tehnyt mitään. Sitten rupesin vaan miettimään onko tässä nyt jotain, mitä voisi tehdä. Sitten aloin silloin käymään salilla ja nytten oon käynyt muutaman vuoden.” (H9)

”On jäänyt liikunta onneksi osaksi elämää kaiken tän jälkeenkin. Ja varmasti sillä on paljon kytköksiä siihen, että on nuoresta iästä asti ollut joku laji mitä on harrastanut ja orientoitunut siihen treenaamiseen. Ja oppinut siihen, että se treenaaminen kulkee muun elämän ohella oli elämäntilanne mikä tahansa ja sillä tavalla se kulkee elämässä nykyäänkin.” (H2)

Ainoastaan kaksi haastateltavaa mainitsi, etteivät liiku niin säännöllisesti tällä hetkellä kuin haluaisivat. Näissä tapauksissa haastateltavat kuitenkin tunnistivat seuraharrastamisen myötä tulleen liikunnallisen pohjan. Kun yksilöt liikkuvat säännöllisesti, he tunnistivat nopean kehityksen ja ”tavallista ihmistä” paremman lähtökohdan liikkumiseen.

”Huomaa ehkä, että kunto on huonontunut. Mutta sitten kun vähän aikaa taas tekee, niin sen huomaa että siellä on semmoinen pohja kuitenkin silleen. On kuitenkin harrastanut todella kauan urheilua, että siitä ei kuitenkaan vielä niin kauan ole.” (H10)

Haastateltavista kaikki kokivat lapsuuden ja nuoruuden seuraharrastamisen vaikuttaneen omaan identiteettiin ja käsitykseen liikunnallisuudesta. Haastateltavat kokivat seuraharrastuksen kasvattaneen heitä liikunnalliseen elämäntyyliin. Liikunnallisuus koettiin osaksi identiteettiä, vaikka harrastamisesta oli kulunut jo aikaa.

”Jos mä en olisi ruvennut harrastamaan lajia, niin en varmaan olisi yhtä liikunnallinen mitä oon nykyään. Koska ennen sitä harrastusta mä en kyllä kokenut, että mä olisin ollut kovinkaan liikunnallinen. Niin sitten siitä sai semmoisen kipinän, että urheilu onkin ihan mukavaa. Että on kyllä jäänyt elämään ja on nykyään silleen aktiivinen ja liikun kyllä monipuolisesti.” (H1)

”Siis kyllä mä uskon, että sillä on vaikutus ollut ihan identiteettiin tietyllä tapaa. Vaikka siis nyt kun ikää on tullut lisää niin onhan se pieni osa elämästä. Mutta kyllä se on tavallaan osaa silleen mua, vaikka se on tapahtunut silloin lapsuudessa.” (H8)

Seuraharrastaminen oli vaikuttanut yleisesti positiivisesti yksilöiden elämään, jos tarkastellaan harrastamisen jälkeistä liikkumista tutkimuksen suorittamisen hetkellä. Suurin osa haastateltavista liikkui nykypäivänä säännöllisesti ja omaehtoisesti sekä piti liikuntaa tärkeänä. Kaikki haastateltavat kokivat liikunnallisuuden osaksi identiteettiään. Myös tutkimukset ovat vahvistaneet seuraharrastamisen positiivisen vaikutuksen harrastajien liikunnalliseen elämäntyyliin (ks. Eime ym., 2013; Howie ym., 2016).

Suuri osa harrastajista oli murrosiässä harrastamisen lopettamisen jälkeen ilman säännöllistä liikkumista. Voidaankin pohtia, mikä yksilöiden kertomuksissa on positiivista ja tavoiteltavaa yhteiskunnan näkökulmasta. Onko tavoitteena säilyttää yksilöiden säännöllinen liikkuminen ja liikunnallinen elämäntyyli koko murrosiän läpi? Vai onko positiivista tavoitella aikuisena liikunnallista elämäntyyliä, vaikka se tarkoittaisi murrosiässä taukoa liikunnasta?

4.2 Urheiluseurojen johtajat

Organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien haastattelujen tulokset on jaoteltu yksilöhaastattelujen tulosten tapaan teemoihin. Teemat mukailevat haastattelurungon teemoja ja ne on jaettu kahteen pääteemaan, joita ovat urheiluseurojen sidosryhmät sekä drop out -ilmiö urheiluseuroissa. Ensimmäinen pääteema tarkastelee urheiluseurojen sidosryhmiä, ja taustoittaa drop out -ilmiötä ja siihen vaikuttavia moniulotteisia sidosryhmäsuhteita. Pääteema on jaettu kolmeen alateemaan: keskeisimmät sidosryhmät, sidosryhmien erilaiset intressit sekä sidosryhmien asettamat paineet. Toinen pääteema puolestaan tarkastelee drop out -ilmiön esiintyvyyttä urheiluseurassa sekä konkreettisia toimia ja rooleja sen ehkäisemisessä. Toinen pääteema on jaoteltu kolmeen alateemaan: drop out -ilmiön

esiintyminen, urheiluseurojen toimet drop out -ilmiön ehkäisemiseksi sekä roolit drop out -ilmiössä. Myös organisaatioiden tulosten tarkastelussa hyödynnetään haastatteluaineistossa esiintyneitä haastateltavien sitaatteja, jotka on jaoteltu numeroittain ilman muita tunnistetietoja.

4.2.1 Urheiluseurojen sidosryhmät

Organisaatioiden haastattelujen taustoituksen jälkeen ensimmäinen teema keskittyy urheiluseurojen sidosryhmiin. Haastateltaville avattiin sidosryhmä -termi ja sen merkitys sekä jaettiin teoreettisessa viitekehyksessä esitetty kuvio (kuvio 1) voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidosryhmistä. Kuvassa sidosryhmät on jaettu tutkimuskirjallisuuden perusteella kahdeksaan ryhmään: asiakkaat, työntekijät, vapaaehtoiset, julkishallinto, urheilujärjestöt, media, sponsorit ja paikallisyhteisö. Urheiluseurojen sidosryhmiin liittyvät tutkimustulokset on jaoteltu keskeisimpiin sidosryhmiin, sidosryhmien erilaisiin intresseihin sekä sidosryhmien asettamiin paineisiin.

4.2.1.1 Keskeisimmät sidosryhmät

Haastateltavilta kysyttiin oman urheiluseuran toimintaan vaikuttavista tahoista ja niiden merkityksellisyydestä sekä kriittisyydestä toiminnalle. Analyysissä nämä peilattiin teoreettiseen viitekehykseen ja tästä johtuen tuloksissa käytetään termiä sidosryhmä. Sidosryhmäksi määriteltiin Freemanin (1984) määritelmää mukailleen yksilö tai ryhmä, joka voi vaikuttaa organisaation toimintaan ja tavoitteen toteutumiseen tai johon organisaatio vaikuttaa. Haastateltavista kaikki tunnistivat urheiluseuraan vaikuttaviksi toimijoiksi kuvassa osoitetut kahdeksan sidosryhmää eli asiakkaat (jäsenet), työntekijät, vapaaehtoiset, julkishallinto, media, sponsorit ja paikallisyhteisö. Haastateltavien painotukset toimijoiden merkityksellisyydestä organisaatiolle olivat hyvin samankaltaisia, ja suurin osa koki niiden selkeän luokittelun haasteelliseksi.

Organisaatiolle merkittävimiksi sidosryhmiksi haastateltavat nostivat erityisesti asiakkaat eli jäsenet, jotka eroteltiin pelaajiin ja pelaajien vanhempiin. Pelaajat kuuluvat urheiluseuraan jäsenenä, mutta vanhemmat pääasiassa maksavat nuoren harrastuksen ja muodostuvat tästä syystä kriittiseksi sidosryhmäksi. Haastateltavat korostivat erityisesti nuorten jäsenten merkityksellisyyttä, sillä urheiluseurojen toiminta nojaa junioritoimintaan. Asiakkaat eli pelaajat ja vanhemmat toimivat siis urheiluseuroissa merkittävimpinä kuluttajina sekä toiminnan kustantajina.

”Koska me tehdään noita meidän asiakkaita varten tätä työtä ja sitten meillä on tietenkin tärkeää heidän hyvinvointi ja, että he viihtyy tässä seurassa ja pysyy meidän seurassa. Niin kyllä ne on meille sellaisia asioita, jotka merkitsee ihan tosi paljon, että meidän tarkoitus on pitää meidän asiakaskunta tyytyväisenä. Ja se on oikeasti, että ilman näitä junioripelaajia ja heidän mukanaoloa, niin sittenhän tää meidän toiminta lakkaa. Että sen takia ne on meille ihan tosi tärkeitä.” (H3)

Asiakkaiden jälkeen haastatteluissa korostuivat sponsoreiden ja vapaaehtoisten merkityksellisyys urheiluseuroille. Useilla tutkimuksen kohteena olevilla urheiluseuroilla oli yhdistystoiminnan rinnalla osakeyhtiö, erityisesti liigajoukkueen

vuoksi. Näissä tapauksissa sponsorointi oli toiminnoissa osittain päällekkäistä ja yritykset rahoittivat niin liigajoukkueita kuin lasten ja nuorten toimintaa. Myös muut haastateltavat kokivat sponsorit merkitykselliseksi toimijaksi niiden taloudellisen panoksen vuoksi.

Haastateltavien useissa urheiluseuroissa vapaaehtoiset toimivat tärkeässä roolissa toiminnan toteuttamisessa, ja nousivat tästä syystä merkitykselliseksi sidosryhmäksi. Useat haastateltavat korostivat urheiluseuran panostavan vapaaehtoistoimintaan ja sen kehittämiseen. Kuitenkin useat tunnistivat vapaaehtoistoiminnan haasteellisuuden nykypäivänä, mikä korostuu myös tutkimuskirjallisuudessa (ks. Adams & Deane, 2009, 120; Koski & Mäenpää, 2018, 65; Seippel, 2004, 223). Haastateltavat linkittivät onnistuneeseen vapaaehtoistoimintaan yhteisöllisyyden ja yhteisen tekemisen kulttuurin, jota urheiluseura tavoittelee.

”(Vapaaehtoiset) on asiakkaitten kanssa ne tärkeimmät. Me ollaan tehty hyvin systemaattisesti töitä tuon eteen, että meillä on tukirakenteet niille vapaaehtoisille... Se lähtee meiltä ihan sieltä johtotasolta. Mä tiivistän siihen, että niitä vapaaehtoisia edelleenkin saa, mutta se vaatii eri lailla työtä kun mitä se vaati ennen.” (H6)

Lisäksi haastateltavat mainitsivat useita muita kuvassa esitettyjä sidosryhmiä, joiden kanssa urheiluseurat tekevät yhteistyötä ja ovat toiminnan kannalta merkityksellisiä. Organisaation sisäisistä sidosryhmistä (ks. Carroll & Näsi, 1997, 46; Freeman, 1984, 12) haastateltavat mainitsivat työntekijät eli urheiluseurojen hallinnolliset työntekijät sekä valmentajat. Organisaation ulkoisista sidosryhmistä (ks. Carroll & Näsi, 1997, 46; Freeman, 1984, 12) haastateltavat nostivat esiin julkishallinnon ja erityisesti kunnan tai kaupungin roolin. Urheiluseurat tekevät kunnan kanssa yhteistyötä erityisesti kunnan omistamien harjoitustilojen käytön suhteen. Lisäksi valtio ja kunnat rahoittavat urheiluseuran toimintaa joko valtion seuratuena kautta tai muilla sopimuksilla.

Haastateltavat nostivat esiin myös urheilujärjestöjen roolin, joista lajiliitto on urheiluseuroille merkityksellisin. Lajiliitot eivät ole juurikaan taloudellisesti sidonnaisia urheiluseuroihin, vaan tekevät yhteistyötä ja toiminnanohjausta muilla tavoin. Lajiliitot asettavat kyseisen lajin urheiluseuroille suuntaviivoja strategiaan ja toimintaan liittyen, joita urheiluseurojen tulee noudattaa. Osa haastateltavista mainitsi erikseen myös median ja paikallisyhteisön sidosryhmäksi, jonka kanssa urheiluseura on tekemisissä, mutta mikä ei esiinny organisaatiolle ensisijaisena sidosryhmänä (ks. Clarkson, 1995, 106) vaan linkittyy muihin toimijoihin. Muutama haastateltava toi lisäksi esiin yhteistyön koulujen ja urheiluopistojen kanssa. Näitä sidosryhmiä ei oltu eritelty erikseen esitettyyn kuvaan voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen sidosryhmistä.

Haastateltavat kokivat toimijoiden luokittelun haasteelliseksi. Haastateltavat korostivat yhteistyötä ja tasapainottelua kaikkien sidosryhmien kanssa. Yksi haastateltavista toi esiin myös sidosryhmien dynaamisuuden, jolla viitataan sidosryhmien muuttuvaan ja kehittyvään luonteeseen (ks. Friedman & Miles, 2002, 1; Rowley, 1997, 907).

”Kaikki nuo meillä toteutuu aika hyvin. Ja mä en osaa ihan järjestystä sanoa, koska se vähän riippuu ajankohdasta, vuoden ajasta ja tarpeesta, mutta kaikkien kanssa ollaan yhteistyössä.” (H1)

Haastatteluista kävi ilmi, että useat toimijat eli sidosryhmät vaikuttavat urheiluseurojen toimintaan, ja niiden roolit organisaatiolle ovat lähes yhtä merkittäviä. Tämä tukee tutkimuskirjallisuutta, jossa todetaan voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden omaavan useita sidosryhmiä (ks. Drucker, 1992). Myös voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen on tutkimuskirjallisuudessa tunnistettu tasapainottelevan niiden kriittisyyden ja luokittelun kanssa (ks. Ivašković, 2019, 1459). Tämä voi johtua siitä, että urheiluseuroille useat sidosryhmät ovat toiminnan kannalta kriittisiä. Toisaalta luokittelun haasteellisuus voi näyttäytyä myös siinä, että urheiluseurat eivät ole omaksuneet sidosryhmäajattelua osana organisaation strategista toimintaa.

4.2.1.2 Sidoryhmien erilaiset intressit

Haastatteluista ilmeni, että haastateltavien tunnistamalla urheiluseuran toimintaan vaikuttavilla tahoilla eli sidosryhmillä on tunnistettavissa erilaisia intressejä. Intressi voidaan määritellä sidosryhmien perusteltuna päämääränä organisaatiota ja sen toimintaa kohtaan (Carroll & Näsi, 1997, 47). Lisäksi aineistosta keskeiseksi tulokseksi nousi sidosryhmien intressien ristiriitaisuus. On huomattava, että haastateltavat eivät itse puhuneet sidosryhmien intresseistä, vaan nämä nousivat esiin aineistosta ja tulkittiin analyysin perusteella.

Osa toimijoista on taloudellisesti vahvasti sidoksissa urheiluseurojen toimintaan. Haastateltavat kuvasivat urheiluseurojen tuottoja, jotka koostuvat pääasiassa asiakkaiden eli jäsenten maksamista toiminta- ja jäsenmaksuista. Kaikki haastateltavat kertoivat, että urheiluseurat ovat joutuneet nostamaan hintoja toiminnassaan. Harrastusten hintojen pakolliseen nostamiseen ovat vaikuttaneet yleinen hintatason ja erilaisten kustannusten nousu, kuten tilavuokrien ja harrastusvälineiden kallistuminen. Lisäksi urheiluseuran aikaisemmat taloudelliset vaikeudet erityisesti koronapandemian jälkeen ovat pakottaneet nostamaan hintoja.

”Kovat ajat on tällä hetkellä, tai riippuu täysin mihin vertaa... Oli korona ja muuta, ja tällä hetkellä täällä paikkakunnalla on isoja haasteita. Ja sitten koko urheiluseuran taloudellinen tilanne. Kyllä se on haaste ja haasteet kovenee koko ajan. Kaikki kallistuu ja niin samoin harrastaminen.” (H2)

Jäsenten toiminta- ja jäsenmaksujen jälkeen urheiluseurojen tuotot koostuvat pääasiassa sponsorituloista ja valtion sekä kunnan tuista. Erityisesti haastateltavat, joiden voittoa tavoittelemattoman seuran rinnalla toimii osakeyhtiö, kertoivat sponsoreiden olevan tärkeä osa tuottoja. Valtio puolestaan toimii urheiluseurojen rahoittajana seuratuken kautta. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat hakenensa seuratuken tietyille hankkeelle tai toiminnalle. Lisäksi osa haastateltavista mainitsi kunnan taloudellisen tuen, joka näyttäytyi joko suorana taloudellisena tukena urheiluseuralle tai epäsuorana tukena esimerkiksi harrastustilojen kautta.

Suurin osa haastateltavien urheiluseuroista kerää tuottoja asiakkaiden, sponsoreiden ja tukien lisäksi muulla oheistoiminnalla. Muutama haastateltava mainitsi turnausten ja tapahtumien järjestämisen pakollisena keinona kerätä urheiluseuralle tuottoja. Lisäksi voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen

rinnalla toimivat osakeyhtiöt rahoittivat myös useissa tapauksissa rekisteröidyn yhdistyksen toimintaa.

Asiakkaiden eli urheiluseuran pelaajien ja vanhempien intressit linkittyvät taloudellisiin päämääriin sekä moraalisiin vaatimuksiin (ks. Carroll & Näsi, 1997, 47) urheiluseuraa kohtaan. Haastateltavat kokivat, että urheiluseuran tuottojen kustantajat eli vanhemmat ovat nykypäivänä yhä tietoisempia kuluttajia. Vanhemmat vaativat urheiluseuran toiminnalle yhä enemmän laatua ja ammattimaisuutta. Kuitenkin vanhemmat pitävät urheiluseuran toimintaa niin sanottuna ”yhteiskunnallisena hyvänä” ja kaikille saavutettavana, jolloin harrastusten hinnat tulisi olla matalat. Tätä voidaan pitää niin sanottuna moraalisena vaatimuksena, joka perustuu yhteiskunnassa muodostuneeseen eettiseen käsitykseen (Carroll, 1991, 41; Carroll & Näsi, 1997, 47).

”Vanhemmat on aika tällaisia kuluttajietoisia, että he haluavat saada rahalleen vastinetta. Eli harjoituksia täytyy olla tarpeeksi paljon, täytyy olla tarpeeksi paljon pelejä, jotta lapset saa pelata. Ja sitä kautta iloa ja onnistumisia. Ja sitten että se hinta-laatu -suhde kohtaa. Että kyllä nykyvanhemmat on aika tietoisia kuluttajia. Aika paljon verrataan sitä, että mitä sillä meidän kausimaksun hinnalla saa ja tai jossain muualla saa. Ja sitten tietenkin valmentajien ammattitaito on myöskin yksi semmoinen, että kyllä laatutekijät on aika merkittäviä.” (H3)

Sponsoreiden eli yhteistyökumppaneiden intressit urheiluseuraan näyttäytyivät talouteen linkittyvinä ja oikeudellisina vaatimuksina. Haastateltavat kertoivat sponsoreiden toimivan nykypäivänä yhä enemmän yhteistyökumppaneina, jotka vaativat taloudelliselle tuelle vastinetta. Yhteistyökumppanit ovat haastateltavien mukaan kiinnostuneita tukemaan niin kaupallista huippu-urheilua kuin lasten ja nuorten toimintaa. Yhteistyökumppaneiden oikeudelliset vaateet esiintyvät sopimuksina, joita urheiluseurat solmivat sponsorien kanssa ja jotka perustuvat yhteiskunnan oikeusjärjestelmään (ks. Carroll, 1991, 41; Carroll & Näsi, 1997, 47).

”Käyttäisin ennemminkin yhteistyökumppanit termiä, koska sponsori on se, että hakkaa rahaa suoraan ja siinä ei ole oikeastaan vastinetta varsinaisesti. Mutta se on yhteistyökumppanina sitä, että siellä on iso vastine mitä sillä rahalla saa ja se yhteistyökumppani myös velvoittaa tekemään asioita puolin ja toisin. Elikkä se ei ole vaan täältä sinne kumppanisuuntaan vaan myöskin toisinpäin.” (H5)

Haastatteluista ilmeni, että julkishallinto eli valtio ja kunnat ovat osaltaan taloudellisesti sidoksissa urheiluseuroihin ja asettavat toiminnalle niin oikeudellisia kuin moraalisia vaatimuksia. Haastateltavat toivat esiin, että seuratuki on rahoittanut urheiluseurojen lasten ja nuorten tai matalan kynnyksen toiminnan hankkeita tai ryhmiä. Seuratuen kriteerit on tarkoin määritellyt ja toiminnan toteutusta seurataan tarkasti. Tämä pätee myös kuntien rahoittamiin hankkeisiin. Tätä voidaan pitää julkishallinnon oikeudellisena intressinä, joka perustuu lakiin ja määriteltyihin asetuksiin (ks. Carroll, 1991, 41; Carroll & Näsi, 1997, 47). Lisäksi moraalisena intressinä voidaan pitää haastateltavien esiin tuomaa julkishallinnon painetta matalan kynnyksen toimintaan sekä lasten ja nuorten liikuttamiseen. Julkishallinnon intressit ovat siis vahvasti liitoksissa urheiluseurojen matalan kynnyksen toimintaan ja kaikkien kansalaisten liikuttamiseen.

Taloudellisten tekijöiden lisäksi urheiluseurojen toimintaan vaikuttavat vahvasti toimintaa ohjaavat intressit. Haastateltavat kertoivat lajiliiton roolin ja intressien olevan urheiluseuran toimintaa ohjaava tekijä. Haastateltavat nostivat esiin lajiliittojen erilaisia tavoitteita urheiluseuratoiminnalle. Näitä olivat erityisesti jäsenten ja nuorten harrastajien määrän lisääminen sekä laadun ja ammattimaisuuden kasvattaminen toiminnassa. Osa haastateltavista koki, että lajiliiton rooli ei ollut suuri, sillä urheiluseuran toiminta oli sillä tasolla ettei siihen tarvinnut puuttua. Osa haastateltavista puolestaan koki lajiliiton roolin olevan vahvasti toimintaa ohjaava ja osaltaan haastava tekijä.

”Se ammattimaistuminen niin lähti väärästä suunnasta käyttöön, että koko ajan liitolla on ollut semmoinen mantra, että elinvoimaiset urheiluseurat ja kaikki. Mutta lyötiin hirveitä vaateita sinne, että se tavalla rupesi rassaamaan jo seurojen taloutta... Ehkä se, että se väärästä päästä aloitettiin koko homma. Että nää organisaatiot olisi pitänyt saada ensin siihen kuntoon. Organisaation rahat menee kaikki siihen ja sitten se kaikki muu ympäristö jääkin sitten kehittämättä sen takia kun eurot ei riitä.” (H4)

Osa sidosryhmistä, kuten asiakkaat, sponsorit ja julkishallinto, ovat vahvasti taloudellisesti yhteydessä urheiluseurojen toimintaan. Osa sidosryhmistä, kuten lajiliitot, vapaaehtoiset ja työntekijät, ovat puolestaan toiminnallisesti vahvasti yhteydessä urheiluseurojen toimintaan. Taloudellinen yhteys luo erityisesti oikeudellisia intressejä ja vaatimuksia urheiluseuroja kohtaan erilaisten lainvoimaisten sopimusten myötä. Kuitenkin suurimmalla osalla sidosryhmistä on myös moraalisia intressejä ja vaatimuksia. Julkishallinnon intressit linkittyvät vahvasti matalan kynnyksen toiminnan järjestämiseen sekä kaikkien kansalaisten liikuttamiseen. Sen sijaan asiakkaiden, eli erityisesti pelaajien vanhempien, sekä lajiliittojen intressit linkittyvät vahvasti ammattimaiseen ja laadukkaaseen urheilutoimintaan.

Haastatteluaineiston perusteella sidosryhmien intressit urheiluseuroja kohtaan ovat ristiriidassa. Sidoryhmät esittävät niin oikeudellisia kuin moraalisia vaateita, jotka eroavat toisistaan. Lisäksi urheiluseuran toimintaan liittyvät intressit ovat jakautuneet sidoryhmissä matalan kynnyksen toimintaan sekä laadukkaaseen ja ammattimaiseen toimintaan. Tuloksista huomioitavaa on erityisesti asiakkaiden intressit, jotka ovat ristiriidassa myös itsessään: erityisesti harrastavien lasten ja nuorten vanhemmat vaativat toiminnalta laatua ja ammattimaisuutta, mutta edullista hintaa. Myös tutkimuskirjallisuus on huomioinut sidoryhmien intressien ristiriitaisuuden sekä päällekkäisyyden (ks. George, 2003, 40; Jones ym., 2007, 137).

4.2.1.3 Sidoryhmien asettamat paineet toiminnalle

Haastatteluaineistosta ilmeni, että urheiluseuroilla on useita toimijoita, joilla on erilaisia ja ristiriitaisiapäämääriä organisaation toimintaa kohtaan. Nämä päämäärät eli intressit luovat urheiluseuroille osaltaan paineita. Haastateltavien mukaan suurimmat paineet urheiluseuroille liittyvät vahvasti taloudelliseen näkökulmaan eli rahan merkitykseen. Haastateltavat korostivat erityisesti pelaajien vanhempia sekä lajiliittoja yksittäisinä paineiden aiheuttajina.

Suurin osa haastateltavista nosti esiin, että urheiluseurojen suurimmat paineet tulevat asiakkailta eli jäseniltä ja pelaajien vanhemmilta.

”No eniten se tulee just sieltä meidän tärkeimmästä eli niistä jäsenistä ja asiakkaista. Että sieltä tulee tavallaan ne suurimmat paineet.” (H3)

”Tietysti, että meillä tietenkin pitää se toiminnan taso myöskin riittävän laadukkaana, että meillä on laadukkaat valmentajat. Ja sitten onhan tää vuoropuhelu lasten vanhempiin lisääntynyt aika voimakkaasti tänä kahdenkymmenen vuoden aikana mitä minäkin olen seurannut. Että nykyään lähdetään jo kyselemään sitten tosi paljon vanhempien mielipiteitä.” (H1)

Vanhemmat vaativat maksajina urheiluseuroilta laadukasta ja ammattimaista toimintaa sekä vastinetta rahoilleen. Laadun ja ammattimaisuuden odotusten kasvaessa, vanhemmat myös vaativat edullista hintaa harrastamiselle. Haastateltavat kokivat tilanteen haasteelliseksi urheiluseurojen näkökulmasta. Urheiluseuroista kaikki olivat joutuneet nostamaan harrastusten hintoja vuosien aikana, vaikka se on seurojen tavoitteiden vastaista. Haastateltavien mukaan urheiluseurat ovat pyrkineet nostamaan hintoja maltillisesti, vaikka se on aiheuttanut taloudellisia tappioita.

”No mä sanon vaikka 5 vuotta sitten olisi ollut viisikymppiä vuosi. No sitten nostettiin kyllä sataseen, koska eihän siis jos ajattelee viisikymppiä vuosi niin se on kaksikymmentäviisi euroa syyskausi ja kevätkausi. Näissä ei oo mitään järkeä. Eli tota pelkästään jo se, että kaikki kulut ja muut ja sen lisäksi meillä on kuitenkin tässä työntekijä tekemässä töitä niin hänen palkka pitää jostain saada. Niin siis ollaan nostettu, mutta hyvin maltillisesti.” (H5)

”No me nostettiin vähän ja nyt täytyy sanoa, että me varmaan nostettiin pikkaisen liian vähän tän viime toimintakauden alkaessa. Koska sitten me huomattiin vähän jälkeinpäin, että esimerkiksi lajiliiton kaikki maksut oli noussut aika paljon enemmän, että ei oikein ihan osattu huomioida sitä. Että ollaan jouduttu sen takia pikkaisen nostaa, mutta me haluttiin tässä olla aika varovaisia.” (H3)

Osa haastateltavista nosti esiin, että kilpailu harrastajista omalla alueella on kovaa ja harrastuksen edullisuus voi olla harrastajan yksi syy valita urheiluseura. Lisäksi paine lajiliitolta niin jäsenmäärien kasvattamiseen kuin laadun lisäämiseen tekee yhtälön haasteelliseksi. Yksi haastateltava nosti esiin, että myös julkishallinnon avustukset ovat vahvasti liitoksissa urheiluseuran jäsenmääriin ja erityisesti junioriharrastajiin.

”Tavallaan drop out -ilmiö on siinä tiettyssä vaiheessa. Mutta nyt kun on tullut tää uusi tavallaan, että me kilpaillaan sitten niistä pienistä lapsista ja niiden siitä harrastuksesta. Niin esimerkiksi tietty urheilulaji vie tällä hetkellä tällä alueella suurimman osan, kun sen pelaaminen on ilmaista ja meillä muilla maksullista.” (H4)

”Siis kyllä sieltä (lajiliitolta) tulee totta kai paine kasvattaa juniorimääriä. Siis ihan jo näiden valtionapujen ja näiden takia, että sehän määrittää tosi isossa kuvassa sitä kokonaisuutta myöskin. Että totta kai painetta on siihen, mutta varmasti no sanotaan ehkä tulevaisuudessa toivon, että siihen panostetaan huomattavasti enemmän. Että kyllä seurojen vasuulla tosi paljon.” (H5)

Osa haastateltavista toi esiin myös lajiliittojen paineen menestyksestä kilpaurheilua ja menestyneitä pelaajia kohtaan. Lajiliitot toivovat urheiluseurojen

kehittävän toimintaa laadullisesti ja edistävän urheilulajin kansallista sekä kansainvälistä menestystä. Paine kohdistuu erityisesti isoja urheiluseuroja kohtaan.

”Meillä on paine, että miten me saataisiin vietyä tätä suomalaista urheilulajia pidemmälle ja parempia pelaajia, koska kansainvälisesti me ollaan jäljessä... Meillä on paljon tekemistä ottaa sitä kuulua kiinni, niin totta kai se on koko aika meillä paine.” (H6)

”Tulee vaatimuksia, odotuksia ja myös painetta. Niin odotuksethan ne ovat kasvaneet. Ralhalle pitää saada vastinetta. Että joo, just sitä hyvää laadukasta toimintaa.” (H2)

Haastateltavat kuvasivat erilaisia paineita, jotka liittyvät toiminnan odotuksiin ja vaatimuksiin. Niin asiakkaat kuin lajiliitot vaativat urheiluseurojen toiminnalta yhä enemmän laadukkuutta ja ammattimaisuutta. Urheiluseurat painottelevat näiden toteuttamisen ja taloudellisten kysymysten kanssa. Haastateltavat nostivat esiin paineiden aiheuttaman monimutkaisuuden ja tietyt haasteet toiminnan järjestämiselle. Kuitenkin yksi haastateltavista korosti, että odotukset ja vaatimukset eivät ole aina negatiivisia. Ne osaltaan ohjaavat toimintaa eteenpäin suuntaan, mihin urheiluseura haluaa sitä viedä.

”Mut mä en sanoisi, että se on paine, vaan sen takiahan me halutaan tehdä tätä, että me halutaan kehittyä ja se tuo meille merkitystä. Että me tullaan paremmaksi ja saadaan tuottaa parempia pelaajia. Niin ehkä se paine -sana pitää vaan eri konteksteissa määritellä eri lailla. Että se on sitten meidän eteenpäin vievä voima, että tätähän me halutaan tehdä.” (H6)

Tutkimuskirjallisuus on vahvistanut sidosryhmien luovuttamien taloudellisten resurssien merkityksen urheiluseurojen paineiden muodostumisessa (Misener & Doherty, 2014, 494). Haastateltavat kokivat, että urheiluseurat tasapainottelevat taloudellisten kysymysten sekä toimintaan kohdistuvien vaatimusten sekä paineiden kanssa. Tämä on useissa tapauksissa johtanut siihen, että urheiluseurat toteuttavat jopa taloudellisesti kannattamattomasti lasten ja nuorten toimintaa, jotta pystyvät vastaamaan sidosryhmien odotuksiin sekä vaatimuksiin. Urheiluseurat pyrkivät siis sovittamaan yhteen taloudellisen kestävyuden, kustannustehokkuuden ja toiminnan järjestämisen, minkä myös tutkimuskirjallisuus on osoittanut (ks. Ivašković, 2019, 1461).

4.2.2 Drop out -ilmiö urheiluseuroissa

Organisaatioiden haastattelujen kolmas teema syventyi haastateltavien urheiluseurojen johtajien kokemuksiin ja ajatuksiin drop out -ilmiöstä. Haastatteluaineiston drop out -ilmiöön liittyvät tulokset on jaoteltu kolmeen alalukuun. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään drop out -ilmiön esiintymistä urheiluseurassa. Toisessa alaluvussa tarkastellaan urheiluseurojen konkreettisia toimia drop out -ilmiön -ehkäisyssä. Kolmannessa ja viimeisessä alaluvussa syvennytään haastateltavien näkemyksiin eri tahojen rooleista drop out -ilmiössä ja sen ehkäisemisessä.

4.2.2.1 Drop out -ilmion esiintyminen urheiluseurassa

Haastateltavilta kysyttiin, tunnistavatko he drop out -ilmion urheiluseurassaan ja miten se konkreettisesti ilmenee. Drop out -ilmiö määriteltiin tutkimuskirjallisuuden mukaan murrosiässä tapahtuvaksi organisoidun seuraharrastamisen lopettamiseksi (ks. Aira ym., 2013, 13). Haastateltavista kaikki tunnistivat liikuntaharrastuksen päättymisen murrosiässä eli drop outin ilmiönä, ja olivat tietoisia termistä sekä ilmiöstä. Haastateltavat kokivat, että drop out -ilmiö on tunnistettu urheiluseuratoiminnassa ja siitä on keskusteltu jo pitkään, mikä tukee tutkimuskirjallisuutta (ks. Rottensteiner, 2015, 20; Tiirikainen & Konu, 2013, 32).

Haastattelujen perusteella drop out -ilmiö esiintyy urheiluseuroissa eri tavoin ja eri ajankohtana lajista riippuen. Osa haastateltavista tunnsti urheiluseurassaan tai -lajissaan tietyn vaiheen, jolloin suurin osa murrosikäisistä lapsista ja nuorista tippuu toiminnasta pois. Haastateltavista muutama tunnsti drop out -ilmion erityisen vahvaksi yläasteen lopussa sekä lukioon siirryttäessä. Lisäksi yksi haastateltavista tunnsti drop outin olevan vahvempaa työllä kuin pojilla.

”Kyllä se edelleen, että siinä vaiheessa kun siirrytään lukioon niin tapahtuu ensimmäisen kerran selvästi. Monet kokee, että koulu vie niin paljon aikaa, että ei vaan pysty. No sitten niitä tulee kyllä siinä takaisinkin... Mutta kyllä se on jotenkin tyttöpuolella vielä mun mielestä selkeämpi. Poikapuolelle ei ole ihan niin selkeä.” (H3)

Yksi haastateltavista tunnsti kaksi keskeistä ajankohtaa, jolloin urheiluseurassa on tapahtunut harrastuksen päättymistä. Harrastuksen päättymistä on tapahtunut noin 8 vuoden iässä urheiluseuran rakenteellista syistä ja teini-iässä yksilöiden muista syistä. Myös toinen haastateltava tunnsti oman urheiluseuran lajilleen tyypillisen ajankohdan harrastuksen päättymiselle, mikä liittyi urheiluseuran rakenteisiin ja joukkuejakoihin.

”Joo, kyllähän me ollaan siitä puhuttu jo pitkään ja nähty. On muutamat kohdat missä sitä meillä rakenteellisesti tulee. Yksi sellainen, että onko se nyt taas drop outia vai siirtykö ne muualle. Niin meillä tullaan siihen 8 vuoden ikään, niin meillä oli aiemmin linjaus, että meille mahtuu vaan tän verran pelaajia mukaan ja thats it ja enempää me ei oteta. Niin nyt me ollaan viime vuosina se muutettu, että me otetaan kaikki mukaan ketkä haluaa... Se on yks ja sitten kun alkaa tulla tietyt ikäluokat teinivuosilta niin monella alkaa ehkä se fokus siirtyä siitä harrastuksesta vähän muuhun.” (H6)

”Saattaa tulla ykkösjoukkue ja kakkosjoukkue. Että ykkösjoukkue pelaa tavoitteellisesti SM sarjaa ja sitten kakkosjoukkue enemmän jotain muuta valtakunnallista sarjaa. Niin tässä vaiheessa syntyy lähtökohtaisesti meidän urheilulajissa suurin drop out. Ne jotka sitten siinä vaiheessa valikoituu tavallaan siihen toiseen joukkueeseen, niin aika paljon lopettaa, että ei pääsekään pelaamaan sitä SM sarjaa... Elikkä se on siinä 15 vuotiaana suurin piirtein... Toki se on monien muidenkin asioiden summa että siinä tulee sitten.” (H4)

Osa haastateltavista puolestaan tunnsti drop out -ilmion yleisesti, mutta ei pystynyt kohdentamaan sitä tarkemmin tiettyyn ikään tai ajankohtaan. Lisäksi osa haastateltavista toi esiin, että drop out on luonnollinen osa urheiluseuratoimintaa.

”Joo jotkut lopettaa. Murrosikä on sellainen vaihe mikä tulee. Syitä on erilaisia. Tää herättää ajatuksia sillä tavalla, että se on normaalia ollut. Ainakin vuodesta seitsemänkymmentäkolme. Kuuluu tähän pakettiin.” (H2)

Haastateltavista muutama nosti koronapandemian vaikutukset drop out -ilmiöön liittyen esiin. Urheiluseurat olivat tunnistaneet drop out -ilmiön jo aikaisemmin, mutta pandemia kiihdytti lasten ja nuorten harrastusten päättymistä entisestään. Haastateltavat toivat esiin, että palautuminen koronapandemian pudotuksista kesti pitkään, mutta harrastajamäärät ovat palautuneet hiljalleen.

”Korona teki meille ongelman, elikkä meillä olisiko ollut melkein 300 junioria ja silloin niin melkein 50 putosi pois siitä. Ja se on tosi haastavaa, mutta nyt itse asiassa ruvettu pääsemään takaisin semmoiseen nousuun. Elikkä nyt tulee koko ajan lisää ja me on perustettu tänne myöskin tämmöisiä ryhmiä, kun me tiedetään, että missä ikäluokassa suurin piirtein putosi pois.” (H5)

”Kyllä ja niin valitettavasti toi korona-aikahan oli ja merkittävä, että silloin semmoiset just harrastepuolen lukioikäiset tytöt niin meiltä lopetti tosi paljon. Koska heille sitten ei ollut mielekästä harjoitella ulkona talvella lumihangessa, että se ei ollut se mitä he halusivat. Että he haluaa olla ryhmässä pelailla ja pitää hauskaa. Ja se oli aika isokin kolaus. Sitten on päästy nyt vähän yli siitä...” (H3)

Haastateltavat toivat esiin erilaisia syitä harrastuksen päättymiselle murrosiässä. Haastateltavat tunnistivat drop out -ilmiön moninaisuuden ja sen taustalla vaikuttavat useat tekijät. Haastateltavat korostivat erityisesti murrosikään liittyvää motivaation laskua harrastamiseen sekä kiinnostusta muihin asioihin, kuten kaverihin.

”Kyllä kaverit on murrosikäisille nuorille tosi tärkeitä. Ja sitten saattaa olla, kun se harjoittelu muuttuu, niin viisitoistavuotiaana pitäisi sitten treenata enemmän. Ja sitten ei välttämättä taidot, no taitojakin saattaa olla, mutta se motivaatio vaan ei ole sitten kumminkaan niin urheiluun suuntautunut. Että haluaa käyttää niin paljon aikaa siihen treenaamiseen, että voi olla myöskin tämmöinen yksilön päätös. Että jotkut muut asiat vaan kiinnostaa enemmän.” (H1)

”Alkaa kaikki nää murrosiän normaalihommat, mitkä pitää kuulua siihen nuoruuteen. Niin sitten ne on aika isoja valintoja siinä, että kumpaa puolta lähtee sitten tekemään. Koska siinä vaiheessa se muuttuu sitten väkisin pykälän totisemmaksi.” (H4)

Kuten sitaateista ilmenee, haastateltavat tunnistivat myös urheiluseuratoiminnan kilpailullisuuden kasvun murrosiässä. Haastateltavien mukaan kilpailullisuuden lisääntyminen näyttäytyy urheiluseurassa harjoittelumäärissä, joukkuejaoissa sekä valmentajien ja vanhempien suhtautumisessa harrastustoimintaan. Tämän seurauksena nuoret, jotka eivät nauti kilpailullisuudesta, joutuvat tekemään valintoja harrastamisen suhteen.

”Kyllähän siis mä luulen, että kaikki lajit tietää, että yläasteiässä sitä putoamista tulee tosi paljon. Se, että miten saataisiin ne pidettyä. Että mä itse näen meillä täällä semmoisen, että kun tää just myöskin liigan menestys tekee sen, että täällä ollaan siis äärettömän kilpailuhenkisiä. Mikä on ihan kauheata välillä. Eli tavallaan se, että kaikki ei halua kilpailla. Eli osa haluaa harrastaa ja olla mukana, mutta ei halua semmoista hullua kilpailua.” (H5)

Lisäksi yksi haastateltavista tunnisti, että tietyssä vaiheessa kilpailullisuuden kasvun myötä myös harrastuksen hinta kasvaa selkeästi. Tämä tapahtuu urheiluseurassa murrosiän loppuvaiheessa.

”Yksi toinen on sitten semmoinen murros siinä mikä tulee, että myöskin se pelaamisen kustannus nousee siinä vaiheessa tosi paljon. Ja myöskin siellä on sitten sitä, että vanhemmilla ei välttämättä ole enää varaa sitä maksaa eikä ole mitään henkilökohtaisia sponsoreita tai mitään semmoisia tukimuotoja... Mutta siinä vaiheessa se harrastuksen hintakin muuttuu paljon kovemmaksi ja muuta... Niitä avuntarvitsijoita olisi aika paljon paljonkin sitten siinä, että sekin on yksi syy siihen sitten, että niitä pelaajia lopettaa.” (H4)

Kuten sitaateista ilmenee, haastateltavat kokivat harrastuksen päättymisen olevan murrosikään, yksilön tuntemuksiin sekä urheiluseuran rakenteisiin sidonnaista. Organisaatioiden haastatteluista tuli esiin samoja yksittäisiä tekijöitä, mitä yksilöt olivat haastatteluissa korostaneet. Osa haastateltavista urheiluseurojen johtajista oli seurannut harrastuksen päättäneiden määriä erityisesti koronapandemian aikana, mutta suurin osa haastateltavista ei pystynyt antamaan tarkkoja tietoja.

4.2.2.2 Seurojen toimet drop out -ilmiön ehkäisemiseksi

Haastateltavat urheiluseurojen johtajat nostivat esiin toimia, joita urheiluseurat tekevät drop out -ilmiön ehkäisemiseksi. Näitä olivat harrastajapolun kehittäminen, erilaiset harrasteryhmät, joukkuejaot, harrastusten hintojen pitäminen kohtuullisena sekä erilaiset tukimuodot harrastusmaksuille.

Urheiluseuroista kaikilla oli selkeä pelaajapolku rakennettuna toiminnassa. Urheiluseurojen pelaajapolku käynnistyy jo nuoresta iästä alkaen, jolloin urheiluseuroissa on tarjolla lapsille erilaisia lajikouluja sekä ryhmiä. Tämän jälkeen urheiluseuroissa siirrytään yleensä pelaamaan joukkueisiin, kun lapset saavuttavat joukkue toimintaan vaadittavan iän. Pelaajapolku kehittyy tavoitteellisemmaksi ikävuosien kuluessa, kun lapset ja nuoret siirtyvät joukkueista eteenpäin. Tavoitteellinen pelaajapolku päättyy urheiluseuroissa toiminnan korkeimmalle tasolle, mikä suuressa osassa seuroja tarkoittaa edustusjoukkuetta lajin pääsarjassa tai alemmalla sarjatasolla. Urheiluseurojen pelaajapolun tavoitteena on kasvattaa lapsista ja nuorista urheilijoita sekä tarjota heille mahdollisuuksia kehittyä omassa seurassaan.

Haastateltavista puolet nostivat esiin, että urheiluseurassa on olemassa tai kehitteillä tavoitteellisen pelaajapolun lisäksi harrastajapolku. Harrastajapolku lähtee samoista lasten kerhoista ja ryhmistä, mutta saavutettaessa tietty ikä ja siirryttäessä joukkueisiin on tarjolla myös vähemmän kilpailullisempaa toimintaa. Lisäksi yksi haastateltava mainitsi vähemmän kilpailullisen toiminnan tarjoamisen lajin juoniorivuosien loppumisen jälkeen. Harrastajapolun kevyemmät toimintavaihtoehdot ovat tällä hetkellä joukkueita tai harrasteryhmiä, jotka harjoittelevat vähemmän ja tavoitteellisemmin kuin ”kilpajoukkueet”. Lisäksi haastateltavat korostivat, että harrastajapolun toiminta halutaan pyrkiä pitämään myös harrastuskustannusten tasolla matalana.

”Me tällä hetkellä just tehdään vähän uudistusta, eli meillä on ollut pyrkimys, että meillä pystyy harrastaa eri tasoilla. Että meillä olisi kansallinen taso kokonaan, että jokainen joka

haluaa orientoitua kilpapolulle on siihen kykenevä. Niin olisi mahdollisuus omassa seurassa päästä huipulle asti... Mutta sitten tää harrastepuoli, niin se on se mitä me nyt ollaan ajateltu, että meidän täytyy vähän parantaa sitä ja lähteä kehittämään... Että olisi se selkeä harrastepolku erikseen, jossa sä voit jo nuorempana ottaa sen pari kertaa viikossa ja se ei ole niin kallista." (H3)

Haastateltavat, jotka nostivat harrastajapolun esiin, kokivat myös sen vaativan kehitystä edelleen urheiluseurassa. Haastateltavat toivat esiin, että harrastepuolen ryhmät ja joukkueet ovat yleensä vahvasti sidonnaisia hankkeisiin tai ryhmän vetäjään. Osassa tapauksia hankkeiden rahoituksen päätyttyä ryhmiä ei ole urheiluseurassa jatkettu, vaikka kysyntää olisi ollut. Myös ryhmän vetäjä tai valmentaja on useassa tapauksessa vapaaehtoinen, josta toiminta on täysin riippuvaista. Kun ryhmän vetäjä lähtee toiminnasta pois, ryhmän toiminta loppuu. Lisäksi yksi haastateltavista nosti esiin salivuorojen riittämättömyyden haasteen osaksi urheiluseurojen harrastepuolen toimintaa.

"Niin ne on monesti ne aktiivisimmat valmentajat tai vanhemmat ja pelaajat, jotka sieltä nousee. Niin sitten se, että me saadaan pidettyä se harrastetason toiminta siinä. Siinä on aina sellainen kohta missä moni sitten miettii, että tästä kun lähtee noi parhaat pois niin mitähän me muuten tehdään?... Me varmistetaan, että se harrastetoiminta saa jatkoa eikä ole pelaajamääristä kiinni, mutta ehkä niistä aktiivisista vapaaehtoisista." (H6)

Myös muut haastateltavat toivat esiin harrasteryhmät ja tasojoukkueet keinona drop out -ilmiön ehkäisyyn. Harrasteryhmiin ja niin sanottuihin "höntsäjoukkueisiin" on haastateltavien mukaan riittänyt kysyntää. Suurin osa haastateltavista lisäksi mainitsi, että joukkue toiminnassa lapset ja nuoret jaetaan yleisesti tasojoukkueisiin. Tasojoukkueissa yleensä samassa lasten ja nuorten ikäluokassa on useampia joukkueita, joista osa eli "ykkösjoukkueet" ovat tavoitteellisempia kuin toiset eli "kakkosjoukkueet". Tällä on pyritty ratkaisemaan lasten ja nuorten kilpailuhalun eroavaisuuksia.

"Eli vähän nää tasojoukkueet on aina semmoisia kyseenalaisia, että voiko niitä olla nykyään vai ei. Mutta se on vaan tosiasia, että jos on tosi kova kilpailuvietti ja sä olet tavoitteellinen, urheilijaksi tavoitteleva. Niin ei sitten tule mitään jos sä oot tavallaan semmoisten kanssa mikä käy vähän silloin tällöin. Niin se on mahdottomuus yhdistää sitä tietyllä lailla. Niin siksi tarjotaan sinne sen ikäiseen asti. Ainakin meillä olisi kaksi joukkuetta, että meillä oli just se kilpailu ja sitten on se harraste. Ja molemmat voi käydä heti pelaamassa ja nehan voi liikkua nykyään siellä väleissä että, on mahdollista myöskin vaihtaa." (H5)

"Me ollaan onnistuttu nyt viime vuosina siinä, että meillä on tullut niitä kolmosjoukkueita ja nelosjoukkueita, mitkä ei ole sitten vaatinut niin paljon. Niin se on mahdollistanut moneille jatkon." (H6)

Haastateltavista kaikki korostivat kohtuullisia harrastamisen hintoja osana drop out -ilmiön ehkäisyä. Haastateltavat kertoivat urheiluseuran tavoittelevan matalia harrastamisen kustannuksia, jotta lasten ja nuorten kynnys aloittaa harrastaminen olisi mahdollisimman matala. Hinnat kuitenkin nousevat hieman lasten ja nuorten kasvaessa ja urheiluseurat pyrkivät erityisesti siihen, että kukaan ei joutuisi lopettamaan harrastusta kalliin hinnan vuoksi.

”Se meidän idea on ollut tässä nuorten toiminnassa hyvin pitkälle se, että nää kausimaksut on todella alhaisia. Elikkä kynnyksellä harrastaa on todella matala.” (H1)

Kaikki haastateltavat mainitsivat, että urheiluseura tarjoaa erilaisia tukimuotoja harrastuskustannusten maksamiseen tarvitseville. Urheiluseurojen tukimuodot perustuvat pääasiassa yksityisten yritysten lahjoituksiin sekä urheiluseuran omiin tuottoihin. Vähävaraiset tai tukea tarvitsevat perheet voivat hakea urheiluseuralta tukea kausimaksujen tai esimerkiksi pelimatkojen kustannusten kattamiseen. Haastateltavat pitivät urheiluseuran tuki- ja sponsorointijärjestelmiä tärkeänä ja merkityksellisenä osana toimintaa. Osa haastateltavista korosti, että nykypäivänä tukea tarvitsee yhä useampi, mutta yritysten lahjoitusten saanti on vähentynyt tai vaikeutunut.

”Meillä on sellainen käytäntö meidän seurassa, että voi hakea tällaista harrastustukea eli helpotusta kausimaksuihin. Ja se määrä mitä niitä tukihakemuksia tulee kasvaa ihan koko ajan. On ihmisillä vähemmän tavallaan rahaa käytettävissä tähän harrastukseen. Me ollaan sitten taas yritetty niin, että kukaan ei sen takia ainakaan lopettaisi. Tähän asti ollaan pysytty niitä helpotuksia antamaan ja yritetään kerätä yrityksiltä tähän mahdollisesti tukea. Ja silleen, että saataisiin sitä summaa vielä nostettua.” (H3)

”Meillä on olemassa tukirahasto. Mutta tosi vähän viime vuosinakin sinne on tullut lahjoituksia, että ne on hyvin pieniä ollut ne mitä me voidaan taloudellisesti sitten tukea. Mutta siinä vaiheessa se harrastuksen hintakin muuttuu paljon kovemmaksi ja muuta. Mutta tosi vähän se on siihen nähden, että niitä avuntarvitsijoita olisi aika paljonkin sitten siinä. Että sekin on yksi syy siihen sitten, että niitä pelaajia lopettaa.” (H4)

Osa haastateltavista myös totesi, että urheiluseuralla ei ole konkreettisia toimia tai oikeita vastauksia drop out -ilmiön ehkäisemiseksi. Nämä haastateltavat korostivat yleisesti urheiluseuran laadukasta toimintaa ja harrastajien kiinnipitämistä eri tavoin urheiluseuran toiminnassa.

”Tuo on tosi paha asia, vaan tietäisi, että mitä sitten niille tekisi jotka haluavat lopettaa tai ovat lopettamassa. Että ei ole kyllä ainakaan mulla ei ole mitään viisasta vastausta siihen.” (H1)

”Varmasti yritetään pitää kiinni kaikista pelaajista ja kohdellaan kaikkia hyvin. Sitten se, miten siinä onnistutaan, niin sitten se aika näyttää.” (H2)

Kysymys drop out -ilmiön ehkäisyn toimista koettiin osaltaan haasteelliseksi: seuramatkat tekevät eri tavoin töitä harrastajien sitouttamiseksi, mutta urheiluseuroilla ei ollut selkeää rakennetta tämän toteuttamiseen. Puolet haastateltavista näki, että drop out -ilmiön ehkäisyn keskeisessä roolissa on tavoitteellisen pelaajapolun rinnalle rakennettu harrastajapolku. Kuitenkin harrastajapolku ei ole yhtä selkeästi rakennettu kuin pelaajapolku, ja sen toiminta on riippuvaista tietyistä henkilöistä tai hankkeiden jatkuvuudesta.

4.2.2.3 Toimijoiden erilaiset roolit drop out -ilmiössä

Keskusteluissa drop out -ilmiöstä haastatteluista nousi esiin eri tahojen roolit, jotka linkittyvät ilmiöön ja sen ehkäisyyn. Haastateltavat mainitsivat niin urheiluseuran, valmentajan, vanhempien, lajiliiton kuin laajemmin yhteiskunnan

roolin drop out -ilmiössä. Haastateltavat kokivat urheiluseurojen roolin drop out -ilmiössä suureksi useista eri syistä.

Usea haastateltava nosti esiin lasten ja nuorten vanhemmat, jotka vaikuttavat harrastamiseen. Kuten aiemmin todettiin, haastateltavien mukaan nykypäivänä vanhemmat vaativat urheiluseuran toiminnalta ammattimaisuutta sekä laadua vastineeksi rahoilleen. Tämä johtaa usein kilpailullisuuden lisääntymiseen, mikä saattaa olla ristiriidassa harrastavan lapsen ja nuoren tavoitteiden kanssa. Haastateltavat kokivat, että lasten vähemmän tavoitteellinen harrastaminen voi olla vanhemmille vaikeampaa hyväksyä kuin itse harrastavalle lapselle tai nuorelle. Lisäksi harrasteryhmät ja vähemmän tavoitteellinen toiminta mielletään vähemmän laadukkaaksi. Haastateltavat näkivät, että urheiluseurojen rooli on tukea lasten vanhempia ja löytää yhdessä harrastavalle pelaajalle oikea polku.

”Monesti tässä on, että vanhemmat saattaa olla kunnianhimoisempia kuin ne lapset. Vanhemmillekin tulee monesti yllätyksenä, että kun se lapsi sanoo, että en mä halua enää, että mä lopetan. Sitten se on vähän semmoista ”no totta kai sä haluat” tai jotenkin tällaista. Ja sitten ne ei halua, että se siirtyisi siihen harrasteryhmään... Nää on oikeasti vanhemmilla monesti vaikeata näissä jutuissa. Ja siinäkin me koetaan tavallaan, että se meidän roolikin olisi vähän kasvattaa niitä vanhempiakin siihen, että tehdään se sillä tavalla, että vaikka se siirtyisi sinne harrasteryhmään, niin sulla olisi vielä mahdollisuus ja polku... Muuten siinä helposti käy, että sitten ne heittää hanskat tiskiinkin. Että koska eihän sen tarvitse olla, että vaikka sitä tehtäisiin vähemmän, niin kun tehdään niin voidaan tehdä laadukkaasti. Mutta nykyäänhän se mielletään silleen, että se on sitten semmoista höntsiä.” (H3)

Osa haastateltavista korosti myös valmentajan keskeistä roolia harrastuksessa ja sen päättymisen ehkäisemisessä. Valmentajat ovat vanhempien tavoin useissa tapauksissa tavoitteellisia ja kilpailullisia toiminnassaan. Haastateltavat näkevät urheiluseurojen roolin tärkeänä myös valmentajien tukemisessa. Seurojen tulisi tukea valmentajia, jotta he voivat tunnistaa erilaiset toimintatavat sekä yksilön tavoitteet ja halut harrastamisen eri tasoilla.

”Osalla on kauhea kilpailuvietti siis se on ihan järkyttävää. Ja on tosi hyvä, että siellä on olemassa kakkosvalmentajana semmoisia kenellä ei olekaan sitä. Että ehkä tärkeää olisi se että miten me saataisiin siinä kohtaa nähtyä se ryhmän koko. Että ok, meillä on tämä verran porukkaa. Nää on semmoisia mitkä haluaa harrastaa ja käy säännöllisesti. Ja nää on semmoisia, mitkä tähtää sinne huipulle kilpailemaan. Niin miten me pystyttäisi molemmille tarjoamaan sitä mahdollisuutta.” (H5)

”Meidän pitäisi pystyä tarjoamaan paljon joustavampaa toimintaa siinä vaiheessa. Että valmentajakin osaisi sitten asennoitua, että ei se ole niin väliäkään täällä aina. Että annetaan nyt sitä helpotusta ja sitten kuitenkin pysyvät siinä mukana. Että tässä on ehkä vähän valmentajillakin vanhakantaisia ajattelumalleja. Että nykyään nuorilla on niin paljon kaikkea muutakin ja siitä täytyy vaan osata kilpailla siitä heidän ajastaan tietyllä tavalla ja rakentaa se toiminta sellaiseksi että he kokee mielekkääksi edelleen pysyä siinä.” (H3)

Osa haastateltavista toi esiin, että urheiluseurojen profiloituminen kilpailulliseksi seuraksi vaikuttaa urheiluseurojen rooliin ja drop out -ilmiöön. Profiloituminen vaikuttaa siihen, että urheiluseuraan liittyvät henkilöt mieltävät toiminnan tavoitteelliseksi ja kilpailulliseksi. Tämän seurauksena osa urheiluseuroista kokee, että heidän toimintansa kuuluu olla profiilin mukaista.

”Tavallaan, kun puhutaan siitä drop out -ilmiöstä, niin mä itse näen meidän seurassa, että me ollaan niin profiloitunut tavallaan jo kilpaseuraksi. Että meillä tavallaan se toiminta aina on ollut hyvin kilpailullista. Niin tavallaan ehkä sitten meillä se dropout on tietysti ollut kanssa isoa. Mutta se ei ehkä ole ollut niin isoa sitten kun monessa muussa. Koska se kilpailullinen leima on ollut jo sieltä vähän nuoremasta lähtien. Tavallaan se tietty asia siellä on luonnollista.” (H4)

Usea haastateltava korosti yhteistyötä eri tahojen, kuten muiden urheiluseurojen kanssa. Osa haastateltavista mainitsi, että saman lajin urheiluseurat tekevät paljon hyvää yhteistyötä onnistuneen pelaajapolun rakentamiseksi. Kuitenkin osa haastateltavista korosti, että erityisesti eri lajien urheiluseurat eivät tee yhteistyötä. Tämä vaikuttaa drop out -ilmiöön ja sen ehkäisyyseen. Haastateltavat mainitsivat, että urheiluseurojen yhteinen tavoite tulisi olla liikuttaa lapsia ja nuoria mahdollisimman monipuolisesti. Yhteistyön puute tekee siitä haasteellista ja lisää useita lajeja harrastavien lasten ja nuorten kuormaa. Lisäksi yhteistyön puute ohjaa yhä vahvemmin siihen, että lapset ja nuoret joutuvat valitsemaan yhden lajin ja erikoistumaan aikaisiin.

”Meillä ei ole mitään yhteistyötä lajirajojen ulkopuolella. On juteltu niistä ja kaikista muista jutuista, mutta aina siellä joku seura lähtee sekoilemaan. Ei tää, että se jää siihen puheen asteelle. Että jos me halutaan nuoria ja lapsia liikuttaa, niin meillä pitäisi olla enemmän yhteistyötä. Meilläkin on niin paljon esimerkkejä siitä, että pelaaja joka pelaa kahta lajia tulee tämmöinen ylimenokausi, että molemmat lajit on vähän päällä. Ja meidän valmentaja soittaa toisen lajin valmentajalle ja kysyy siellä sitten vähän, että meillä on tänään fysiikassa nopeus niin onko pelaajan pakko tulla siihen teidän fysiikkaan. Kun on illalla sielläkin nopeus, mitä tehdään. Niin siellä ollaan, että ei meidän treeniä voi jättää välistä, että jättäkää sitten ennemmin siellä teidän treeni.” (H4)

Suurin osa haastateltavista kuvasi urheiluseurojen roolia drop out -ilmiössä ja sen ehkäisemisessä erityisen tärkeäksi. Haastateltavat korostivat, että urheiluseurojen rooli on yleisesti tärkeä lasten ja nuorten liikuttamisen näkökulmasta. Suurin osa haastateltavista oli drop out -ilmiön lisäksi huolissaan yleisesti liikuttamisen vähenemisestä ja liikuntataitojen heikkenemisestä lapsilla. Haastateltavat näkivät urheiluseuratoiminnassa potentiaalia kehitykselle ja tunnistivat, että yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi tarvitaan yhteistyötä ja muutosta.

”Pitäisi varmaan yleisesti ottaen urheiluseuroissa vähän enemmän miettiä sitä omaa toimintaa. Itsekin huomaa, että mä oon ollut tässä tosi kauan ja helposti käy niin, että mäkin vaan ajattelen aina sitä, että no aina on tehty näin, että tehdään edelleenkin. Ja sitten se on hyvä, kun on tullut jotain uusia nuorempia tähän mukaan niin saa vähän erilaisia vaikutteita... Tavallaan toivoisin, että kaikki vähän avaisi ehkä enemmän silmiään, että ei tarvitse aina vaan tehdä niitä huippuja. Että yritetään vähän laajentaa sitä ja saada ne pysymään liikunnassa. Koska kyllähän se huolestuttavaa on tällä hetkellä tää lasten ja nuorten liikkuminen. Että melkein urheiluseuran ulkopuolella ei tapahdu mitään.” (H3)

Haastateltavat pitivät urheiluseurojen roolia drop out -ilmiössä suurena, koska ulkopuoliset tahot ovat osaltaan siirtäneet vastuuta urheiluseuroille. Suurin osa haastateltavista kertoi, että lajiliitolta ei tule suoria ohjeistuksia drop out -ilmiöön tai sen ehkäisyyseen liittyen. Yksi haastateltavista piti Olympiakomitean tähtiseurajärjestelmää hyvänä keinona, kun taas osa totesi lajiliiton ajoittain herättävän keskustelua erilaisten matalan kynnyksen kampanjoiden ja toimien avulla.

Kuitenkin useat haastateltavat toivoivat selkeämpiä malleja matalan kynnyksen sekä lasten ja nuorten toiminnalle. Haastateltavat totesivat, että lajiliittojen ohjeistukset painottuvat enemmän tavoitteelliseen toimintaan, kuten maajoukkue-toimintaan, ja harrastetoiminta on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tämä lisää osaltaan seurojen itsenäistä roolia drop out -ilmiössä.

”Seurojen vastuulla tosi paljon on. Että tää tähtiseura konsepti on hyvä keino tavallaan yhdistää ja saada neuvoa. Ja siellä on kontaktihenkilö mistä pystyy saamaan apua. Mutta kyllä seurat toivoo junioritoimintaan selkeitä malleja.” (H5)

”Sieltä (lajiliitolta) aina tulee niitä, että puhutaan siitä matalan kynnyksen harrastamisesta, että sitä pitää olla ja sitä pitää järjestää.” (H4)

Kuten sitaatista ilmenee, osa haastateltavista mainitsi, että lajiliitot toivovat urheiluseuroilta matalan kynnyksen toimintaa. Haastateltavien mukaan tätä odotetaan, vaikka konkreettisia keinoja ei välttämättä tarjota urheiluseuroille. Ainoastaan yksi haastateltava toi esiin lajiliiton kehitteillä olevan laatujärjestelmän muutoksen, jossa yhtenä kriteerinä on harrastajien pitovoima. Haastateltavan mukaan laatujärjestelmä ei tässä vaiheessa tunnista harrastajien eri syitä harrastuksen päättymiselle, kuten lajin vaihtoa toiseen seuraan. Urheiluseura pitää juuri eri lajien välistä yhteistyötä tärkeänä lasten ja nuorten monipuoliselle harrastamiselle, mikä saattaa olla laatujärjestelmän rakentamisessa haaste.

Suurin osa haastateltavista painotti liikkumattomuuden haasteita yhteiskunnassa, ja erityisesti lapsilla sekä nuorilla. Haastateltavat yhdistivät vahvasti liikkumattomuuden haasteet drop out -ilmiöön. Osa haastateltavista korosti, että tulevaisuuden huolenaiheena on, että lapset eivät aloita harrastamista seuroissa. Haastattelussa korostui yhteinen näkemys siitä, että niin drop out -ilmiön ehkäisyssä kuin yleisesti liikkumattomuuden haasteeseen vastaamisessa korostuu koko yhteiskunnan yhteistyö. Haastateltavat toivoivat, että keskustelua liikkumattomuuden haasteisiin vastaamisesta ja eri tahojen rooleista lisättäisiin. Osa haastateltavista nosti esiin, että koronapandemia osaltaan kiihdytti ja aloitti keskustelua.

”Kun me puhutaan siitä urheilun drop outista, niin se on ehkä mun mielestä jopa väärä termi. Että se on se liikkumattomuus, kumminkin se isoin juttu. Ja mun mielestä se on yhteiskunnan tehtävä, että meillä on puitteet kunnossa.” (H4)

”Kyllä me koetaan, että se meidän rooli on oikeasti tässä vaiheessa tärkeä. Meidän pitää olla enemmän ymmärtäväisempiä kuin mitä ehkä on oltu, että tähän on nyt joutunut heittäämään. Toi korona oli siinä mielessä pysäyttävä, että oikeasti tätä piti alkaa miettimään.” (H3)

Haastatteluaineiston perusteella urheiluseurojen rooli drop out -ilmiössä on itsenäinen ja suuri. Urheiluseurojen rooli linkittyy vahvasti muihin toimijoihin ja niiden tukemiseen, kuten vanhempien ja valmentajien ajatusmallien sekä toimintatapojen kehittämiseen. Lisäksi haastateltavien mukaan urheiluseurat ovat saaneet yhteiskunnalta ja liikuntajärjestöiltä, kuten lajiliitoilta, epäselvän roolin toteuttaa matalan kynnyksen toimintaa sekä drop out -ilmiön ehkäisyä. Haastatteluaineiston perusteella roolit drop out -ilmiön ehkäisyssä ovat epäselvät ja

konkreettista yhteistyötä sekä toimintatapoja ei ole määritelty. Drop out -ilmiön ehkäisy sekä konkreettiset toimet ovat vahvasti liitoksissa yksittäiseen urheiluseuraan ja sen mahdollisuuksiin ja halukkuuteen toteuttaa toimia.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI

5.1 Teoreettiset johtopäätökset

Tämän pro gradu -tutkimuksen tavoitteena on tarkastella ja lisätä ymmärrystä liikunnan drop out -ilmiöstä eli liikuntaharrastuksen päättymisestä murrosiässä. Tutkimuksessa ilmiötä tarkastellaan yksilöiden eli murrosiässä harrastuksen loppuneiden henkilöiden sekä organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien näkökulmasta. Tutkimustavoitteen saavuttamiseksi asetettiin kaksi päätutkimuskysymystä: ”Miten yksilöt kokevat liikuntaharrastuksen päättymisen ja kuinka he kuvaavat päättymisprosessin?” sekä ”Kuinka urheiluseurat kuvaavat sidosryhmien roolia toiminnassaan ja drop out -ilmiössä? Kuinka he kuvaavat ja käsittelevät drop out -ilmiötä?”. Seuraavaksi esitellään tutkimuksen teoreettisia johtopäätöksiä tarkastelemalla ensin ensimmäistä tutkimuskysymystä ja sen jälkeen toista tutkimuskysymystä, ja niiden pohjalta esiintyneitä tutkimustuloksia. Tämän jälkeen esitellään koko tutkimukseen perustuvat johtopäätökset ja pohdinnat.

5.1.1 Yksilötason havainnot

Tutkimuksen ensimmäinen tutkimuskysymys on ”Miten yksilöt kokevat liikuntaharrastuksen päättymisen ja kuinka he kuvaavat päättymisprosessin?”. Tutkimuskysymyksen tavoitteena oli syventyä yksilöiden kokemuksiin liikunnan drop out -ilmiöstä ja seuraharrastamisen päättymisestä. Yksilöiden kokemukset liikuntaharrastuksen päättymisestä murrosiässä olivat henkilökohtaisia ja erilaisia, mutta sisälsivät yhteisiä piirteitä laajoissa kokonaisuuksissa. Haastatteluaineistosta laajoiksi kokonaisuuksiksi tunnistettiin yksilöiden elämäntilanne, päätösprosessi, taitotaso ja pätevyyden tunne, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä harrastamisen päättymisen moniulotteisuus. Lisäksi tuloksissa tarkasteltiin

yksilöiden harrastuksen jälkeistä aikaa sekä taustoittavia seuraharrastuksen merkityksiä.

Yksilöt kokivat murrosiän elämäntilanteen erityisen kuormittavaksi. Elämäntilanteeseen liitettiin vahvasti ajanpuute, joka syntyi kouluun ja harrastukseen käytettävän ajan lisääntymisestä. Ajanpuute on tunnistettu myös tutkimuskirjallisuudessa yksittäiseksi rakenteelliseksi tekijäksi, joka vaikuttaa harrastuksen päättymiseen (ks. Crane & Temple, 2015; Fraser-Thomas ym., 2008; Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020). Esimerkiksi Persson ym. (2020) toteavat tutkimuksessaan ajanpuutteen aiheuttavan murrosiässä nuorille tilanteen, jossa he joutuvat valitsemaan koulun ja liikuntaharrastuksen välillä. Lisäksi tässä pro gradu -tutkimuksessa yksilöt liittivät elämäntilanteeseen kiinnostuksen viettä vapaa-aikaa organisoimattomasti, harrastusten ulkopuolisten kavereiden kanssa. Myös tutkimuskirjallisuudessa on tunnistettu useita muita nuorten vapaa-ajantottotapoja (ks. Blomqvist ym., 2023; Crane & Temple, 2015; Kokko ym., 2018; Persson ym., 2020; Vehmas, 2015). Yksilöiden haastattelut korostivat toivetta organisoimattomalle vapaa-ajalle, sillä harrastamisesta muodostui murrosiässä koulun tavoin velvollisuus. Tämän pro gradu -tutkimuksen tulosten mukaan murrosiän elämäntilanne on nuorille kuormittava, ja johtaa valintaan vapaa-ajan, koulun ja seuraharrastamisen priorisoinnista. Yksilöt pyrkivät priorisoimaan kuormittavassa elämäntilanteessa asioita, jotka tuottavat positiivisia tunteita, jolloin seuraharrastus saatetaan vaihtaa muuhun organisoimattomaan tekemiseen.

Yksilöt korostivat kertomuksissaan riittämätöntä taitotasoa ja pätevyyden tunnetta. Tämä muodostui vahvaksi yksittäiseksi teemaksi harrastuksen päättymisen prosesseissa ja kertomuksissa. Taitotaso ja pätevyyden tunne esiintyy liikunnan drop out -tutkimuksissa ja se usein luokitellaan yksilölähtöiseksi tekijäksi (ks. Crane & Temple, 2015). Tässä tutkimuksessa yksilöt liittivät riittämättömän taitotason tunteeseen valmentajan toiminnan ja harrastuksen aloittamisen myöhemmin kuin muut. Tunne omasta heikosta taitotasosta oli kehittynyt pitkän aikavälin kuluessa ja yksilöt eivät kyseenalaistaneet sitä. Useat tutkimukset ovat vahvistaneet käsitystä siitä, että tunne riittämättömästä taitotasosta ja pätevyydestä johtaa negatiivisiin tunteisiin harrastamisesta sekä näin ollen työntää sen päättymiseen (ks. Crane & Temple, 2015; Murphy ym., 2018; Persson ym., 2020; Tiirikainen & Konu, 2013; Weiss & Williams, 2004). Aiemmat tutkimukset eivät ole kuitenkaan syventyneet siihen, mihin yksilöiden tunne riittämättömästä taitotasosta ja pätevyydestä perustuu. Tähän tämän pro gradu -tutkimuksen tulokset antoivat uudenlaisen näkökulman.

Yksilöiden kuvaukset harrastuksen päättymisestä ja sen prosessista olivat moniulotteisia, mutta yhteisinä piirteinä esiintyi harrastuksen päättymistä edeltänyt laukaiseva tekijä sekä päättymisen luonnollisuus. Yksilöiden kertomuksissa korostui viisi yksittäistä päättymisen laukaisevaa tekijää: loukkaantuminen, lukioon pääsy, joukkueen toiminnan päättymisen, juniorivuosien päättymisen sekä kilpailullisuus. Vaikka tuloksissa esiintyneitä yksittäisiä tekijöitä on tunnistettu myös tutkimuskirjallisuudessa, yksilöiden päätöksentekoprosessit eivät ole korostuneet liikunnan drop out -ilmiön yhteydessä. Tutkimukset ovat todenneet yhteyden liikuntaharrastuksen päättymisen sekä loukkaantumisen (ks. Parkkari ym., 2019; Persson ym., 2020) sekä kilpailullisuuden (ks. Aira ym., 2013; Myllyniemi & Berg, 2013; Persson ym., 2020) välillä. Lisäksi tutkimukset ovat tuoneet

esiin koulun vaikutuksen harrastuksen päättymiseen ja lisääntyneeseen ajanpuutteeseen. Useissa tutkimuksissa todetaan, että prosessit yksittäisten tekijöiden taustalla ovat epäselviä ja tutkimustietoa on liian vähän (ks. Crane & Temple, 2015). Tämän tutkimuksen perusteella harrastus päättyy usein murrosiässä luonnollisesti, kun yksittäinen tekijä laukaisee lopullisen päätöksen lopettamisesta. Harrastuksen päättäminen koetaan murrosiässä yleisesti helpommaksi ja luonnollisemmaksi kuin sen jatkaminen.

Yhteenkuuluvuus ja identiteetti muodostivat vahvan kokonaisuuden yksilöiden harrastuksen päättymisen kertomuksissa. Joukkueessa esiintyvä yhteenkuuluvuus ja harrastukseen liittyvä identiteetti nousivat tuloksissa merkitykselliseksi erityisesti harrastuksen jatkumisessa, mutta myös sen päättymisessä. Liikunnan drop out -ilmiön tutkimukset korostavat joukkueen ja kavereiden merkityksellisyyttä sosiaalisina tekijöinä harrastuksen päättymisessä (ks. Persson ym., 2020; Tiirikainen & Konu, 2013). Tämä pro gradu -tutkimus kuitenkin vahvisti laajempaa näkemystä siitä, että murrosiässä lapset ja nuoret ovat herkässä vaiheessa identiteetin rakentumisen kannalta (ks. Bruner ym., 2017). Tämä identiteetin rakentuminen ja tärkeys kuulua johonkin ryhmään korostuu murrosiän tutkimuskirjallisuudessa, mutta ei esiinny vahvasti drop out -ilmiön tutkimuskirjallisuudessa. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että yksi merkittävimmistä kokonaisuuksista murrosiän harrastustoiminnassa on yksilön tunne yhteenkuuluvuudesta ja positiivisesta identiteetistä. Yhteenkuuluvuus ja identiteetti pitivät yksilöitä tiukasti kiinni harrastuksessa, ja kun nämä tekijät alkoivat horjua, myös harrastuksen asema heikkeni.

Harrastuksen päättymisen kertomukset tukevat tutkimuskirjallisuuden käsitystä siitä, että drop out -ilmiö on moniulotteinen kokonaisuus (ks. Aira ym., 2013; Crane & Temple, 2015; Persson ym., 2020). Yksilöiden tarinat olivat henkilökohtaisia ja niihin liittyi useita erilaisia yksittäisiä tekijöitä. Huomioitavaa tämän pro gradu -tutkimuksen tuloksissa oli, että yksilöt kokivat ettei harrastamisen lopullista päättymistä olisi voinut ehkäistä. Harrastuksen päättäminen oli rakentunut pitkä aikavälin kuluessa ja lyhyen aikavälin keinot eivät olisi riittäneet sen ehkäisemiseen. Drop out -ilmiön tutkimuksissa keskitytään usein harrastuksen taustalla vaikuttaviin yksittäisiin tekijöihin, ja konkreettiset ilmiön ehkäisytoimet ovat jääneet taustalle (ks. Crane & Temple, 2015; Persson ym., 2020). Tämän tutkimuksen tulokset korostavat pitkäjänteisen ennaltaehkäisyä ja harrastukseen sitouttavien tekijöiden merkitystä. Kun yksilöiden harrastamisen kokonaisuus on mieluisa ja sitouttavien tekijöiden määrä on suurempi kuin työntävien, harrastaminen jatkuu. Jos negatiivisia tekijöitä kertyy liikaa tai liian nopeasti, harrastaminen päättyy.

Useista liikunnan drop out -ilmiön tutkimuksista poiketen, tässä pro gradu -tutkimuksessa tarkasteltiin myös yksilöiden seuraharrastamisen jälkeistä aikaa ja liikunnan osallisuutta elämässä. Yksilöille oli rakentunut seuraharrastamisen myötä liikunnallinen identiteetti, mikä näyttäytyi nykypäivänä liikunnan terveysvaikutuksien ymmärtämisellä sekä omaehtoisena liikkumisena. Yksilöt tunnistivat siis seuraharrastamisen positiivisen vaikutuksen nykypäivän liikkumiseen, mikä on myös tutkimuskirjallisuudessa vahvistettu (ks. Eime ym., 2013; Howie ym., 2016). Kuitenkin murrosiässä harrastamisen jälkeen yksilöillä esiintyi tauko säännöllisestä liikkumisesta. Tutkimusten mukaan seurassa

säännöllisesti harrastavat täyttävät useammin kansallisen liikuntasuosituksen kuin muut (Blomqvist ym., 2023, 85). Tulosten perusteella voidaankin pohtia, kuinka kriittinen tauko säännöllisestä liikkumisesta on murrosiässä oleville lapsille ja nuorille.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehityksessä hyödynnettiin suomalaista ja kansainvälistä tutkimustietoa liikunnan drop out -ilmiöstä. Teoreettinen viitekehitys rakennettiin liikunnan drop out -ilmiön tutkimuksissa usein sovelletun vapaa-ajan rajoitusten teorian mukaan (ks. Crawford & Godbey, 1987). Esimerkiksi Crane ja Temple (2015) ovat käyttäneet systemaattisessa katsauksessaan jaottelua harrastuksen päättymisen syistä yksilölähtöisiin, sosiaalisiin ja rakenteellisiin tekijöihin. Tämän pro gradu -tutkimuksen tulokset tukevat tutkimuskirjallisuuden käsitystä siitä, että yksilöiden harrastuksen päättymisessä esiintyy niin yksilölähtöisiä, sosiaalisia kuin rakenteellisia tekijöitä. Crane & Temple (2015) toteavat systemaattisessa katsauksessaan yksilölähtöisten tekijöiden olevan harrastuksen päättymisessä merkittävimpiä. Lisäksi he toteavat sosiaalisten tekijöiden olevan yksilölähtöisten tekijöiden jälkeen merkityksellisimpiä ja rakenteellisten tekijöiden olevan vähiten merkityksellisiä.

Tämän tutkimuksen tulokset eivät kuitenkaan tue yksiselitteistä jaottelua ja arvotusta tutkimuskirjallisuudessa käytettyjen yksilölähtöisten, sosiaalisten ja rakenteellisten tekijöiden osalta. Tässä pro gradu -tutkimuksessa harrastuksen päättymistä murrosiässä tarkasteltiin yksilölähtöisesti ja tuloksia analysoitiin teoriasidonnaisesti. Tutkimuksen tulokset muodostuivat laajoiksi kokonaisuuksiksi, jossa yksilölähtöiset, sosiaaliset ja rakenteelliset tekijät esiintyvät päällekkäin. Yhtenä keskeisenä tutkimustuloksena voidaan siis pitää sitä, että yksilöiden kokemukset harrastuksen päättymisestä ja prosessista eivät muodostuneet tutkimuskirjallisuuden mukaiseen jaotteluun.

5.1.2 Organisaatiotason havainnot

Tutkimuksen toinen tutkimuskysymys koostui kahdesta toisiaan tukevasta kysymyksestä, joita ovat ”Kuinka urheiluseurat kuvaavat sidosryhmien roolia toiminnassaan ja drop out -ilmiössä? Kuinka he kuvaavat ja käsittelevät drop out -ilmiötä?”. Toisen tutkimuskysymyksen tavoitteena oli laajentaa yksilöön keskittyvä liikunnan drop out -ilmiön tarkastelu koskettamaan myös organisaatioita eli urheiluseuroja. Lisäksi tavoitteena oli soveltaa sidosryhmäajattelua urheiluseurojen sekä drop out -ilmiön tarkastelussa.

Urheiluseurojen sidosryhmien kuvauksissa korostuivat sidosryhmien erilaiset intressit sekä sidosryhmien asettamat paineet toiminnalle. Urheiluseurojen johtajat tunnistivat sidosryhmiksi kirjallisuusosiossa esitetyt kahdeksan sidosryhmää (kuvio 1): asiakkaat, työntekijät, vapaaehtoiset, julkishallinto, media, sponsorit ja paikallisyhteisö. Lisäksi urheiluseuran tärkeäksi yksittäiseksi sidosryhmäksi nostettiin harrastavan lapsen vanhemmat, mikä ei korostu urheiluseurojen sidosryhmiä koskevassa tutkimuskirjallisuudessa (ks. Ivašković ym., 2022; Mendizabal, 2020; Miragaia ym., 2017). Kuten urheiluseurojen sidosryhmätutkimuksissa, myös tässä tutkimuksessa useat sidosryhmät koettiin organisaation kannalta kriittiseksi ja niiden luokittelu oli haasteellista (ks. Carroll, 1991; Drucker, 1992; Preston & Sapienza, 1990).

Urheiluseurojen johtajat kokivat sidosryhmien päämäärät eli intressit erilaisiksi sekä osittain ristiriitaisiksi. Sidoryhmien tutkimuskirjallisuudessa on tunnistettu, että sidoryhmien intressit voivat näyttäytyä niin oikeudellisina kuin moraalisisina vaatimuksina (Carroll, 1991, 41; Carroll & Näsi, 1997, 47). Tämän pro gradu -tutkimuksen tulokset tukevat tätä käsitystä. Toimijat, kuten asiakkaat eli urheiluseuran jäsenet ja vanhemmat, sponsorit ja julkishallinto, koettiin vahvasti taloudellisesti sidonnaiseksi. Taloudellinen sidonnaisuus urheiluseuraan asetti oikeudellisia vaatimuksia erilaisten lainvoimaisten sopimusten myötä. Lisäksi osan sidoryhmien, kuten lajiliittojen, vapaaehtoisten ja työntekijöiden, intressit linkittyvät vahvasti urheiluseuran toiminnan toteuttamiseen. Urheiluseuran johtajat kokivat, että lähes kaikki sidoryhmät asettavat moraalisia vaatimuksia urheiluseuralle. Nämä näyttäytyvät matalan kynnyksen toiminnan, kaikkien liikuttamisen ja laadukkaan toiminnan järjestämisen vaatimuksina. Sidoryhmätutkimuksen mukaan moraaliset vaatimukset linkittyvät yhteiskunnassa muodostuneeseen käsitykseen eettisestä ja oikeudenmukaisesta toiminnasta (Carroll & Näsi, 1997, 47) eli tässä tapauksessa käsityksestä urheiluseurojen toiminnan perimmäisestä tarkoituksesta.

Sidoryhmien intressit koettiin ristiriitaisiksi niin keskenään kuin yksittäisten sidoryhmien sisällä. Sidoryhmäajattelussa on tunnistettu sidoryhmien intressien ristiriitaisuus, ja siitä syystä sidoryhmäjohtamista pidetään organisaatiolle erityisen tärkeänä (Frooman, 1999, 193; George, 2003, 40; Jones ym., 2007, 137). Sidoryhmien intressit jakautuivat karkeasti matalan kynnyksen toimintaan sekä ammattimaiseen tavoitteelliseen toimintaan. Tämä vastakkainasettelu on tunnistettu myös muissa urheiluseurojen sidoryhmätutkimuksissa (ks. Breitbarth & Harris, 2008; Kern ym., 2012; Ivašković, 2019). Urheiluseuran johtajien mukaan erityisesti julkishallinto sidoryhmänä asettaa seuroille vaatimuksia matalan kynnyksen toiminnasta ja kaikkien kansalaisten liikuttamisesta. Sen sijaan lajiliittojen vaatimukset linkittyvät pääosin tavoitteelliseen huippu-urheiluun tähtäävän toiminnan kehittämiseen, vaikka myös moraalisia vaatimuksia matalan kynnyksen toiminnalle on asetettu. Harrastavien lasten ja nuorten vanhemmat puolestaan vaativat urheiluseuran toiminnalta laatua ja ammattimaisuutta, vaikka edellyttävät myös matalan kynnyksen toiminnan tavoin edullista hintaa.

Sidoryhmien rooli urheiluseurojen toiminnassa koettiin suureksi niiden asettamien paineiden ja erilaisten intressien vuoksi. Urheiluseurojen johtajat kokivat, että seuraan kohdistuvat paineet linkittyvät vahvasti taloudellisiin kysymyksiin. Taloudellinen näkökulma ja niihin linkittyvät haasteet on tunnistettu merkittäväksi tekijäksi urheiluseurojen sidoryhmätutkimuksessa (ks. Breitbarth & Harris, 2008; Ivašković, 2019; Kern ym., 2012; Misener & Doherty, 2014). Urheiluseuran johtajien mukaan seurat kohtaavat toiminnassaan taloudellisia haasteita, jotka ovat korostuneet koronapandemian jälkeen. Keskeisimpinä paineisiin liittyvinä sidoryhminä koettiin lajiliitot sekä harrastavien lasten ja nuorten vanhemmat. Molemmat sidoryhmät asettavat toiminnalle vahvoja vaatimuksia, ja lisäksi lasten ja nuorten vanhemmat eli asiakkaat ovat urheiluseurojen suurin taloudellisen tuoton lähde. Sidoryhmien asettamien paineiden ja intressien johdosta urheiluseurat tasapainottelevat taloudellisten kysymysten ja toiminnan järjestämisen kanssa. Kuten myös urheiluseurojen sidoryhmien tutkimuskirjallisuus on todennut, tämä johtaa usein urheiluseurat priorisoimaan taloudelliset

kysymykset ja niiden sidosryhmien intressit (ks. LeRoux, 2009; Miragaia ym., 2014).

Urheiluseurojen johtajat kuvasivat drop out -ilmiötä aiheena haasteelliseksi ja moniulotteiseksi, mutta tunnetuksi ilmiöksi. Drop out -ilmiö tunnistettiin osaksi urheiluseuratoimintaa ja urheiluseurojen johtajat kokivat termin tutuksi sekä osaltaan ajankohtaiseksi. Tämä tukee tutkimuskirjallisuuden käsitystä siitä, että vaikka drop out -ilmiötä on tutkittu ensimmäisen kerran jo 1970-luvulla, on aihe edelleen ajankohtainen suomalaisen liikunnan ja urheilun kontekstissa (ks. Aira ym., 2013; Rottensteiner, 2015, Tiirikainen & Konu, 2013). Drop out -ilmiö esiintyi eri urheilulajeissa eri ajankohdissa. Osa urheiluseuran johtajista pystyi tunnistamaan tietyn ajankohdan drop out -ilmiön esiintymiselle, kun taas osa tunnisti ilmiön olemassaolon yleisesti. Lisäksi osa murrosiässä lopettaneista harrastajista koettiin luonnollisena osana urheiluseuratoimintaa. Suomalaisia urheiluseuroja koskeva drop out -ilmiön tutkimustieto on vähäistä (Huhta & Nipuli 2011, 75). Myös tässä pro gradu -tutkimuksessa ilmeni, ettei urheiluseuroilla ollut drop out -ilmiön esiintymisestä numeerista tietoa, vaikka sen olemassaolo yleisesti omassa urheiluseuratoiminnassa tiedostettiin. Koronapandemia koettiin drop out -ilmiötä kiihdyttäneenä tekijänä, mitä myös tutkimuskirjallisuus tukee (ks. Vasankari ym., 2020).

Drop out -ilmiön ehkäiseminen koettiin haasteelliseksi ja urheiluseurojen toimenpiteet sen torjumiseksi olivat hajanaisia. Urheiluseurojen johtajat korostivat harrastajapolun kehittämistä, erilaisten harrasteryhmien perustamista, tasojoukkuejakoja, harrastusten hintojen pitämistä kohtuullisina sekä erilaisten tukimuotojen tarjoamista harrastusmaksuille keinoina ehkäistä drop out-ilmiötä. Urheiluseurojen johtajat kokivat erityisesti harrastusten alhaisiin hintoihin liittyvät toimet tärkeäksi, sillä harrastuskustannusten kasvu on noussut esiin myös yhteiskunnallisessa keskustelussa (ks. Puronaho, 2014). Urheiluseuroilla oli useita toimia harrastajien sitouttamiseksi, mutta toimet drop out -ilmiön ehkäisyyn olivat hajanaisia. Drop out -ilmiön ehkäisy ei ollut juurtunut osaksi urheiluseurojen konkreettista strategiaa ja toimintaa. Tämä johtui pääasiassa siitä, että toimet olivat sidoksissa erilaisiin hankkeisiin, mikä ei takaa niiden jatkuvuutta. Kuitenkin osa urheiluseurojen johtajista korosti toiminnan muuttamista niin, että esimerkiksi hyvin rakennetun pelaajapolun rinnalle rakennetaan pysyvä harrastajapolku. Useissa drop out-ilmiöön liittyvissä tutkimuksissa suositellaan juuri harrastajapolun kehittämistä ilmiön ehkäisemiseksi (ks. Aira ym., 2013).

Urheiluseurojen rooli ja vastuu drop out -ilmiössä koettiin itsenäiseksi ja suureksi. Urheiluseurojen johtajat kokivat urheiluseuran olevan vastuussa niin harrastavan lasten vanhempien kuin seuran valmentajien ajatusmalleista sekä toimintatavoista. Lisäksi urheiluseurojen johtajat kokivat urheiluseurojen roolin drop out -ilmiön ehkäisemisessä tärkeäksi, mutta osaltaan epäselväksi. Lajiliitot ja julkishallinto toivovat urheiluseuroilta matalan kynnyksen toimintaa, kaikkien kansalaisten liikuttamista sekä drop out -ilmiön ehkäisemistä ilman konkreettista taloudellista tukea tai toimintamalleja. Tutkimuskirjallisuuden mukaan urheiluseuroihin liitetään usein kasvava yhteiskuntavastuu, mitä urheiluseurojen johtajien kokemukset tukevat (ks. Babiak & Wolfe, 2006; Walters & Tacon, 2010). Tämä yhteiskuntavastuu näyttäytyy esimerkiksi seurojen roolissa yhteisön hyvinvoinnin edistämässä ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa (ks. Babiak &

Wolfe, 2006; Smith & Westerbeek, 2007; Tacon, 2010). Urheiluseurojen johtajat kokivat, että ilmiön ehkäiseminen vaatii juurtunutta yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Yhteistyön tärkeää merkitystä tukee myös tutkimuskirjallisuus (ks. Aira ym., 2013; Tiirikainen & Konu, 2013). Tällä hetkellä aiheesta keskustellaan yhdessä, mutta konkreettisia yhteistyötoimia asian edistämiseksi ei ole määritetty. Drop out -ilmiön ehkäisy on siis vahvasti liitoksissa yksittäisen urheiluseuran mahdollisuuksiin ja kyvykkyyteen toteuttaa toimia.

Tässä pro gradu -tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä sekä tutkimuksen tulosten tarkastelussa hyödynnettiin sidosryhmäajattelua. Vaikka sidosryhmäajattelua ei ole sovellettu laajasti urheilualan ja voittoa tavoittelemattomien urheiluseurojen tutkimuksissa (Miragaia ym., 2016, 116), tuki se tämän tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä. Sidoryhmäajattelun hyödyntäminen oli perusteltua, sillä urheiluseurat muiden organisaatioiden tavoin omaavat useita toimintaan vaikuttavia sidosryhmiä (ks. Anagnostopoulos, 2011; Esteve ym., 2011; Miragaia ym., 2016; Senaux, 2008). Tutkimuskirjallisuuden mukaan voittoa tavoittelemattomilla urheiluseuroilla on jopa enemmän huomioitavia sidosryhmiä kuin kaupallisilla yrityksillä (ks. Drucker, 1992). Lisäksi sidoryhmäajattelun soveltaminen drop out -ilmiön tutkimuksessa perustellaan tutkimuksen tavoitteella laajentaa yksilöön keskittyvää tarkastelua myös urheiluseuroihin ja yhteiskuntaan kokonaisuutena. Sidoryhmäajattelu perustuukin siihen, että ymmärtämällä organisaation moniulotteisia sidoryhmäsuhteita, voidaan paremmin saavuttaa organisaation haluttuja tavoitteita (ks. Carroll, 1991; Donaldson & Preston, 1995; Freeman, 1984; Savage ym., 1991). Sidoryhmäajattelu tarjosi mahdollisuuden drop out -ilmiön syvällisempään tarkasteluun ottamalla huomioon urheiluseuroihin linkittyvät moniulotteiset sidoryhmäsuhteet.

5.1.3 Teoreettinen pohdinta

Tässä pro gradu -tutkimuksessa tarkasteltiin drop out -ilmiötä harrastuksen lopettaneiden yksilöiden ja organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien kokemusten näkökulmasta. Tutkimuksen tulokset tukevat johtopäätöstä siitä, että liikunnan drop out -ilmiö eli liikuntaharrastuksen päättymisen murrosiässä on moniulotteinen ilmiö. Yksilöiden kertomukset harrastuksen päättymisestä ovat henkilökohtaisia sekä erilaisia, ja urheiluseurojen asema harrastamisen mahdollistajana ei ole yksinkertainen.

Vastakkainasettelu yksilöistä ja urheiluseuroista eli niin sanotuista drop out ja throw out -ilmiöistä näyttäytyy myös tässä pro gradu -tutkimuksessa. Aikaisemmat drop out -ilmiön tutkimukset kohdentuvat vahvasti yksilöön. Tutkimuksissa harrastuksen päättäneille lapsille ja nuorille esitetään kysymyksiä "Miksi sinä lopetit?" ja tuloksissa pohditaan "Miksi lapsi tai nuori jättäytyi pois harrastuksestaan?". Näkökulma on kapea, sillä useissa tapauksissa lapsi ja nuori ei ainoastaan päättä lopettaa harrastamistaan tai jättäydy siitä pois. Kuten tämän pro gradu -tutkimuksen tulokset esittivät, prosessit harrastamisen päättämisen taustalla ovat monimutkaisia ja niihin liittyy usein päättämisen laukaiseva tekijä. Yksittäiseen nuoreen kohdistuvan negatiivisen näkökulman sijaan tulisi pohtia, miten voidaan toimia tapahtuman ehkäisemiseksi.

Rakenteellinen näkökulma liikuntaharrastuksen päättymisestä murrosiässä eli niin sanottu throw out -ilmiö tulee tässä pro gradu -tutkimuksessa väistämättä esiin. Yksilöt toivat kokemuksissaan esiin asioita, jotka liittyvät sekä urheiluseurojen toimintaan että muihin rakenteellisiin tekijöihin, joihin he eivät itse voi vaikuttaa. Voidaan siis pohtia, johtuuko drop out -ilmiö aina yksilön omasta päätöksestä lopettaa harrastus, vai ennemmin urheiluseuran toiminnasta tai yhteiskunnan rakenteista, mitkä saattavat työntää harrastajia pois. Jos seura ei tarjoa lapselle tai nuorelle mahdollisuutta harrastaa muutaman kerran viikossa, vaan ainoana vaihtoehtona on tavoitteellinen 220 kertaa vuodessa tapahtuva harjoittelu, voidaan puhua throw out -ilmiöstä (Puronaho 2014, 73). Tällöin seura käytännössä työntää lajista kiinnostuneet lapset ja nuoret toiminnan ulkopuolelle.

Niin tutkimuskirjallisuus kuin tämän tutkimuksen tulokset tunnistivat drop out -ilmiöön linkittyviä ristiriitoja. Yksilöiden ja urheiluseurojen johtajien kertomuksissa korostui suomalaisen yhteiskunnan yleinen käsitys urheiluseuran velvollisuudesta ja vastuusta järjestää matalan kynnyksen toimintaa sekä liikuttaa kaikkia kansalaisia. Yleinen käsitys urheiluseuran velvollisuudesta ja yhteiskuntavastuusta oli kuitenkin ristiriidassa urheiluseuran käytännön toimien ja mahdollisuuksien kanssa. Urheiluseuran käytännön toimet ovat vahvasti sidoksissa taloudellisiin resursseihin, jotka tulevat sidosryhmiltä. Haastateltavien kertomukset viittaavat siihen, että drop out -ilmiöön ja sen ehkäisemiseen liittyvä valta ei ole urheiluseuroilla itsellään, vaan taloudelliset resurssit omaavilla sidosryhmillä. Tutkimustulosten perusteella näitä ovat erityisesti asiakkaat eli jäsenet ja pelaavan nuoren vanhemmat, lajiliitot, julkishallinto sekä sponsorit. Sidoryhmät, jotka omaavat merkittävimmän vallan, omaavat myös ristiriitaisia päämääriä. Tällä hetkellä päämäärät painottuvat urheiluseuran ammattimaiseen ja tavoitteelliseen toimintaan.

Drop out -ilmiöön liittyen nousee esiin keskustelu arvoista ja eettisyydestä. Ristiriita edellä mainittujen taloudellisten resurssien ja vallan omaavien sidosryhmien välillä on monimutkainen. Nämä sidoryhmät omaavat arvot ja intressit, jotka eivät ole aina linjassa yleisen käsityksen kanssa urheiluseuran vastuusta. Harrastavan nuoren vanhemmat painottavat laadukasta ja kilpailullista toimintaa, joka tukee heidän lastensa urheilullista kehitystä. Lajiliitot keskittyvät urheilullisen menestyksen ja lajin kehittämisen edistämiseen, kun taas julkishallinto ja sponsorit odottavat seuroilta näkyviä tuloksia ja laajaa vaikuttavuutta. Vallan omaavien sidoryhmien tavoitteet voivat siis painottua urheiluseuran ammattimaiseen ja tavoitteelliseen toimintaan, joka on ristiriidassa kaikkien liikuttamisen tavoitteiden kanssa. Kysymys siitä, kenen arvoja urheiluseuran tulisi ensisijaisesti toteuttaa ja mikä on eettisesti oikein, ei ole yksinkertainen.

Tutkimustulokset tukevat siis näkemystä siitä, ettei rakenteellinen näkökulma ilmiöstä tulisi rajoittua ainoastaan urheiluseurojen toimintaan. Urheiluseurat tasapainottelevat taloudellisten kysymysten ja eri sidoryhmien kasvavien vaatimusten välillä. Sidoryhmiltä tulevat resurssit ohjaavat vahvasti urheiluseurojen toimintaa. Kun näiden sidoryhmien vaatimukset liittyvät tavoitteelliseen ja ammattimaiseen urheiluseuratoimintaan, on odotettavaa, että urheiluseurat priorisoivat sitä matalan kynnyksen toiminnan sijasta. Urheiluseurat joutuvat tasapainottelemaan erilaisten ja ristiriitaisten odotusten välillä täyttääkseen yhteiskunnalliset sekä taloudelliset velvoitteensa. Tämän pro gradu -tutkimuksen

tulokset nostavat siis esiin kysymyksen, kenellä on valta ja vastuu drop out -ilmiössä ja sen ehkäisemisessä. Voidaanko urheiluseurojen olettaa toimivan eettisesti oikein ehkäisemällä itsenäisesti drop out -ilmiötä, jos heillä ei ole valtaa sen toteuttamiseen?

Tutkimuksen tuloksissa korostuvat kuitenkin mahdollisuudet drop out -ilmiön ehkäisemiseen. Yksilöiden harrastuksen päättymisen kertomuksissa on tunnistettavissa laajoja kokonaisuuksia, jotka linkittyvät erityisesti murrosiän elämäntilanteeseen ja siitä rakentuneeseen kuormittavuuteen. Tällä hetkellä drop out -ilmiön ehkäisemisen toimet ovat olleet yksilöiden henkilökohtaisia tai urheiluseurojen yksittäisiä hajanaisia toimia. Urheiluseurat noudattavat toiminnassaan vahvasti top-down -periaatetta, jossa aikuiset määrittelevät harrastustoiminnan luonteen urheilun ja sen kehittymisen ehdoilla (Aira ym., 2013, 26). Ajattelutapa vahvistuu seuratoiminnassa harrastusintensiiviteetin sekä iän kasvaessa. Kuitenkin lasten ja nuorten motiivit liikkumiseen ovat muuttuneet ja eroavat aiemmista sukupolvista (Tiirikainen & Konu, 2013, 43). Kuten yksilöiden kertomukset osoittivat, yhä useampi korostaa harrastusmotiiveissaan yhdessäoloa ja positiivisia tunteita. Top-down -periaate ei vastaa näiden nuorten tarpeisiin, vaan olisi hyödyllisempää lähestyä toimintaa bottom-up -periaatteella, jossa nuoret ja heidän toiveensa asetetaan toiminnan suunnittelun keskiöön (Aira ym., 2013, 26).

5.2 Käytännön kontribuutio

Tämän pro gradu- tutkimuksen tulosten perusteella drop out -ilmiön ehkäisemisessä erillisten ja yksittäisten toimien sijaan olisi hyödyllistä löytää yhteisiä toimia, jotka vaativat eri tahojen yhteistyötä. Toimien tulisi keskittyä murrosiässä esiintyvien kuormitusta aiheuttavien tekijöiden vähentämiseen sekä mahdollisuuksien tarjoamiseen myös niille lapsille ja nuorille, jotka eivät ole kiinnostuneita tavoitteellisesta toiminnasta. Tulosten perusteella urheiluseuroissa on hyvin rakennettu ja juurrutettu urheilijan polku, joka tarjoaa yksilöille mahdollisuuden myös menestyksekkääseen urheilu-uraan. Tämä ei kuitenkaan sovellu kaikille harrastajille. Lapsista sekä nuorista yhä useampi ei toivo harrastustaan ja liikkumiseltaan vuosittain kasvavaa harjoittelumäärää tai kilpailua. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella olisi suositeltavaa rakentaa urheilijan polun rinnalle harrastajan polku, joka tukee niiden lasten ja nuorten kestäväää harrastamista, jotka eivät koe soveltuvansa tavoitteelliselle polulle.

Tutkimuksen tulokset herättävät myös isomman kysymyksen siitä, mikä on suomalaisen seuratoiminnan tulevaisuus. Tutkimuksen tulosten perusteella suomalaisen seuratoiminnan ammattimaistuminen on jatkunut. Seuratoiminta tulkitaan yksilöiden kokemusten perusteella tavoitteellisena, kilpailuhenkisenä ja huippu-urheiluun tähtäävänä toimintana. Myös urheiluseurojen johtajat tunnustavat kehityksen käytännön tasolla. Vaikka matalan kynnyksen toiminnasta keskustellaan ja sitä osaltaan tarjotaan urheiluseuroissa, on keskipiste tavoitteellisessa huippu-urheiluun tähtäävässä toiminnassa. Onko suomalaisen seuratoiminnan tarkoitus liikuttaa kaikkia lapsia ja nuoria vai onko seuratoiminta

muodostumassa harrastukseksi vain tavoitteellisesta urheilusta nauttiville? Jos seuratoiminta muuttuu ja keskittyy entistä vahvemmin tavoitteelliseen toimintaan, voidaan ei-tavoitteellisesta toiminnasta kiinnostuneiden nuorten drop outin ajatella olevan luonnollista. Kuitenkin yhteiskunnallinen keskustelu ja käsitys urheiluseuratoiminnasta tukee edelleen kaikkien lasten ja nuorten liikuttamista, jolloin drop out -ilmiön ehkäiseminen on merkityksellistä ja tavoiteltavaa.

5.3 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen arviointi on keskeinen osa tutkimusprosessia, jossa on tärkeää tutkijan objektiivinen arviointi tutkimuksen eri osa-alueista ja niiden soveltuvuudesta tutkimuskontekstiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 122). Prosessi varmistaa, että tutkimuksen menetelmät, tulokset ja johtopäätökset ovat luotettavia. Tämän pro gradu -tutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä ja tuottaa uutta tietoa liikunnan drop out -ilmiöstä. Lisäksi tavoitteena oli tarkastella ilmiötä harrastuksen lopettaneiden yksilöiden ja organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien kokemusten näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteet onnistuttiin pääosin saavuttamaan: tutkimustulokset esittivät aiempaa tutkimuskirjallisuutta tukevia ja siitä poikkeavia johtopäätöksiä. Kuitenkin tutkimukseen liittyy lähtökohtaisesti aina huomioitavia rajoitteita (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2018), jotka esitellään seuraavaksi.

Tutkimuksessa hyödynnettiin niin suomalaista kuin kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta lähteinä. Suomalaisen tutkimuskirjallisuuden käyttäminen on perusteltua, sillä tämän pro gradu -tutkimuksen tarkastelun kohteena toimii liikunnan drop out -ilmiö juuri suomalaisessa kontekstissa. Kuitenkin suomalainen tutkimuskirjallisuus drop out -ilmiöstä on suhteellisen vähäistä (ks. Huhta & Nipuli, 2011), joten kansainvälinen tutkimus aiheesta tuki aiheen tarkastelua. Drop out -ilmiö on kansainvälisesti tunnettu ilmiö ja siitä on tehty paljon kansainvälisiä tutkimuksia. Tästä syystä oli oleellista, että tutkimuksen lähteiden keskiössä ovat kansainväliset vertaisarvioidut artikkelit. On kuitenkin huomioitavaa, että useat drop out -ilmiöön keskittyvät tutkimukset ovat asetelmaltaan kvantitatiivisia.

Lisäksi tämän pro gradu -tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimi sidosryhmäajattelu, joka kansainvälisesti erittäin tutkittu teoria. Voittoa tavoittelemattomia urheiluseuroja koskevaa kansainvälistä tutkimusta on tehty, mutta tutkimus painottuu voittoa tavoitteleviin organisaatioihin ja ammattilaisurheiluseuroihin. Tässä pro gradu -tutkimuksessa pystyttiin siis hyödyntämään niin kansallista kuin kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta drop out -ilmiöstä, vaikka tämän tutkimuksen kaltaista täysin identtistä tutkimusta ei ole tehty.

Tutkimuksen tulosten analysoinnissa hyödynnettiin teoriasidonnaista sisällönanalyysyä, mikä soveltui tutkimukseen tutkimuskysymysten ja -tavoitteen näkökulmasta. Tämän pro gradu -tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella kansainvälisesti tunnistettua ja tutkittua liikunnan drop out -ilmiötä, mutta tuottaa siihen uusia näkökulmia sekä laajentaa ymmärrystä aiheesta. Oli siis perusteltua luoda haastatteluaineiston pohjalta ennalta määrittelemättömiä jäsenyksiä, mutta ottaen huomioon aikaisemman tutkimuksen aiheesta. Tällä tavoin

teoreettinen viitekehys tuki tutkimuksen tavoitetta ja tulosten analysointia, eikä ohjannut niitä tiettyyn suuntaan.

Tämän tutkimuksen haastatteluaineistoon liittyy rajoituksia, jotka on huomioitava. Pro gradu -tutkimuksessa yleisesti tutkijan resurssit ja aika tutkimuksen toteuttamiseen ovat rajallisia. Tässä pro gradu -tutkimuksessa aineisto koostui kymmenestä yksilön eli harrastuksen lopettaneiden henkilöiden ja kuudesta organisaatioiden eli urheiluseurojen johtajien haastatteluista. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena ei ole laaja tilastollinen yleistäminen, vaan ilmiön kuvaaminen tutkittavien kokemusten ja merkitysten kautta (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 85). Haastatteluaineisto on laadulliseen pro gradu -tutkimukseen suhteellisen kattava, mutta ei yleistettävissä koko suomalaisen seuratoiminnan kontekstiin. Aineistossa pyrittiin diversiteettiin niin yksilöiden harrastamien lajien sekä urheiluseurojen maantieteellisen sijainnin suhteen. Kuitenkin koko suomen maantieteellisesti ja urheilulajien perusteella kattavan aineisto oli käytössä olevien resurssien puitteissa mahdotonta toteuttaa. Tästä johtuen esimerkiksi yksilöiden harrastamat urheilulajit rajattiin joukkuelajeihin.

Lisäksi murrosiässä harrastuksen päättäneiden yksilöiden haastatteluissa on huomioitavaa, että harrastuksen päättymisestä oli kulunut aikaa. Haastateltavat olivat tutkimuksen toteutuksen aikana 22–27 -vuotiaita ja harrastuksen päättymisen oli tapahtunut 12–17 -vuotiaana. Haastateltavien vastauksiin on saattanut siis vaikuttaa muistikuvien haalistuminen ja tunteiden muuttuminen ajan myötä harrastuksen päättymisen jälkeen. Lisäksi on huomioitava, että yhteiskunnan muuttuessa myös seuratoiminta on muuttunut ja kehittynyt yksilöiden lopettamiensa jälkeen. Erityisesti koronapandemia on vaikuttanut suomalaiseen seuratoimintaan laajasti, mikä näyttäytyi myös haastatteluaineistossa.

Tutkimuksessa pyrittiin huomiomaan eettisiä periaatteita koko tutkimusprosessin ajan. Haastateltavat yksilöt sekä urheiluseurojen johtajat osallistuivat tutkimukseen täysin anonyymisti. Tällä tavoin tutkimuksessa haluttiin suojata osallistujien yksityisyyttä ja antaa mahdollisuus avoimeen haastattelutilanteeseen. Lisäksi tutkijan oma asema tutkimuksessa huomioitiin. Henkilökohtainen kokemus liikunnan drop out -ilmiöstä ohjasi kiinnostusta aiheen valintaa ja tutkimuksen toteuttamista kohtaan. Kuitenkin tutkijan henkilökohtainen kokemus ja ennako-oletukset saattavat vaikuttaa tutkimusprosessiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 118), ja siksi tässä tutkimuksessa kiinnitettiin erityistä huomioita näiden vaikutusten minimoimiseen. Kuitenkin täysi objektiivisuus on laadullisessa tutkimuksessa jopa mahdotonta saavuttaa, sillä tutkijan esiyymmärrys toimii tärkeässä roolissa ilmiön ymmärtämisessä (Hirsjärvi ym., 2009, 161).

Tutkimuksessa tekoälyn käyttö oli erittäin vähäistä. Tekoälyä hyödynnettiin ainoastaan kolmen kansainvälisen tutkimusartikkelin tulosten suomentamisessa sekä tutkimusartikkelissa esitettyjen käsitteiden avaamisessa tutkijalle itselleen. Tekoälyä ei ole siis hyödynnetty tämän pro gradu -tutkimuksen tuottamisessa tai muulla tavoin.

5.4 Jatkotutkimusehdotukset

Tämän pro gradu -tutkimuksen prosessin myötä heräsi useita jatkotutkimusehdotuksia, jotka mahdollisesti syventäisivät entisestään ymmärrystä liikunnan drop out -ilmiöstä. Liikunnan drop out -ilmiön tutkimus suomalaisessa kontekstissa on vähäistä (ks. Huhta & Nipuli, 2011), joten kansallista tutkimusta aiheesta olisi hyödyllistä lisätä. Tällä hetkellä vain Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen (LIITU) -tutkimus toteuttaa jatkuvasti sekä valtakunnallisesti tietoa suomalaisten lasten ja nuorten liikuntaseuraharrastamisen lopettamisen syistä (ks. Kokko & Martin, 2023). LIITU -tutkimuksessa lopettamisen syyt ovat kuitenkin vain pieni osa laajaa kokonaisuutta, eikä niiden taustalla olevia merkityksiä käsitellä syvällisesti. Olisi siis suositeltavaa saada ajankohtaista kansallista tutkimustietoa suomalaisten lasten ja nuorten harrastuksen päättymisestä murrosiässä. Tutkittu ajankohtainen tieto tukisi päätöksentekoa liikunnan drop out -ilmiön ehkäisemisessä ja toimien kehittämisessä.

Laadullista sekä sekamenetelmiä hyödyntävää tutkimusta liikunnan drop out -ilmiöstä olisi myös suositeltavaa lisätä. Tutkimusasetelmat drop out -ilmiötä koskevissa tutkimuksissa ovat usein kvantitatiivisia. Kvantitatiivinen tutkimusasetelma saattaa ohjata tuloksia tiettyyn suuntaan ja rajoittaa aiheen käsittelemistä. Liikuntaharrastuksen päättymisen syitä tarkastelevissa tutkimuksissa lapsille ja nuorille esitetään usein valmiit vastausvaihtoehdot harrastuksen päättymisen syistä. Laadullinen tai erilaisia menetelmiä yhdistävä tutkimus luo mahdollisuuden tarkastella ilmiötä uudesta näkökulmasta. Näin ollen pystytään laajentamaan tarkastelu harrastuksen päättymisen yksittäisistä syistä kokonaisvaltaisempaan ymmärrykseen, esimerkiksi drop out -ilmiön ehkäisemisen keinoihin tai yksilön lisäksi muihin toimijoihin.

Jatkotutkimuksissa olisi hedelmällistä hyödyntää useamman näkökulman yhdistämistä drop out -ilmiön tarkastelussa, kuten tässä tutkimuksessa yksilöiden ja organisaatioiden. Liikunnan drop out -ilmiön tutkimus keskittyy vahvasti murrosiässä harrastuksen päättäneisiin yksilöihin. Kuten tämän tutkimuksen tuloksissa esitettiin, drop out -ilmiö on moniulotteinen ja koskettaa vahvasti eri toimijoita yksilöiden lisäksi. Jatkotutkimuksien avulla voitaisiin syventää ymmärrystä urheiluseurojen lisäksi muihin tahoihin, kuten julkishallintoon ja lajiliittoihin. Näin pystytään huomioimaan ilmiön rakenteellinen näkökulma, joka jää useissa drop out -ilmiön tutkimuksissa vähäiselle huomiolle.

Myös erityisesti urheiluseuroihin keskittyvää tutkimusta drop out -ilmiöön liittyen olisi hyvä tehdä. Tässä pro gradu -tutkimuksessa ilmeni, että urheiluseurojen rooli drop out -ilmiön ehkäisemisessä on suuri ja itsenäinen. Haastatteluai-
neiston ollessa rajattu, olisi hyödyllistä saada laajempaa käsitystä eri urheilulajien urheiluseurojen johtajien kokemuksista sekä mahdollisuuksista drop out -ilmiön ehkäisemiseksi. Näin ollen voitaisiin kehittää toimintatapoja sekä -malleja, jotka konkreettisesti palvelisivat urheiluseurojen tarpeita ja tukisivat drop out -ilmiön ehkäisyä.

LÄHTEET

- Adams, A. & Deane, J. (2009). Exploring Formal and Informal Dimensions of Sports Volunteering in England. *European Sport Management Quarterly*, 9(2), 119–140. doi:10.1080/16184740802571401
- Adams, J., Khan, H. T. A. & Raeside, R. (2014). *Research Methods for Business and Social Science Students*. (2. painos.). SAGE Response.
- Aira, T., Kannas, L., Tynjälä, J., Villberg, J. & Kokko, S. (2013). Liikuntaaktiivisuuden väheneminen murrosiässä. Teoksessa *Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta?*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2013:3, 12–31.
- Alalwan, A. A., Rana, N. P., Dwivedi, Y. K. & Algharabat, R. (2017). Social media in marketing: A review and analysis of the existing literature. *Telematics and Informatics*, 34(7), 1177–1190. doi:10.1016/j.tele.2017.05.008
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. (4. painos.). Vastapaino.
- Anagnostopoulos, C. (2011). Stakeholder management in Greek professional football: Identification and salience. *Soccer and Society*, 12(2), 249–264. doi:10.1080/14660970.2011.548361
- Ascari, G. & Gagnepain, P. (2006). Spanish Football. *Journal of Sports Economics*, 7(1), 76–89. doi:10.1177/1527002505282869
- Babiak, K. & Wolfe, R. (2006). More Than Just a Game? Corporate Social Responsibility and Super Bowl XL. *Sport Marketing Quarterly*, 15(4), 214–222.
- Barringer, B. R. & Harrison, J. S. (2000). Walking a Tightrope: Creating Value Through Interorganizational Relationships. *Journal of Management*, 26(3), 367–403. doi:10.1177/014920630002600302
- Beauchamp, T. & Bowie, N. (1997). *Ethical Theory and Business*. Prentice Hall.
- Berman, S. L., Wicks, A. C., Kotha, S. & Jones, T. M. (1999). Does Stakeholder Orientation Matter? The Relationship between Stakeholder Management Models and Firm Financial Performance. *Academy of Management Journal*, 42(5), 488–506. doi:10.5465/256972
- Billis, D. (2010). *Hybrid organizations and the third sector: Challenges for practice, theory and policy*. Palgrave Macmillan.
- Blomqvist, M., Mononen, K., Koski, P. & Kokko, S. (2019). Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2019:1, 47–56.
- Blomqvist, M., Mononen, K., Koski, P. & Kokko, S. (2023). Urheilu, seuraharrastaminen ja epäasiallinen kohtelu. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2023:1, 83–99.
- Breitbarth, T. & Harris, P. (2008). The Role of Corporate Social Responsibility in the Football Business: Towards the Development of a Conceptual Model. *European Sport Management Quarterly*, 8(2), 179–206. doi:10.1080/16184740802024484

- Brown, W. A. (2002). Inclusive Governance Practices in Nonprofit Organizations and Implications for Practice. *Nonprofit Management & Leadership*, 12(4), 369–385. doi:10.1002/nml.12404
- Brummer, J. J. (1991). *Corporate responsibility and legitimacy: An interdisciplinary analysis*. Greenwood Press.
- Bruner, M. W., Balish, S. M., Forrest, C., Brown, S., Webber, K., Gray, E. & Shields, C. A. (2017). Ties That Bond: Youth Sport as a Vehicle for Social Identity and Positive Youth Development. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 88(2), 209–214. doi:10.1080/02701367.2017.1296100
- Butcher, J. (2002). Withdrawal from competitive youth sport: A retrospective ten-year study. *Journal of Sport Behavior*, 25(2), 145–163.
- Butterfield, K. D., Reed, R. & Lemak, D. J. (2004). An Inductive Model of Collaboration From the Stakeholder's Perspective. *Business & Society*, 43(2), 162–195. doi:10.1177/0007650304265956
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39–48. doi:10.1016/0007-6813(91)90005-G
- Carroll, A. B. (1993). *Business and Society: Ethics and Stakeholder Management*. (2. painos). South-Western.
- Carroll, A. B. & Näsi, J. (1997). Understanding Stakeholder Thinking: Themes from a Finnish Conference. *Business Ethics*, 6(1), 46–51. doi:10.1111/1467-8608.00047
- Clarkson, M. E. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *Academy of Management Review*, 20(1), 92–117. doi:10.2307/258888
- Cohen, L., Mannion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. (6. painos). Routledge.
- Cornwell, T. B., Weeks, C. S. & Roy, D. P. (2005). Sponsorship-linked marketing: opening the black box. *Journal of Advertising*, 34(2), 21–42. doi:10.1080/00913367.2005.10639194
- Crane, J. & Temple, V. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114–131. doi:10.1177/1356336X14555294
- Crawford, D. & Godbey, G. (1987). Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 9(2), 119–127. doi:10.1080/01490408709512151
- De Knop, P., Hoecke, J. V. & De Bosscher, V. (2004). Quality Management in Sports Clubs. *Sport Management Review*, 7(1), 57–77. doi:10.1016/S1441-3523(04)70045-5
- Deci, E. & Ryan, R. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology*, 49(1), 14–23. doi:10.1037/0708-5591.49.1.14
- Demirel, A. & Erdogamus, I. E. (2014). Corporate investment in sport sponsorship and its evaluation. *Athens Journal of Sports*, 1(3), 173–187. doi:10.30958/ajspo.1-3-3
- Dmytriiev, S. D., Freeman, R. E. & Hörisch, J. (2021). The Relationship between Stakeholder Theory and Corporate Social Responsibility: Differences,

- Similarities, and Implications for Social Issues in Management. *Journal of Management Studies*, 58(6), 1441–1470. doi:10.1111/joms.12684
- Donaldson, T. & Preston, L. E. (1995). The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence and Implications. Teoksessa M. B. E. Clarkson (toim.) *The Corporation and its stakeholders: classic and contemporary readings* 1998. University of Toronto Press, 173–203.
- Drucker, P. F. (1992). *Managing the non-profit organization: Practices and principles*. Butterworth-Heinemann.
- Dyer, J. H. & Singh, H. (1998). The Relational View: Cooperative Strategy and Sources of Interorganizational Competitive Advantage. *The Academy of Management Review*, 23(4), 660–679. doi:10.5465/amr.1998.1255632
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. & Payne, W. R. (2013). Systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for adults: Informing development of a conceptual model of health through sport. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1), 135. doi.org/10.1186/1479-5868-10-135
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Esteve, M., DI Lorenzo, F., Inglés, E. & Puig, N. (2011). Empirical Evidence of Stakeholder Management in Sports Clubs: The Impact of the Board of Directors. *European Sport Management Quarterly*, 11(4), 423–440. doi:10.1080/16184742.2011.599210
- European Commission. (2018). *Special Eurobarometer 472 Report. Sport and physical activity*. Viitattu 4.3.2024. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/.../82432>
- Fassin, Y. (2009). The Stakeholder Model Refined. *Journal of Business Ethics*, 84(1), 113–135. doi:10.1007/s10551-008-9677-4
- Filo, K., Lock, D. & Karg, A. (2015). Sport and social media research: A review. *Sport Management Review*, 18(2), 166–181. doi:10.1016/j.smr.2014.11.001
- Fraser-Thomas, J. & Côté, J. (2006). Youth Sports: Implementing findings and moving forward with research. *The Online Journal of Sport Psychology*, 8(3), 12–27.
- Fraser-Thomas, J., Côté, J. & Deakin, J. (2008). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(5), 645–662. doi:10.1016/j.psychsport.2007.08.003
- Fraser-Thomas, J., Côté, J. & Deakin, J. (2008). Examining Adolescent Sport Dropout and Prolonged Engagement from a Developmental Perspective. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20(3), 318–333. doi:10.1080/10413200802163549
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Freeman, R. (2010). *Stakeholder Theory: The State of the Art*. Cambridge University Press.
- Friedman, A. L. & Miles, S. (2002). Developing Stakeholder Theory. *Journal of Management Studies*, 39(1), 1–21. doi:10.1111/1467-6486.00280

- Friedman, M. T., Parent, M. M. & Mason, D. S. (2004). Building a framework for issues management in sport through stakeholder theory. *European Sport Management Quarterly*, 4(3), 170–190. doi:10.1080/16184740408737475
- Frooman, J. (1999). Stakeholder Influence Strategies. *The Academy of Management Review*, 24(2), 191–205. doi:10.2307/259074
- Gadamer, H. (1979). *Truth and method*. (2. painos.). Translation of Wahrheit und Methode. Sheed & Ward.
- George, B. (2003). Managing stakeholders vs. responding to shareholders. *Strategy & Leadership*, 31(6), 36–40. doi:10.1108/10878570310505587
- Gould D. (1987). Understanding attrition in children's sport. Teoksessa D. Gould & M. R. Weiss (toim.) *Advances in Pediatric Sport Sciences, Behavioral Issues*. Human Kinetics, 61–85.
- Goyder, M. (1999). Value and values: Lessons for tomorrow's company. *Long Range Planning*, 32(2), 217–224. doi:10.1016/S0024-6301(99)00020-5
- Greenley, G. E. (1989). *Strategic Management*. Prentice Hall.
- Guzman, I. (2006). Measuring Efficiency and Sustainable Growth in Spanish Football Teams. *European Sport Management Quarterly*, 6(3), 267–287. doi:10.1080/16184740601095040
- Haanpää, L., af Ursin, P. & Matarma, T. (2012). *Kouluikäisten liikuntasuhde luupin alla – kyselytutkimus 6.- ja 9.-luokkalaisille*. Turun yliopisto. Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen julkaisuja 3/2012.
- Hakamäki, M., Jaako, J., Kankaanpää, A., Kantomaa, M., Kämppi, K., Rajala, K. & Karvinen, J. (2014). *Mikä maksaa? Valtion liikuntaneuvosto*.
- Hansmann, H. B. (1980). The Role of Nonprofit Enterprise. *The Yale Law Journal*, 89(5), 835–901. doi:10.2307/796089
- Hasanen, E. (2017). "Me ollaan koko ajan liikkeessä": Tutkimus nuorten omaehtoisen liikunnan muodoista ja merkityksistä tilan kehitysissä (väitöskirja, Jyväskylän yliopisto). *Studies in Sport, Physical Education and Health*, 261.
- Hecimovich, M. (2004). Sport specialization in youth: A literature review. *Journal of the American Chiropractic Association*, 41(4), 32–41.
- Heidegger, M. (2002). *On time and being: a translation of Sein und Zeit*. University of Chicago.
- Heinemann, K. (2005). Sport and the welfare state in Europe. *European Journal of Sport Science*, 5(4), 181–188. doi:10.1080/17461390500344347
- Heinemann, K. (1999). *Sport clubs in various European countries*. Hofmann Verlag/Schattauer.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. (2. painos.). Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. & Sinivuori, E. (2009). *Tutki ja kirjoita*. (15. painos.). Tammi.
- Howie, E. K., Mcveigh, J. A., Smith, A. . & Straker, L. M. (2016). Organized Sport Trajectories from Childhood to Adolescence and Health Associations. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 48(7), 1331–1339. doi:10.1249/MSS.0000000000000894
- Huhta, H. & Nipuli, S. (2011). *Askelmerkkejä lasten ja nuorten nykyaikaiseen kilpaurheiluun: Katsaus kansainvälisiin ja kotimaisiin urheilujärjestelmiin ja*

- malleihin*. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura & Nuori Suomi verkkojulkaisuja, 40.
- Husu, P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H. & Vasankari, T. (2023). Liikemittarilla mitatun liikkumisen, paikallaanolon ja unen määrä. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1, 31–47.
- Itkonen, H., Aarresola, O. & Huhtanen, K. (2020). Koronakriisi haastaa seuratoimijat. *Liikunta ja Tiede*, 57(2), 12–13.
- Ivašković, I. (2022). The stakeholder-performance relationship in nonprofit sport clubs: The case of South-Eastern European basketball clubs. *Sport in Society*, 25(5), 1079–1102. doi:10.1080/17430437.2021.1997986
- Ivašković, I. (2019). The stakeholder-strategy relationship in non-profit basketball clubs. *Economic research - Ekonomska istraživanja*, 32(1), 1457–1475. doi:10.1080/1331677X.2019.1638283
- Ivašković, I., Cater, T. & Cater, B. (2017). The Strategic Influence of Stakeholders in Non-Profit Organisations: The Role of Municipality in Basketball Clubs from South-East Europe. *Journal of East European Management Studies*, 22(4), 596–620. doi:10.5771/0949-6181-2017-4-596
- Jones, T. M. & Wicks, A. C. (1999). Convergent Stakeholder Theory. *The Academy of Management Review*, 24(2), 206–221. doi:10.5465/amr.1999.1893929
- Jones, T. M., Felps, W. & Bigley, G. A. (2007). Ethical Theory and Stakeholder-Related Decisions: The Role of Stakeholder Culture. *The Academy of Management Review*, 32(1), 137–155. doi:10.5465/AMR.2007.23463924
- Junghagen, S. (2018). Tensions in Stakeholders Relations for a Swedish Football Club – A Case Study. *Soccer and Society*, 19(4), 612–629. doi:10.1080/14660970.2016.1267621
- Kern, A., Schwarzmann, M. & Wiedenegger, A. (2012). Measuring the efficiency of English Premier League football: A two-stage data envelopment analysis approach. *Sport, Business and Management*, 2(3), 177–195. doi:10.1108/20426781211261502
- Kielikone Oy. (2024). MOT kielipalvelu. Viitattu 1.4.2024. <https://www.sanakirja.fi/>.
- Kirk, G. & Beth Nolan, S. (2010). Nonprofit mission statement focus and financial performance. *Nonprofit Management & Leadership*, 20(4), 473–490. doi:10.1002/nml.20006
- Kokko, S., Hämylä, R., Husu, P., Villberg, J., Jussila, A-M., Mehtälä, A., Tynjälä, J. & Vasankari, T. (2016). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2016:4.
- Kokko, S., Hämylä, R. & Martin, L. (2021). *Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2021:1.
- Kokko, S. & Martin, L. (2019). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2019:1.
- Koski, P. & Mäenpää, P. (2018). *Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa 1986–2016*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

- Koski, P. & Tähtinen, J. (2005). Liikunnan merkitykset nuoruudessa. *Nuorisotutkimus*, 23(1), 3–21.
- Koskimaa, R., Kwok, N., Sokka, M., Kokko, S., Husu, P., Karhulahti, V-M. & Koski, P. (2023). Peruskouluikäisten digitaalinen pelaaminen ja liikunta. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2023:1, 122–127.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2008). *Interviews: learning the craft of qualitative research interviewing*. (2. painos.). Sage Publications Inc.
- Laine, A. (2015). Liikunta- ja urheilualan yritys kenttä. *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*, 77–98.
- Langdridge, D. (2007). *Phenomenological psychology: theory, research and method*. Pearson Education.
- Lehtonen, K. (2012). *Nuorten harrasteliikunnan kehittäminen 1999-2011*. Valtion liikuntaneuvosto, Liikunnan ja terveyden tutkimuskeskus, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES.
- Leopkey, B. & Parent, M. M. (2009). Risk Management Issues in Large-scale Sporting Events. *A Stakeholder Perspective. European Sport Management Quarterly*, 9(2), 187–208. doi:10.1080/16184740802571443
- Leppänen, M. & Parkkari, J. (2023). Liikuntavammat koulussa, vapaa-ajalla ja urheiluseuroissa. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2023:1, 100–104.
- LeRoux, K. (2009). Managing Stakeholder Demands: Balancing Responsiveness to Clients and Funding Agents in Nonprofit Social Service Organizations. *Administration & Society*, 41(2), 158–184. doi:10.1177/0095399709332298
- Liikunnan aluejärjestöt. (2024). *Seuratoiminta*. Viitattu 26.3.2024. <https://www.liikunnanaluejarjestot.fi/seuratoiminta/>
- Lu, J. (2015). Which Nonprofit Gets More Government Funding?: Nonprofits' Organizational Attributes and Their Receipts of Government Funding. *Nonprofit Management & Leadership*, 25(3), 297–312. doi:10.1002/nml.21124
- Macphail, A. (2003). Young people's socialisation into sport: A case study of an athletics club. *Sport, Education and Society*, 8(2), 251–267. doi:10.1080/13573320309251.
- Martin, L., Kokko, S., Villberg, J., Suomi, K. & Ng, K. (2023). Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, liikuntatilanteet, liikkumisympäristöt ja liikkumisen seurantalaitteet. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2023:1, 16–30.
- Mendizabal, X., San-Jose, L. & Garcia-Merino, J. D. (2020). Understanding and mapping stakeholders of sport clubs: Particularities. *Sport, Business and Management*, 10(3), 359–378. doi:10.1108/SBM-04-2019-0029
- Miragaia, D., Brito, M. & Ferreira, J. (2016). The Role of Stakeholders in the Efficiency of Nonprofit Sports Clubs. *Nonprofit Management & Leadership*, 27(1), 113–134. doi:10.1002/nml.21210

- Miragaia, D. A., Ferreira, J. & Carreira, A. (2014). Do stakeholders matter in strategic decision making of a sports organization? *Revista de administração de empresas*, 54(6), 647–658. doi:10.1590/S0034-759020140605
- Miragaia, D., Ferreira, J. & Ratten, V. (2017). The Strategic Involvement of Stakeholders in the Efficiency of non-profit Sport Organisations: From a Perspective of Survival to Sustainability. *Brazilian Business Review*, 14(1), 42–58. doi:10.15728/bbr.2017.14.1.3
- Misener, K. & Doherty, A. (2009). A Case Study of Organizational Capacity in Nonprofit Community Sport. *Journal of Sport Management*, 23(4), 457–482. doi:10.1123/jsm.23.4.457
- Misener, K. & Doherty, A. (2014). In support of sport: Examining the relationship between community sport organizations and sponsors. *Sport Management Review*, 17(4), 493–506. doi:10.1016/j.smr.2013.12.002
- Mitchell, R. K., Agle, B. R. & Wood, D. J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review*, 22(4), 853–886. doi:10.2307/259247
- Molinero, O. (2006). Dropout reasons in young spanish athletes: Relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, 29(3), 255–269.
- Mononen, K., Blomqvist, M., Koski, P. & Kokko, S. (2016). Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & A. Mehtälä (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2016:4, 27–35.
- Murphy, J., Woods, C., Dijk, D. & Seghers, J. (2018). *Factors and actions to prevent dropout in youth sport: results of a rapid review and expert opinions*. International Society for Physical Activity and Health Congress 2018. doi:10.13140/RG.2.2.28283.36644.
- Myllykangas, P. (2009). *Sidosryhmäsuhteet liiketoiminnan arvon luomisessa: Palveluyksiköstä liiketoiminnaksi, episodi yrityksen elämää* (väitöskirja, Tampereen yliopisto). Acta Universitatis Tamperensis, 1387.
- Myllyniemi, S. & Berg, P. (2013). *Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisosaian neuvottelukunta, Nuorisotutkimusverkosto.
- Mäenpää, P. & Pollari, A. (2021). *Koronapandemian akuutit vaikutukset seurojen toimintaan ja talouteen*. Olympiakomitean selvitys 5/2021. Viitattu 3.4.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/2021/06/16/selvitys-koronapandemialla-laajat-vaikutukset-urheiluseurojen-toimintaan-ja-talouteen/>.
- Mäkinen, J. (2019). *Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018*. KIHUn julkaisusarja, 67.
- Nagel, S. (2008). Goals of sports clubs. *European Journal for Sport and Society*, 5(2), 121–141. doi:10.1080/16138171.2008.11687815
- Nisar, T. M., Prabhakar, G. & Patil, P. P. (2018). Sports clubs' use of social media to increase spectator interest. *International Journal of Information Management*, 43, 188–195. doi:10.1016/j.ijinfomgt.2018.08.003

- Nupponen, H. & Telama, R. (1999). Liikunta ja liikunnallisuus osana 11-16-vuotiaiden eurooppalaisten nuorten elämäntapaa. *Liikunnanopettaja*, (2), 38–40.
- Näsi, J. (1995b). A Scandinavian Approach to Stakeholder Thinking: An Analysis of Its Theoretical and Practical Uses 1964-1980. Teoksessa J. Näsi (toim.) *Understanding Stakeholder Thinking*. Gummerus, 97–115.
- Näsi, J. (1995). What is stakeholder thinking: a Snapshot of a Social Theory of the Firm. Teoksessa J. Näsi (toim.) *Understanding Stakeholder Thinking*. LSR-Publications, 19–32.
- O'Connell, M. & Ward, A-M. (2020). Shareholder Theory/Shareholder Value. Teoksessa O. I. Samuel & R. Schmidpeter (toim.) *Encyclopedia of Sustainable Management*. Springer Nature. doi:10.1007/978-3-030-02006-4_49-1
- Ojala, A. (2015). Nuorten omaehtoiset ruumiinkulttuurit: Lumilautailu esimerkkinä nuorisokulttuurisesta liikkumisesta. *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*, 169–184.
- Olympiakomitea. (2024). *Tähtiseurat*. Viitattu 23.3.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/seuratoiminta/tahtiseurat/>
- Olympiakomitea. (2024). *Suomen Olympiakomitea ry*. Viitattu 24.3.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/suomen-olympiakomitea-ry/>
- Olympiakomitea. (10.1.2022). *Lasten ja nuorten oikeus harrastamiseen on turvattava – liikkumattomuuden velkaa maksetaan vuosikymmeniä*. Uutinen. Viitattu 25.2.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/2022/01/10/lasten-ja-nuorten-oikeus-harrastamiseenon-turvattava-liikkumattomuuden-velkaa-maksetaan-vuosikymmeniä/>.
- Olympiakomitea. (3.5.2019). *Olympiakomitean olosuhdetyön suuntaviivat*. Viitattu 26.2.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/05/93009107-olosuhdetyonsuuntaviivat.pdf>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024). *Avustus seuratoiminnan kehittämiseen (seuratuki) 2024*. Viitattu 27.3.2024. <https://okm.fi/-/seuratoiminnan-kehittamistuki-seuratuki>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2021). *Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu, 2021:19. Viitattu 3.4.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OK_M_2021_19.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Parent, M. M. (2008). Evolution and issue patterns for major-sport-event organizing committees and their stakeholders. *Journal of Sport Management*, 22(2), 135–164. doi:10.1123/jsm.22.2.135
- Parent, M. M. & Deephouse, D. L. (2007). A Case Study of Stakeholder Identification and Prioritization by Managers. *Journal of Business Ethics*, 75(1), 1–23. doi:10.1007/s10551-007-9533-y
- Parganas, P., Anagnostopoulos, C. & Chadwick, S. (2015). 'You'll never tweet alone': Managing sports brands through social media. *The Journal of Brand Management*, 22(7), 551–568. doi:10.1057/bm.2015.32
- Parkkari, J., Kannus, P. & Leppänen, M. (2019). Liikuntavammat koulussa, vapaa-ajalla ja urheiluseuroissa. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.)

- Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2019:1, 101–106.
- Patel, D. (2010). Sport-related performance anxiety in young female athletes. *Journal of Pediatric & Adolescent Gynecology*, 23(6), 325–335. doi:10.1016/j.jpag.2010.04.004
- Persson, M. (2020). Opting out of youth sports: How can we understand the social processes involved? *Sport, Education and Society*, 25(7), 842–854. doi:10.1080/13573322.2019.1663811
- Petry, K., Steinbach, D. & Tokarski, W. (2004). Sport systems in the countries of the European Union: Similarities and differences. *European Journal for Sport and Society*, 1(1), 15–21. doi:10.1080/16138171.2004.11687744
- Post, J. E., Preston, L. E. & Sachs, S. (2002). Managing the Extended Enterprise: The New Stakeholder View. *California Management Review*, 45(1), 6–28. doi:10.2307/41166151
- Preston, L. E. & Sapienza, H. J. (1990). Stakeholder management and corporate performance. *Journal of Behavioral Economics*, 19(4), 361–375. doi:10.1016/0090-5720(90)90023-Z
- Puronaho, K. (2014). *Drop-out vai throw-out?: Tutkimus lasten ja nuorten liikuntaharrastusten kustannuksista*. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 14.3.2024. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75232>
<http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-268-5>.
- Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Raatikainen, P. (2004). *Ihmistieteet ja filosofia*. Gaudeamus.
- Reynolds, S. J., Schultz, F. C. & Hekman, D. R. (2006). Stakeholder Theory and Managerial Decision-Making: Constraints and Implications of Balancing Stakeholder Interests. *Journal of Business Ethics*, 64(3), 285–301. doi:10.1007/s10551-005-5493-2
- Rhenman, E. (1964). *Företagsdemokrati och företagsorganisation [Industrial democracy and industrial management]*. Thule.
- Rhenman, E. & Stymne, B. (1965). *Företagsledning i en föränderlig värld [Corporate management in a changing world]*. Aldus/Bonniers.
- Rhenman, E. (1967). *Företagsdemokrati och företagsorganisation*. En Pen Bok.
- Rinta-Antila, K., Koski, P., Aira, T., Heinonen, O. J., Korpelainen, R., Parkkari, J. & Kokko, S. (2024). Sports-related factors predicting maintained participation and dropout in organized sports in emerging adulthood: A four-year follow-up study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 34(1), 1–11. doi:10.1111/sms.14523
- Rottensteiner, C. (2015). *Young finnish athletes' participation in organized team sports* (väitöskirja, Jyväskylän yliopisto). Studies in Sport, Physical Education and Health, 228.
- Rowley, T. J. (1997). Moving beyond Dyadic Ties: A Network Theory of Stakeholder Influences. *The Academy of Management Review*, 22(4), 887–910. doi:10.2307/259248
- Rowley, T. J. & Moldoveanu, M. (2003). When Will Stakeholder Groups Act? An Interest- and Identity-Based Model of Stakeholder Group Mobilization. *The Academy of Management Review*, 28(2), 204–219. doi:10.2307/30040709

- Ruuskanen, P. (2020). *Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa*. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja, 47/2020. Viitattu 25.3.2024. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/72779>
<http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:jyu202011246742>.
- Savage, G. T., Nix, T. W., Whitehead, C. J. & Blair, J. D. (1991). Strategies for assessing and managing organizational stakeholders. *Academy of Management Perspectives*, 5(2), 61–75. doi:10.5465/ame.1991.4274682
- Seippel, O. (2004). The World According to Voluntary Sport Organizations: Voluntarism, Economy and Facilities. *International Review for the Sociology of Sport*, 39(2), 223–232. doi:10.1177/1012690204043465
- Senaux, B. (2008). A stakeholder approach to football club governance. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 4(1), 4–17. doi:10.1504/IJSMM.2008.017655
- Siesmaa, E. J., Blitvich, J. D. & Finch, C. F. (2011). A systematic review of the factors which are most influential in children's decisions to drop out of organised sport. Teoksessa A. D. Farelli (toim.), *Sport Participation*. Nova Science Publishers, 1–45.
- Siljander, P. (1988). *Hermeneuttisen pedagogiikan pääsuuntauksia: Main orientations in hermeneutic pedagogics*. Oulun yliopisto. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia, 55.
- Slevin, D. P. & Covin, J. G. (1997). Strategy Formation Patterns, Performance, and the Significance of Context. *Journal of Management*, 23(2), 189–209. doi:10.1177/014920639702300205
- Smith, A. C. & Westerbeek, H. M. (2007). Sport as a vehicle for deploying corporate social responsibility. *The Journal of Corporate Citizenship*, (25), 43–54. doi:10.9774/gleaf.4700.2007.sp.00007
- Smith, J. A., Flowers, P. & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: theory, method and research*. Sage Publications.
- Sotiriadou, K. (2009). The Australian sport system and its stakeholders: Development of cooperative relationships. *Sport in Society*, 12(7), 842–860. doi:10.1080/17430430903053067
- Suomi, K., Sjöholm, K., Matilainen, P., Nuutinen, L., Myllylä, S., Glan, V., Pavelka, B., Vehkakoski, K., Vettenranta, J. & Lee, A. (2012). *Liikuntapaikkapalvelut ja väestön tasa-arvo: Seurantatutkimus liikuntapaikkapalveluiden muutoksista 1998–2009*. Jyväskylän yliopisto.
- Sääkslahti, A. (2021). *Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Telford, R. M., Telford, R. D., Cochrane, T., Cunningham, R. B., Olive, L. S. & Davey, R. (2016). The influence of sport club participation on physical activity, fitness and body fat during childhood and adolescence: The LOOK Longitudinal Study. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 19(5), 400–406. doi:10.1016/j.jsams.2015.04.008
- Thiel, A. & Mayer, J. (2009). Characteristics of Voluntary Sports Clubs Management: A Sociological Perspective. *European Sport Management Quarterly*, 9(1), 81–98. doi:10.1080/16184740802461744

- Tiirkainen, M. & Konu, A. (2013). Miksi lapset ja nuoret katoavat liikunta- ja urheiluseuroista murrosiässä? Teoksessa *Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta?*. Valtion Liikuntaneuvoston julkaisuja, 2013:3, 32–47.
- Toivonen, V. & Kananen, M. (2023). Epäasiallinen kohtelu urheilussa. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa, LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2023:1, 93–98.
- Trkulja, Ž. M., Dlačić, J. & Primorac, D. (2022). Social identity dimensions as drivers of consumer engagement in social media sports club. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(10), 1–15. doi:10.3390/jrfm15100458
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Vale, L. & Fernandes, T. (2018). Social media and sports: Driving fan engagement with football clubs on Facebook. *Journal of Strategic Marketing*, 26(1), 37–55. doi:10.1080/0965254X.2017.1359655
- Vasankari, T., Jussila, A.-M., Husu, P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Kokko, S. & Sievänen, H. (2020). Koronarajoitukset vaikuttivat rajusti lasten ja nuorten liikkumiseen. Teoksessa M. Kantomaa (toim.) *Koronapandemian vaikutukset väestön liikuntaan*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2020:2, 13–16.
- Vehmas, H. (2015). Liikunnan ja urheilun harrastaminen. *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*, 185–200.
- Vinzant, D. H. & Vinzant, J. C. (1996). Strategy and Organizational Capacity: Finding a Fit. *Public Productivity & Management Review*, 20(2), 139–157. doi:10.2307/3380482
- Vos, S., Breesch, D., Kesenne, S., Lagae, W., Van Hoecke, J., Vanreusel, B. & Scheerder, J. (2012). The value of human resources in non-public sports providers: the importance of volunteers in non-profit sports clubs versus professionals in for-profit fitness and health clubs. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 11(1-2), 3–25.
- Walters, G. & Tacon, R. (2010). Corporate social responsibility in sport: Stakeholder management in the UK football industry. *Journal of Management & Organization*, 16(4), 566–586. doi:10.1017/S1833367200001942
- Weiss, M. R. & Williams, L. (2004). The Why of Youth Sport Involvement: A Developmental Perspective on Motivational Processes. Teoksessa Weiss, M. R. (toim.) *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. Fitness Information Technology, 223–268.
- Wicker, P. & Breuer, C. (2011). Scarcity of resources in German non-profit sport clubs. *Sport Management Review*, 14(2), 188–201. doi:10.1016/j.smr.2010.09.001
- World Health Organization. (2010). *Global recommendations on physical activity for health*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2008). *Inequalities in young people's health: health behaviour in school-aged children (HBSC) international report from the 2005/2006 survey*. World Health Organization.
- Xue, H. & Mason, D. S. (2011). The Changing Stakeholder Map of Formula One Grand Prix in Shanghai. *European Sport Management Quarterly*, 11(4), 371–395. doi:10.1080/16184742.2011.599205

- Yle. (16.5.2016). Tutkija Salasuo: "Mukaan tulee tupakka, viina ja villit naiset – lopettaminen osa kasvamista". Viitattu 20.3.2024. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/05/16/tutkijasalasuo-mukaan-tulee-tupakka-viina-ja-villit-naiset-lopettaminen-osa>.
- Zagnoli, P. & Radicchi, E. (2010). The football-fan community as a determinant stakeholder in value co-creation. *Sport in Society*, 13(10), 1532–1551. doi:10.1080/17430437.2010.520941
- Zietsma, C. & Winn, M. I. (2008). Building Chains and Directing Flows: Strategies and Tactics of Mutual Influence in Stakeholder Conflicts. *Business & Society*, 47(1), 68–101. doi:10.1177/0007650307306641

LIITE 1 Yksilöiden haastattelurunko

1. Taustoitus

- Minkä ikäinen olet?
- Mitä urheilulajia olet harrastanut?
- Kuinka kauan?

2. Seuraharrastuksen merkitys

- Mikä sai sinut aloittamaan kyseisen lajin harrastuksen?
- Mikä harrastuksessa oli parasta? Miksi harrastit kyseistä lajia urheiluseurassasi?
- Kuinka tavoitteellista harrastaminen oli sinulle?

3. Harrastuksen päättyminen

- Minkä ikäisenä lopetit harrastamisen?
- Miten harrastus päättyi? Kertoisitko omin sanoin miten harrastus päättyi ja mitkä asiat johtivat siihen.
- Miltä harrastuksen lopettaminen tuntui?

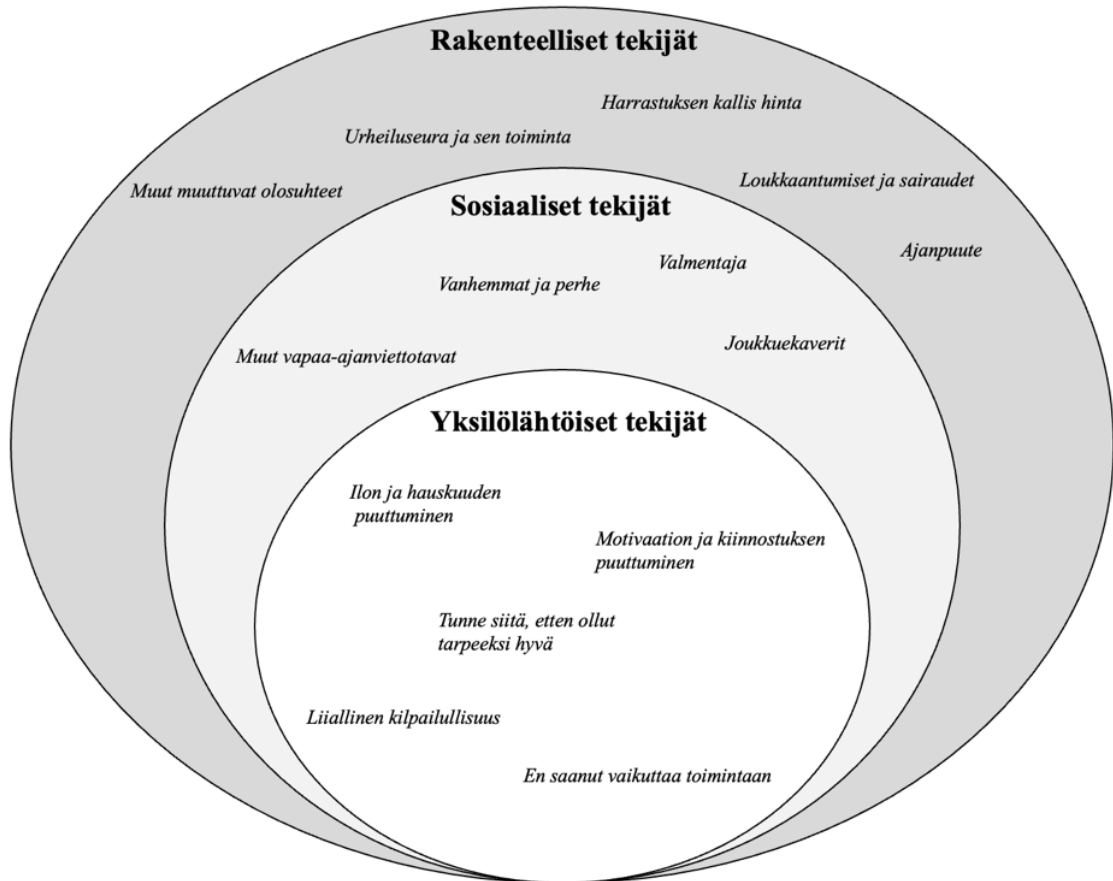
4. Harrastuksen jälkeinen aika

- Mikä olisi saanut jatkamaan harrastusta?
- Aloititko seuraharrastamisen jälkeen jonkun uuden harrastuksen?
- Onko liikunta jäänyt osaksi elämääsi? Millä tavoin?
- Mitkä asiat vapaa-ajassasi ovat nykyään tärkeitä?
- Vapaa sana

Paperityöskentely

Yhteenveto harrastuksen päättymiseen johtaneista tekijöistä.

- Valitse/ympyröi enintään kolme tekijää, joiden ajattelet vaikuttaneen merkittävimmin harrastuksesi päättymiseen.

LIITE 2 Organisaatioiden haastattelurunko

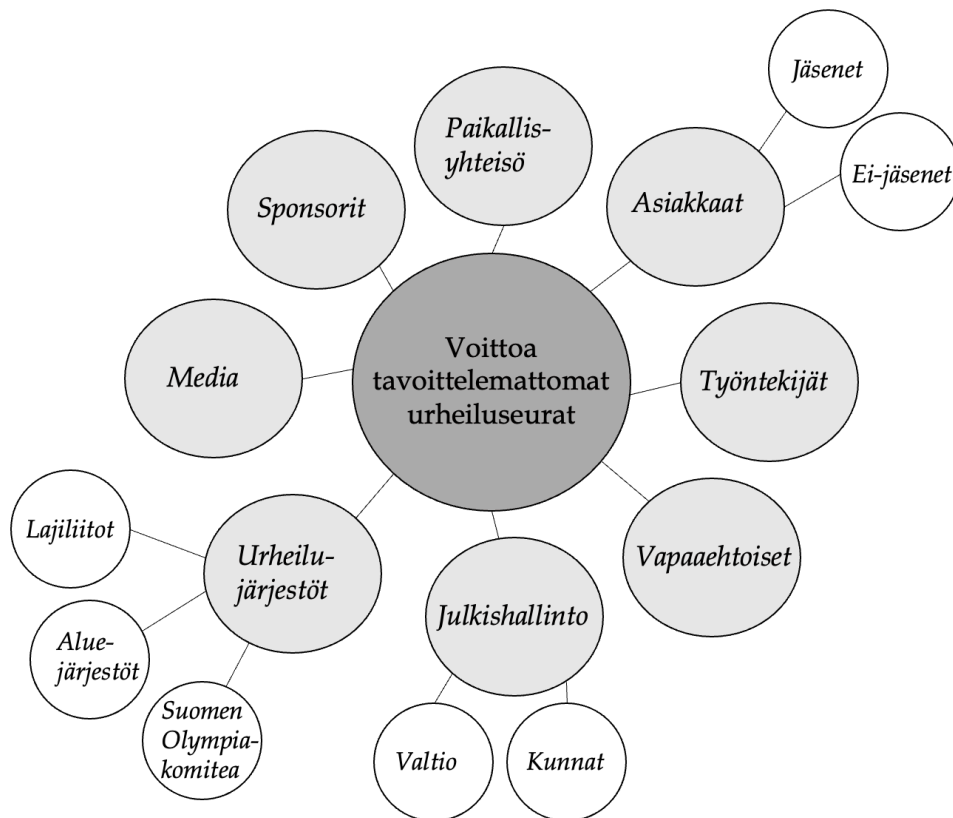
1. Taustoitus

- Millainen urheiluseura yleisesti kyseessä?
- Onko palkattuja työntekijöitä?
- Millainen strategia organisaatiolla on? Missio, visio?

2. Organisaation sidosryhmät

Sidosryhmä = yksilö tai ryhmä, joka voi vaikuttaa organisaation toimintaan ja tavoitteen toteutumiseen tai johon organisaatio vaikuttaa

- Mitä sidosryhmiä seuralla on?
- Tunnistatteko sidosryhmät kuvasta?
- Puuttuuko kuvasta jotain sidosryhmiä?
- Mitkä sidosryhmät ovat organisaatiollenne kriittisiä? Mitä priorisoitte?
- Mistä organisaation tuotot koostuvat? (jäsenmaksut, sponsorit, valtion avustus, kunnat?)
- Kokeeko organisaatio paineita sidosryhmiltä? Keneltä?

3. Jäsenet sidosryhmänä

- Millaista toimintaa organisaatio tarjoaa jäsenille?
- Millaisia harrastajia seurassa on? (kilpailullista, harrastetoimintaa)
- Mitä toimintaa priorisointe?

4. Drop out -ilmiö

Drop out ilmiö = tyypillisesti murrosikään ajoittuvaa urheiluharrastuksen lopettamista

- Tunnistatteko drop out -ilmiön? Miten se näkyy seurassanne (konkreettisesti)?
- Mitä ajatuksia se herättää?
- Millaisena koet roolinne?
- Onko teillä jotain toimia sen ehkäisemiseksi? Millainen on nuoren "pelaajapolku" seurassa?
- Vapaa sana

LIIKUNTATIETEELLINEN TIEDEKUNTA &
KAUPPAKORKEAKOULU

Pvm 2.11.2023

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

1. Pyyntö osallistua tutkimukseen ”Miksi liikuntaharrastus päättyy murrosiässä? Drop out -ilmiö yksilön ja organisaation näkökulmasta.”

Sinua pyydetään mukaan pro gradu -tutkimukseen, jossa tutkitaan liikunnan drop out -ilmiön eli murrosiässä tapahtuvan liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla vaikuttavia tekijöitä sekä sidosryhmien vaikutusta ilmiöön. Tutkimuksen keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

1. *Mitkä tekijät vaikuttavat yksilön liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla?*
2. *Miten sidosryhmät vaikuttavat urheiluseurojen toimintaan drop out -ilmiössä?*

Sinua pyydetään tutkimukseen, sillä kuulut tutkimuksen kohderyhmään ja urheiluseurassa harrastamisesi on päättynyt murrosiässä/ olet urheiluseuran toiminnanjohtaja.

Tutkimukseen osallistuu yhteensä 16 haastateltavaa. Haastateltavat koostuvat yksilöistä, joiden urheiluseurassa harrastaminen on päättynyt murrosiässä sekä urheiluseurojen toiminnanjohtajista. Kaikki haastateltavat ovat täysi-ikäisiä. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Liitteessä on kerrottu henkilötietojesi käsittelystä. Tämä on yksittäinen tutkimus.

2. Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo antamasi suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Tästä ei aiheudu sinulle kielteisiä seurauksia. Keskeyttäessäsi tutkimukseen osallistumisesi tai peruuttaessasi antamasi suostumuksen,

sinusta siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa, kun se on välttämätöntä tutkimustulosten varmistamiseksi.

3. Tutkimuksen kulku

Tutkimuksessa selvitetään, mitkä tekijät vaikuttavat liikuntaharrastuksen päättymisen taustalla sekä miten sidosryhmät vaikuttavat urheiluseurojen toimintaan drop out -ilmiössä.

Haastattelut suoritetaan marraskuu 2023 – helmikuu 2024 välisenä aikana. Haastattelut toteutetaan etänä Microsoft Teamsin välityksellä. Tutkija lähettää haastateltaville kutsun sähköpostitse. Haastattelut ovat kestoaltaan noin 30-60 minuuttia. Haastattelut tallennetaan ja litteroidaan kirjalliseen muotoon. Litteroinnin jälkeen tallenteet tuhoetaan.

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Tutkimuksella on laajempaa merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle. Liikunnan drop out -ilmiötä on tutkittu Suomessa vähän. Ilmiö on ajankohdainen ja sen syvempi ymmärrys voi auttaa niin urheiluseuroja kuin muita tahoja tunnistamaan ilmiön ja ehkäisemään sen aiheuttamia haittavaikutuksia.

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epä mukavuudet sekä niihin varautuminen

Tutkimukseen osallistumisesta ei odoteta aiheutuvan riskejä, haittoja tai epä mukavuuksia.

6. Tutkimuksen kustannukset ja korvaukset tutkittavalle sekä tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta korvauksia.

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu pro gradu -tutkielma. Valmis tutkielma julkaistaan Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistossa osoitteessa <https://jyx.jyu.fi/>. Tutkittavia ei voi tunnistaa tuloksista eikä julkaisuista, koska aineistosta poistetaan kaikki tunnistetiedot.

8. Tutkittavien vakuutusturva

Jyväskylän yliopiston toiminta ja tutkittavat on vakuutettu.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset korvaavat etänä suoritettavissa tutkimuksissa ainoastaan sellaiset vahingot, jotka liittyvät suoraan annettuun tutkimustehtävään ja jotka ovat sattuneet varsinaisen ohjeistetun tutkimustehtävän aikana. Vakuutus ei korvaa taukojen aikana sattuneita vahinkoja.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset eivät ole voimassa etänä suoritettavissa tutkimuksissa, jos tutkittavan kotikunta ei ole Suomessa.

Vakuutus sisältää potilasvakuutuksen, toiminnanvastuuvakuutuksen ja vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen. Tutkimuksissa tutkittavat (koehenkilöt) on vakuutettu tutkimuksen ajan ulkoisen syyn aiheuttamien tapaturmien, vahinkojen ja vammojen varalta. Tapaturmavakuutus on voimassa mittauksissa ja niihin välittömästi liittyvillä matkoilla.

9. Lisätietojen antajan yhteystiedot

Veera Törmä, vvtormav@jyu.fi

Pro gradu -tutkimuksen tekijä, maisteriopiskelija

Liikunnan yhteiskuntatieteet & johtaminen

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta & kauppakorkeakoulu

LIITE 4 Tietosuojailmoitus

Pvm 2.11.2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIETOSUOJAILMOITUS

Olet osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojailmoituksessa sinulle kerrotaan henkilötietojesi [ja tai lapsesi henkilötietojen käsittelystä] osana tutkimusta. Sinulla on lain mukaan oikeus saada nämä tiedot.

1. Rekisterinpitäjä tutkimuksessa "Miksi liikuntaharrastus päättyy murrosiässä? Drop out -ilmiö yksilön ja organisaation näkökulmasta"

Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta tutkimuksessa.

Tutkija Veera Törmä (rekisterinpitäjä ja tutkimuksen toteuttaja) [vvtormav@jyu.fi, +358 44586667].

Työnohjaajat Monika von Bonsdorff [monika.e.vonbonsdorff@jyu.fi], yliopistonlehtori ja Hannele Harjunen [hannele.s.harjunen@jyu.fi], yliopistonlehtori.

2. Henkilötietojen käsittelijä(t)

Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan tahoja, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun ja sen antamien ohjeiden mukaisesti. Henkilötietojen käsittelijän kanssa on laadittava tietojenkäsittelysopimus. Tässä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelijöitä ovat:

Tutkija (rekisterinpitäjä) ja työnohjaajat

Tutkimuksen toteutuksen aikana rekisterinpitäjä voi käyttää myös muita henkilötietojen käsittelijöitä, joita ei pystytä nimeämään etukäteen. Käsittelijöiden kanssa tehdään aina tarvittavat sopimukset ja niiden soveltuvuus henkilötietojen tietoturvalliseen käsittelyyn arvioidaan ennen sopimuksen tekoa. Rekisteröityä informoidaan käsittelijän käytämisestä erikseen, jos muutos on merkittävä rekisteröidyn näkökulmasta.

Tutkimustiedon oikeellisuuden varmistamiseksi rekisterinpitäjä voi antaa tietoja käsiteltäväksi (ensisijaisesti ilman suoria tunnistetietoja) ns. tutkimuksen monitoroijalle tai verifioijalle määräajalle, mikäli tämä on välttämätöntä. Nämä toimivat tutkimushenkilöstön valvonnassa ja heidän kanssaan tehdään tietojenkäsittelysopimukset.

3. Henkilötietojen muu luovuttaminen tutkimuksen aikana

Henkilötietojasi käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

4. Tutkimuksessa ”Miksi liikuntaharrastus päättyy murrosiässä? Drop out -ilmiö yksilön ja organisaation näkökulmasta” käsiteltävät henkilötiedot

Henkilötietojasi käsitellään tiedotteessa kuvattua tutkimustarkoitusta varten.

Tutkimuksessa Sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja: nimi, sähköpostiosoite, osoite, kyselyvastaukset, äänitallenne, haastattelumuistiinpanot, haastattelulitteraatit. Tietojen kerääminen perustuu tutkimussuunnitelmaan.

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

Kaikki tutkittavat ovat täysi-ikäisiä.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tieteellisessä tutkimuksessa

Yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.e, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.j)

6. Henkilötietojen siirto EU/ETA ulkopuolelle

Tutkimuksessa henkilötietojasi ei siirretä EU/ETA -alueen ulkopuolelle.

7. Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Tutkimuksen rekisteriin tallennetaan vain tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja.

Tunnistettavuuden poistaminen

Suorat tunnistetiedot poistetaan suojatoimena aineiston perustamisvaiheessa (psedonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja).

Tutkimuksessa käsiteltävät henkilötiedot suojataan

käyttäjätunnuksella salasanalla käytön rekisteröinnillä
 kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
 muulla tavoin

Tutkimuksesta on tehty **erillinen tietosuojaan vaikutustenarvio**

Kyllä Ei, koska tämän tutkimuksen tekijä on tarkastanut, ettei vaikutustenenarviointi ole pakollinen.

Tutkijat ovat suorittaneet tietosuoja ja tietoturvakoulutukset

Kyllä

8. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY TUTKIMUKSEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Tutkimusrekisteri hävitetään tutkimuksen päätyttyä arviolta 09/2023 mennessä

9. Rekisteröidyn oikeudet

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa. Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin rekisterinpitäjä ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Oikeuksista voidaan poiketa myös jos rekisteröityä ei pystytä tai ei enää pystytä tunnistamaan.

Profilointi ja automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa henkilötietojasi ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon. Tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena ei ole henkilökohtaisten ominaisuuksiesi arviointi, ts. profilointi vaan henkilötietojasi ja ominaisuuksia arvioidaan laajemman tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta.

Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista, voit olla yhteydessä rekisterinpitäjään: Veera Törmä, +358 445866667, vvtormav@jyu.fi.

Tietoturvaloukkauksesta tai sen epäilystä ilmoittaminen Jyväskylän yliopistolle

<https://www.jyu.fi/fi/yliopisto/tietosuojailmoitus/ilmoita-tietoturvaloukkauksesta>

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuojasetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

Tietosuojavaltuutetun toimiston ajantasaiset yhteystiedot: <https://tietosuoja.fi/etusivu>